

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

Handelingen

Annales

INTEGRAAL VERSLAG
VAN DE PLENAIRE VERGADERING
VAN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
DE LA SÉANCE PLÉNIÈRE
DU

12-07-2000
namiddag

12-07-2000
après-midi

AGALEV-ECOLO	:	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	:	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	:	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	:	<i>Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone - Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	:	<i>Parti socialiste</i>
PSC	:	<i>Parti social chrétien</i>
SP	:	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	:	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	:	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	:	<i>Volksunie&ID21</i>

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000 : *Parlementair Document van de 50e zittingsperiode +
het nummer en het volgnummer*
QRVA : *Schriftelijke Vragen en Antwoorden*
HA : *Handelingen (Integraal Verslag)*
BV : *Beknopt Verslag*
PLEN : *Plenumvergadering*
COM : *Commissievergadering*

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000 : *Document parlementaire de la 50e
législature, suivi du n° et du n° consécutif*
QRVA : *Questions et Réponses écrites*
HA : *Annales (Compte Rendu Intégral)*
CRA : *Compte Rendu Analytique*
PLEN : *Séance plénière*
COM : *Réunion de commission*

Officiële publicaties uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

Inhoud**Woensdag 12 juli 2000, 14.15 uur****PLEN 068**

BERICHTEN VAN VERHINDERING	5
WETSONTWERP EN -VOORSTEL (<i>VOORTZETTING</i>)	5
Wetsontwerp houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen (756/1 tot 17)	
Wetsvoorstel van mevrouw Greta D'Hondt tot wijziging van de reglementering inzake de gewaarborgde gezinsbijslag, met betrekking tot het rechtgevend kind dat het bestaansminimum geniet (768/1 en 2) (<i>voortzetting</i>)	5
- beroep op het Reglement	5
- schorsing	6
- beroep op het Reglement (<i>voortzetting</i>)	6
- algemene bespreking (<i>hervatting</i>)	10
- <i>sprekers</i> : Marc Van Peel , voorzitter van de CVP-fractie, Jan Peeters , Filip Anthuenis , Greta D'Hondt , Annie Van de Casteele , Gerolf Annemans , voorzitter van de Vlaams Blok-fractie, Frank Vandenbroucke , minister van Sociale Zaken en Pensioenen	
INOVERWEGINGNEMING VAN VOORSTELLEN	20
URGENTIEVERZOEK	20
WETSONTWERP EN -VOORSTEL (<i>VOORTZETTING</i>)	21
algemene bespreking (<i>voortzetting</i>)	21
- <i>sprekers</i> : Pierrette Cahay-André , Jan Peeters , Trees Pieters , Frank Vandenbroucke , minister van Sociale Zaken en Pensioenen, Luc Gouty , Jean-Marc Delizée , Filip Anthuenis , Hans Bonte , Greta D'Hondt , Joos Wauters , Jef Valkeniers , Yves Letermé , Marie-Thérèse Coenen , Laurette Onkelinx , vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid	
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	46
WETSONTWERP EN -VOORSTEL (<i>VOORTZETTING</i>)	46
- algemene bespreking (<i>voortzetting</i>)	46
- <i>sprekers</i> : Kathleen van der Hooft , Greta D'Hondt , Trees Pieters , Laurette Onkelinx , vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid, Jozef Van Eetvelt , Simonne Creyf	
- regeling van de werkzaamheden	52
- schorsing	53

Sommaire**Mercredi 12 juillet 2000, 14.15 heures****PLEN 068**

EXCUSES	5
PROJET ET PROPOSITION DE LOI (<i>CONTINUATION</i>)	5
Projet de loi portant des dispositions sociales, budgétaires et diverses ((756/1 à 17)	
Proposition de loi de Mme Greta D'Hondt modifiant la réglementation relative aux prestations familiales garanties, en ce qui concerne l'enfant bénéficiaire auquel est octroyé le minimum de moyens d'existence (768/1 et 2) (<i>continuation</i>)	5
- rappel au Règlement	5
- suspension	6
- rappel au Règlement (<i>continuation</i>)	6
- discussion générale (<i>reprise</i>)	10
- <i>orateurs</i> : Marc Van Peel , président du groupe CVP, Jan Peeters , Filip Anthuenis , Greta D'Hondt , Annie Van de Casteele , Gerolf Annemans , président du groupe Vlaams Blok, Frank Vandenbroucke , ministre des Affaires sociales et des Pensions	
PRISE EN CONSIDÉRATION DE PROPOSITIONS	20
DEMANDE D'URGENCE	20
PROJET ET PROPOSITION DE LOI (<i>CONTINUATION</i>)	21
discussion générale (<i>continuation</i>)	21
- <i>orateurs</i> : Pierrette Cahay-André , Jan Peeters , Trees Pieters , Frank Vandenbroucke , ministre des Affaires sociales et des Pensions, Luc Gouty , Jean-Marc Delizée , Filip Anthuenis , Hans Bonte , Greta D'Hondt , Joos Wauters , Jef Valkeniers , Yves Letermé , Marie-Thérèse Coenen , Laurette Onkelinx , vice-première ministre et ministre de l'Emploi	
ORDRE DES TRAVAUX	46
PROJET ET PROPOSITION DE LOI (<i>CONTINUATION</i>)	46
- discussion générale (<i>continuation</i>)	46
- <i>orateurs</i> : Kathleen van der Hooft , Greta D'Hondt , Trees Pieters , Laurette Onkelinx , vice-première ministre et ministre de l'Emploi, Jozef Van Eetvelt , Simonne Creyf	
- ordre des travaux	52
- suspension	53

- algemene bespreking (*voortzetting*) 53

- *sprekers* : **Herman Van Rompuy, Hans Bonte, Laurette Onkelinx**, vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid, **Servais Verherstraeten, Joos Wauters, Greta D'Hondt, Yves Leterme, Rik Daems**, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties, **Luc Goutry, Frank Vandenbroucke**, minister van Sociale Zaken en Pensioenen

- discussion générale (*continuation*) 53

- *orateurs* : **Herman Van Rompuy, Hans Bonte, Laurette Onkelinx**, vice-première ministre et ministre de l'Emploi, **Servais Verherstraeten, Joos Wauters, Greta D'Hondt, Yves Leterme, Rik Daems**, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques, **Luc Goutry, Frank Vandenbroucke**, ministre des Affaires sociales et des Pensions

BIJLAGE	75
INTERNE BESLUITEN	75
COMMISSIES	75
SAMENSTELLING	75
VOORSTELLEN	75
TOELATING TOT DRUKKEN	75
MEDEDELINGEN	76
SENAAT	76
AANGENOMEN WETSONTWERPEN	76

ANNEXE	75
DÉCISIONS INTERNES	75
COMMISSIONS	75
COMPOSITION	75
PROPOSITIONS	75
AUTORISATION D'IMPRESSION	75
COMMUNICATIONS	76
SENAT	76
PROJETS DE LOI ADOPTES	76

SÉANCE PLÉNIÈRE

du

MERCREDI 12 JUILLET 2000

14.15 heures

PLENAIRE VERGADERING

van

WOENSDAG 12 JULI 2000

14.15 uur

De vergadering wordt geopend om 14.16 uur door de heer **Herman De Croo**, Kamervoorzitter.

La séance est ouverte à 14.16 heures par M. **Herman De Croo**, président de la Chambre.

Tegenwoordig bij de opening van de vergadering is de minister van de federale regering :

Ministre du gouvernement fédéral présente lors de l'ouverture de la séance :

Laurette Onkelinx.

De **voorzitter** : De vergadering is geopend.

La séance est ouverte.

Een reeks interne besluiten en mededelingen moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij zullen in de bijlage bij de handelingen van deze vergadering opgenomen worden.

Une série de décisions internes et de communications doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises en annexe des annales de cette séance.

Berichten van verhindering**Excusés**

Aimé Desimpel, wegens ambtsplicht / pour obligation de mandat;

Alexandra Colen, Fientje Moerman, wegens ziekte / pour raison de santé;

Antoine Duquesne, Louis Michel, Johan Vande Lanotte, buitenslands / à l'étranger.

Wetsontwerp en -voorstel (voortzetting)**Projet et proposition de loi (continuation)**

Wetsontwerp houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen (756/1 tot 17)

Wetsvoorstel van mevrouw Greta D'Hondt tot wijziging van de reglementering inzake de gewaarborgde gezinsbijslag, met betrekking tot het rechtgevend kind dat het bestaansminimum geniet (768/1 en 2) (voortzetting)

Projet de loi portant des dispositions sociales, budgétaires et diverses ((756/1 à 17)

Proposition de loi de Mme Greta D'Hondt modifiant la réglementation relative aux prestations familiales garanties, en ce qui concerne l'enfant bénéficiaire auquel est octroyé le minimum de moyens d'existence (768/1 et 2) (continuation)

Beroep op het Reglement**Rappel au Règlement**

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, in het kader van de bespreking van de programmawet stel ik voor om, conform artikel 56 ten vijfde het advies van de Raad van State te vragen over een hele reeks amendementen grotendeels van de regering en de meerderheid. Ik zal u de schriftelijke lijst bezorgen. Het betreft de amendementen nummers 77, 78, 65, 73, 93, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 89, 90, 91, 106, 40, 41, 42, 72, 7 en 8. Aangezien ze ofwel door de regering ofwel door de meerderheid werden ingediend, maken ze grote kans te worden goedgekeurd.

Ik motiveer mijn verzoek als volgt. Eerst en vooral gaat het hier steeds om nieuwe teksten, waarover wij geen advies van de Raad van State ontvingen. Bovendien

Marc Van Peel

verleent men met amendement nummer 80 de regering een uitdrukkelijke volmacht die, onzes inziens, niet conform de rechtspraak terzake van de Raad van State is. Daarenboven probeert men met een ander amendement op een verkeerde manier een bevoegdheidsconflict te regelen.

Mijnheer de voorzitter, ik verzoek u bijgevolg conform het Reglement hierover het advies van de Raad van State te vragen.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Peel, vraagt u om de amendementen voor advies naar de Raad van State over te zenden, of vraagt u de bespreking van uw verzoek ?

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik vraag eerst de bespreking van mijn verzoek op basis van het Reglement. Dat stipuleert dat, wanneer 30 leden mijn vraag steunen, daarover een debat in de Kamer wordt geopend. Na het debat stelt de Kamer vast of er ten minste 50 leden zijn die het verzoek tot advies steunen.

Mijn eerste vraag heeft betrekking op artikel 56 ten derde. Ik verzoek u na te gaan of 30 leden mijn verzoek tot opening van de bespreking steunen.

De **voorzitter** : Dan zullen wij nagaan of artikel 56 ten vijfde van toepassing is. Ik kijk even na hoeveel de spreektijd bedraagt in zo'n debat.

De heer **Alfons Borginon** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, sta mij toe een informatieve vraag te stellen. Wij zouden graag exact weten waarover men het advies van de Raad van State vraagt. Daarom kreeg ik graag de lijst met de artikelen en eventueel amendementen waarover het advies wordt gevraagd.

De **voorzitter** : Mijnheer Borginon, ik heb die lijst zojuist gekregen. Ik zal het document laten fotokopiëren en laten ronddelen. Ik voeg er evenwel aan toe dat het geen parlementair document is. Het maakt deel uit van de besprekingen. Om de zaken voor u te vergemakkelijken vind ik dat u het kunt krijgen.

De heer **Alfons Borginon** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, wij zijn altijd bereid interessante discussies te voeren. Geef ons vijf minuten de tijd om die lijst even te bekijken. Dan kunnen wij met kennis van zaken een standpunt innemen.

De **voorzitter** : Daar de algemene bespreking nog niet is gesloten, kan ondertussen het debat worden voortgezet.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer Borginon, aangezien het gaat over een lijst van een tiental amendementen, kan ik mij niet tegen uw vraag verzetten en moet u de kans krijgen die lijst even te bespreken.

Nu zitten wij in de fase dat wij moeten vaststellen of de vraag al dan niet wordt gesteund. Ik neem aan dat u daarvoor graag de lijst even doorneemt. Dit hoeft niet meer dan vijf minuten in beslag te nemen.

De **voorzitter** : Collega's, ik heb daartegen geen bezwaar. U hebt correct gehandeld, mijnheer Van Peel. Vóór het einde van de algemene bespreking of tijdens de eerste dag van de bespreking werden de amendementen ingediend. Per fractie mag één lid gedurende vijf minuten het woord voeren.

Mijnheer Borginon, om u in staat te stellen kennis te kunnen nemen van de lijst met amendementen, heb ik er geen bezwaar tegen de vergadering gedurende vijf minuten te schorsen.

De vergadering is geschorst.

La séance est suspendue.

- De vergadering wordt geschorst om 14.22 uur.

- La séance est suspendue à 14.22 heures.

- De vergadering wordt hervat om 14.28 uur.

- La séance est reprise à 14.28 heures.

De vergadering is hervat.

La séance est reprise.

Beroep op het Reglement (voortzetting)
Rappel au Règlement (continuation)

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw D'Hondt zal onze motivatie geven.

De **voorzitter** : Mevrouw D'Hondt, u bent als enige spreker ingeschreven. U hebt het woord voor vijf minuten.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, wij doen een beroep op het Reglement.

De **voorzitter** : Mevrouw D'Hondt, verontschuldigt u mij. De heer Van Peel wenst nog iets te zeggen.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik stel vast dat onze collega's van de Volksunie hier nog niet zijn. Zij wensten juist te vernemen waarover wij het advies van de Raad van State vragen.

Le **président** : L'heure c'est l'heure. Vijf minuten is vijf minuten voor iedereen, de Volksunie inclusief.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Nu zijn ze er.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, wij doen een beroep op het Reglement om het advies van de Raad van State te vragen over de voorliggende artikelen. Tijdens de bespreking in de commissie is immers gebleken dat heel wat amendementen door de regering en de meerderheid werden ingediend. Het ging ook om amendementen die ertoe strekten nieuwe artikelen en nieuwe titels in te voegen. De Raad van State heeft zich niet kunnen uitspreken over deze programmawet, noch over het onderdeel pensioenen, noch over het geheel als gevolg van de spoedbehandeling die werd ingeroepen. Als er ter vergadering amendementen worden ingediend, hoe goed ze ook mogen zijn, menen wij dat het belangrijk is om met betrekking tot de onderwerpen die hier werden aangehaald het advies van de Raad van State te vragen. Met bepaalde artikelen die hier werden aangehaald bevinden wij ons immers in een grenszone. Ten eerste, gaat het om artikelen die bicameraal zijn ? Ten tweede, bevinden wij ons met de artikelen op het bevoegdheidsdomein van de gewesten en de gemeenschappen ? Ten derde, ontnemt men de wetgever, in casu de Kamer, een deel van zijn bevoegdheden. Mijnheer de voorzitter, wij vragen dat voor de vermelde artikelen - die allemaal een van deze elementen in zich dragen - het advies van de Raad van State wordt gevraagd.

De **voorzitter** : Dertig leden hadden deze bespreking gevraagd op grond van artikel 56 tertio. Ik moet nu vaststellen of vijftig leden deze vraag steunen. Dat gebeurt bij zitten en opstaan.

Ik vraag de leden die dit steunen recht te staan zodat ik ze kan tellen.

Mevrouw **Frieda Brepoels** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, bestaat de mogelijkheid om inhoudelijk iets over de amendementen te zeggen ?

De **voorzitter** : Het spijt me, mevrouw Brepoels, maar ik heb net de lijst afgesloten. U mag iets zeggen over de raadpleging.

Mevrouw **Frieda Brepoels** (VU&ID) : Mevrouw Van de Castele heeft in de commissie ter gelegenheid van de bespreking een aantal vragen aan de minister gesteld. Kan de minister bevestigen dat met de gewesten terzake overleg zal worden gepleegd alvorens het toekomstige besluit te nemen ?

De **voorzitter** : Uw vraag gaat over de raadpleging van de Raad van State. Mijnheer de minister, is dat een probleem ?

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mijnheer de voorzitter, ik wil een antwoord geven op de vraag van mevrouw Brepoels. Wij hebben over dit amendement, dat door de meerderheidspartijen werd ingediend, in de commissie

een uitvoerig debat gevoerd. Er werd inderdaad een subamendement op het amendement ingediend door mevrouw Van de Castele, dat werd verworpen. Het engagement van de regering terzake moet echter duidelijk worden genoteerd, ook in het verslag van deze vergadering. Mevrouw Van de Castele heeft namelijk via een subamendement gepleit om overleg met de gewesten en de gemeenschappen te plegen alvorens besluiten te nemen in toepassing van deze machtiging. De meerderheid in de commissie heeft, samen met de regering, gezegd dat het niet nodig is om dit in de tekst op te nemen omdat men anders de indruk wekt dat men nooit overleg pleegt. Ik wil duidelijk en formeel verklaren dat, wanneer wij koninklijke besluiten nemen in uitoefening van onze machtiging, we met de gewesten en de gemeenschappen terzake overleg zullen plegen als de genomen besluiten inzake de pensioenproblematiek invloed zullen hebben op het personeelsbeleid van de gewesten en de gemeenschappen. Deze invloed en deze interactie met de gewesten en de gemeenschappen bestaat reeds.

Mevrouw Brepoels, in antwoord op uw vraag engageert de regering zich inderdaad om overleg met de gemeenschappen en de gewesten te plegen, alvorens een besluit te nemen. Dat is logisch en noodzakelijk. Het is inderdaad goed om dit nogmaals te onderstrepen.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Peel, u hebt het woord als u iets over de procedure wil zeggen.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, wij vragen de hoofdelijke stemming inzake de procedure. Ik heb het recht dit te vragen als u laat stemmen bij zitten en opstaan. Het is belangrijk dat alle collega's op de hoogte zijn van het feit dat deze stemming hier nu zal plaatsvinden. U weet dat vele leden momenteel in de commissies actief zijn. Dat is niet correct.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Peel, ik zal het Reglement voorlezen : "Men is verplicht het advies te vragen wanneer het voorstel tot raadpleging betrekking heeft op wetsvoorstellen en amendementen op wetsontwerpen of wetsvoorstellen en aangenomen wordt door tenminste 50 leden." Mijn achtbare voorganger, de heer Langendries, zal dit kunnen beamen. Ik moet dus vaststellen of dit ingediende verzoek door 50 leden wordt gesteund. Dat doe ik door de leden te laten opstaan en ze te tellen. Dat is het Reglement.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : U moet een hoofdelijke stemming toestaan als de leden daarom vragen.

De **voorzitter** : Ik moet vaststellen of 50 leden dit verzoek steunen. Dan zullen we zien of er 50 leden met dit verzoek instemmen.

M. **Raymond Langendries** (PSC) : Monsieur le président, la tradition veut que lorsqu'un membre demande le vote nominatif, le président l'accorde, notamment lorsqu'il s'agit de déterminer, parfois à un ou deux membres près, que le nombre requis est bien atteint. J'ai le souvenir de demandes de ce genre qui sont intervenues à plusieurs reprises au cours de la précédente législature et chacune d'elles était accompagnée, pour ce qui concerne en tout cas le comptage à cinquante, d'un vote nominatif lorsque cela était demandé. Je pense donc qu'il faut s'en tenir à la tradition et procéder, puisque la demande en a été faite, à un vote nominatif pour permettre le comptage.

Le **président** : Monsieur le président, je suis désolé de vous contredire, mais j'ai deux arguments pour le faire.

Le premier argument, accessoire je le reconnais, est que la Conférence des présidents a décidé, la semaine dernière et ce midi encore, qu'il n'y aurait pas de vote ce mercredi.

Le deuxième argument est celui des précédents. Je me souviens fort bien que lorsque vous hésitez sur le nombre, vous avez vous-même fait constater par comptage s'il y a cinquante, quarante-huit ou cinquante-deux membres qui soutiennent la demande. Mais cela n'a rien à voir avec un nombre quelconque de présences à la Chambre. Je dois vérifier si au moins cinquante membres demandent cela.

Si je doute sur le nombre - et vous l'avez fait plusieurs fois - lorsqu'il y a un vote par assis et levé, je peux le faire constater par le moyen technique. C'est un comptage, pour lequel il ne peut pas y avoir d'abstentions et pour lequel il ne peut être question de quorum.

M. le président Langendries a raison de me donner raison.

De heer **Paul Tant** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik treed voorzitter Langendries bij in die zin dat u niet kunt ontkennen dat dit een stemming is.

De **voorzitter** : Neen, het is een telling.

De heer **Paul Tant** (CVP) : Of daarvoor het quorum vereist is, is een andere vraag.

De **voorzitter** : Het is een telling.

De heer **Paul Tant** (CVP) : Neen, we gaan over tot een stemming. Als het vereiste aantal leden de stemming vraagt, moet u deze toestaan.

De **voorzitter** : Neen, mijnheer Tant, dit is een telling. Er bestaan precedenten en ik ga nu over tot die telling.

Wij zullen nagaan of de vraag om advies van de Raad van State over deze artikelen wordt gesteund.

- *Er wordt tot telling overgegaan.*

Ik stel vast dat slechts 44 leden de vraag om advies hebben gesteund. Het vereiste aantal is dus niet bereikt.

De vraag om advies van de Raad van State over deze artikelen is dus niet gesteund.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik stel vast dat de collega's van de Volksunie weigeren het advies van de Raad van State te vragen over een bevoegdheidsprobleem waarover ze zelf zijn tussengekomen in de commissie.

(Applaus bij de CVP-, PSC- en Vlaams Blok-fracties)

Deze stemming heeft duidelijkheid gebracht over de vraag of de Volksunie op federaal vlak in de meerderheid of in de oppositie zit. Hou dus op met de fictie dat u op het Vlaamse niveau in de meerderheid zit en op federaal vlak in de oppositie. U bent de collaborateurs !

De **voorzitter** : Collega's, u mag gaan zitten; de telling is voorbij.

Mevrouw **Frieda Brepoels** (VU&ID) : Ik denk dat wij daarstraks in onze uiteenzetting een heel duidelijk engagement van de regering hebben gevraagd.

(Reacties bij CVP en Vlaams Blok)

Wij hebben dit ook bekomen.

De **voorzitter** : Als u de reden wenst te kennen voor de houding van de VU-fractie stel ik voor dat u luistert naar mevrouw Brepoels.

Mevrouw **Frieda Brepoels** (VU&ID) : Dit is ook onze uitdrukkelijke bedoeling geweest tijdens de besprekingen in de commissie die mevrouw Van de Casteele heeft gevolgd. Als u spelletjes wilt spelen, dan is dat uw verantwoordelijkheid. Wij hebben onze verantwoordelijkheid voor het Vlaamse onderwijs uitdrukkelijk genomen.

De heer **Koen Bultinck** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, het Vlaams Blok is enigszins verwonderd dat collega Van Peel nu pas vaststelt dat de Volksunie een hypocriete houding aanneemt. Ik kan bevestigen dat diezelfde hypocriete houding overduidelijk bleek tijdens de werkzaamheden in de commissie. Tijdens mijn betoog van vanochtend heb ik dit trouwens aangeklaagd.

Het Vlaams Blok is geenszins verwonderd dat de regimepartij die Volksunie heet dit initiatief van de oppositie niet wil steunen. Zij zitten met handen en voeten gelinkt aan deze meerderheid. De Volksunie is uiteraard niet in staat op een ernstige manier oppositie te voeren in het Federaal Parlement. De ministerportefeuilles van de heren Anciaux en Sauwens zouden op die manier immers in het gedrang kunnen komen. Dit is de essentie.

Koen Bultinck

Tijdens de besprekingen van de sociale programmawet hebben wij, telkens het ging om het vragen van advies over die heel gevoelige problematiek, kunnen vaststellen dat de Volksunie zich zeer hypocriet opstelde.

Andermaal is vandaag overduidelijk gebleken dat de hypocrisie blijft, dat de maskers van acht sukkelaars die hier nog in het Federaal Parlement zitten, zijn afgevallen.

De **voorzitter** : Ik moet u zeggen, collega's, dat ik op basis van mijn lange ervaring het woord "hypocriet" in de politiek niet als een onheuse term mag beschouwen. Het mag dus blijven staan.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Ik stel alleen maar vast dat de positie van de Volksunie veel duidelijker is geworden. Tot nu toe zaten zij in de zeer moeilijke spreidstand van meerderheid enerzijds en oppositie anderzijds. Daarvan dreigt men te scheuren, als er niet genoeg training is. Nu zijn de beide benen samengevoegd, mijnheer Bourgeois, en is het dus duidelijk dat u ook van de federale meerderheid deel uitmaakt, weliswaar zonder dat u aan de regering kunt deelnemen. U hebt geen federale ministers, maar steunt loyaal deze federale regering. Daarmee zorgt u wel voor tegenspraak.

De **voorzitter** : Dit is de laatste onderbreking op dat niveau.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Maar ik onderbreek toch niet ! Zij onderbreken.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Peel, ik heb u beluisterd op een andere plaats, waar u zegde er dikwijls in te slagen u te laten onderbreken en dat u dan uitstekend kon repliceren.

De heer **Geert Bourgeois** (VU&ID) : U hebt het waarschijnlijk niet gemerkt, mijnheer de voorzitter, maar de heer Van Peel heeft mij vernoemd. Ik denk dus dat ik het recht heb op een wederwoord, conform een goede parlementaire traditie.

Dit gezegd zijnde hoop ik met u dat dit de laatste interruptie is op dat niveau. Wij kennen inderdaad het niveau van het Vlaams Blok en het verrast mij een beetje dat een verstandig man als de heer Van Peel zich tot dat niveau laat verglijden en verleiden. Mijnheer Van Peel, laten wij wel wezen : de bedoeling van het amendement en de discussie was te verkrijgen wat de Vlaamse regering en een aantal Vlaamse partijen gevraagd hebben, namelijk dat de federale regering geen maatregelen neemt die weliswaar tot haar bevoegdheid behoren - het gaat over pensioenen, laten wij duidelijk zijn - maar die van aard zijn om te kunnen wegen op het beleid dat de Vlaamse regering voert inzake eindeloopbaanregeling, uitstapregelingen en dergelijke. Dit was van het begin af en is nog steeds onze bedoeling. Welnu, wij hebben

daarstraks formeel uit de mond van minister Vandenbroucke vernomen dat de federale regering zich er formeel toe engageert om inderdaad dat voorafgaand overleg te voeren alvorens welkdanige maatregel ook te nemen. Bij aanvaarding van ons amendement - u weet zeer goed dat dit niet kan bij gewone wet, maar dat het bij bijzondere wet zou moeten - zouden wij precies datgene hebben bereikt wat wij nu bereiken. Zo simpel is dat. Dat u daartoe een nummertje opvoert, een zeer goedkoop nummertje, en zich laat verglijden en verleiden tot het soort poujadisme dat wij gewend zijn van degenen die zich aan uw rechterzijde bevinden, vind ik bedroevend.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Collega, ingaande op het niveau van het debat kunt u het mij niet kwalijk nemen dat, als collega Bultinck meent te moeten tussenbeide komen op de manier waarop hij dat wenst, dit wordt gemengd in het debat. Ik heb mij niet op dezelfde manier uitgedrukt. Ik heb, nog los van de bevoegdheidsproblematiek waarover het ging, alleen opgemerkt dat het ging over een normale vraag om over een aantal betwiste punten - ook nog andere punten uit deze programmawet - het advies te vragen van de Raad van State, wat een courante praktijk is of in ieder geval hoort te zijn. Wat als ik dan vaststel dat als de gezamenlijke oppositie dit voorstel had gesteund, dit effect had gehad ? Ik heb vastgesteld dat u dat niet hebt gedaan en kan dat alleen maar uitleggen omdat u als Volksunie ten genen dele deze federale meerderheid een strobreed in de weg wil leggen, ondanks de krijgshaftige verklaringen die ik u daarover heb horen afleggen. Dit is gewoon het verschil tussen wat u woordelijk verklaart en wat u hier aan politiek gedrag vertoont in de Kamer. Ik vind dat een debat op niveau. Laten wij dat onderstrepen. Ik neem aan dat u dat niet prettig vindt, maar dat betekent nog niet dat het niet de waarheid is.

De **voorzitter** : Mijnheer Bourgeois, mevrouw Van de Castele komt binnen enkele minuutjes nog ten gronde aan het woord. Laat haar zeggen wat zij graag zegt.

De heer **Geert Bourgeois** (VU&ID) : Vermits de heer Van Peel zich tot mij blijft richten, nog één repliek als ik mag.

Mijnheer Van Peel, ik wil dat debat gerust op dat niveau voeren met u. Wij hadden niet de tijd om die andere amendementen te bekijken. Wat voor ons essentieel is, is dat - ik neem niet van u aan dat u er ons van beschuldigt dat wij deze federale regering ter wille willen zijn - deze pensioenregeling niet tot stand komt zonder dat met de Vlaamse regering en de Franse Gemeenschapsregering overleg gepleegd werd.

Ik neem aan dat u het met mij eens bent dat wij dit bij wijze van gewone wet niet kunnen afdwingen. Ik constateer enkel dat wij hier van de heer Vandenbroucke de formele garantie kregen dat dit zal gebeuren. Wij hebben als oppositiepartij verkregen wat wij wilden.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw D'Hondt wenst iets te zeggen.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Peel, ik geef het woord. Er is geen debat tussen de twee. U gaat nu verder, tenzij u wenst te stoppen.

Wij hervatten dus de algemene bespreking.

Nous reprenons donc la discussion générale.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, op het volmachtenamendement kom ik uitgebreid terug. Het volmachtenamendement dat zij door het afwijzen van het advies van de Raad van State ook hebben gesteund, is de grond van mijn betoog.

Mijnheer de voorzitter, collega's, wij lazen een interessant interview met de heer Chevalier. Van hem konden we enkele weken geleden vernemen dat hij in zijn vorig leven, als voorzitter van de commissie voor de Sociale Zaken, het volgende zei : "Ik heb mij heel vaak vernederd gevoeld door de manier waarop ministers met ons omgingen. Voor hen was het parlement alleen een stemmachine."

Ministers lopen het risico de voeling met de realiteit te verliezen, vooral als we omringd zijn door nog meer kabinetsmedewerkers dan in vorige periodes. Mijnheer Letermé, u weet dit zeer goed.

De staatssecretaris zal wellicht niet goed op de hoogte zijn. Hij is ook veel in het buitenland, dat behoort tot zijn bevoegdheden. Voor de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel is het risico groot dat hij niet goed weet wat er in dit parlement omgaat.

Mocht de heer Chevalier wat meer in de Kamer zijn en bijvoorbeeld in de commissie voor de Sociale Zaken, dan zou hij vaststellen we er niet op zijn vooruitgegaan, integendeel. De minister van Werkgelegenheid, mevrouw Onkelinx, - ik heet u trouwens welkom, mevrouw, want vanochtend hebben we u niet gezien - laat geen gelegenheid voorbijgaan om te laten blijken dat ze de vragen en interpellaties die tot haar gericht zijn, beschouwd als tijdsverlies en niet als de uitoefening van een parlementair controlerecht. Mevrouw Onkelinx presteert het telkens om niet te antwoorden op vragen of om zeer nietszeggende antwoorden te geven. Zij is daar niet alleen in, maar blinkt er wel in uit.

Over minister Vandenbroucke, die daar momenteel een uitzondering op vormt, ging ik net iets positiefs zeggen. Ik ging zeggen dat in de commissie voor de Sociale Zaken, in schrille tegenstelling tot het gedrag van mevrouw Onkelinx, met hem wel op fatsoenlijke, ordentelijke manier kan worden gedebatteerd, wederzijdse argumentatie kan worden uitgewisseld, althans volgens mijn collega's. Ik wil dus niet alle ministers over dezelfde kam scheren.

Ook in andere commissies kunnen we vaststellen dat de ministers niet antwoorden op vragen of gewoon naast de kwestie antwoorden.

In de commissie voor de Buitenlandse Zaken weigerde de minister van Buitenlandse Zaken eergisteren een antwoord te geven op zeer pertinente vragen die wij hem stelden. Een van die vragen luidde als volgt : "Wenst u het aantal betwiste documenten ter beschikking te stellen van de Kamer ?" Daarop is het mogelijk om ja of neen te antwoorden. Hij deed geen van beide en zweeg hardnekkig. Daardoor werd de verdenking dat hij de vorige weken hardnekkig had gelogen nog groter.

Bij herhaling hebben wij vastgesteld dat deze regering het parlement gewoon als een stemmachine beschouwt. In vergelijking met vroeger is de toestand er niet op verbeterd maar verslechterd.

Bij elke plenaire vergadering meldt de Kamervoorzitter trots het hoeveelste wetsvoorstel is goedgekeurd. Mijnheer de voorzitter, als ik mij goed herinner kwam u vorige week aan 16. Dat op zich positieve cijfer zou de indruk kunnen wekken dat er iets in positieve zin evolueert en dat het parlement van de regering meer ruimte krijgt. Helaas valt met statistieken alles te bewijzen. Indrukken zijn misleidend. Het feit dat er bijna 20 wetsvoorstellen zijn goedgekeurd heeft veeleer te maken met het gebrek aan wetgevend initiatief van de regering. Er is een zeer grote schaarste op dat vlak. De regering zegt snel en efficiënt te werken, maar haar wetsontwerpen komen slechts bijzonder moeizaam tot stand. Dat heeft tot gevolg dat zij voor nagenoeg al haar ontwerpen de spoedbehandeling moet vragen. Mijnheer de Kamervoorzitter, u die goed bent in statistieken, het zou interessant zijn als u ook eens wou nagaan voor hoeveel ontwerpen de regering de spoedbehandeling vraagt.

De **voorzitter** : Ik zal dat doen, mijnheer Van Peel.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Ik vermoed dat wij uitkomen op ongeveer 80 tot 90% van de ontwerpen. Normaal doet een regering dat op het einde van de legislatuur. Nu maken wij dat voortdurend mee. Als men de agenda van de plenaire vergaderingen van deze week bekijkt heeft men de indruk dat men op het einde van de legislatuur is gekomen, want plots zijn er tal van wetsontwerpen die dringend moeten worden behandeld. Dat is onder meer het geval in de commissie voor het Bedrijfsleven. Men bespreekt er vandaag een ontwerp dat pas maandag is rondgedeeld. Morgen of overmorgen moet het worden goedgekeurd. Vorige week werd in extremis door de minister van Binnenlandse Zaken het ontwerp in verband met de geautomatiseerde stemming aan de agenda toegevoegd.

Mijnheer de voorzitter, terloops wil ik opmerken dat wij niet hebben gevraagd dat het einde van dit parlementaire jaar 15 juli zou zijn. Wij hadden vastgesteld dat er geen

Marc Van Peel

brood op de plank was. Daarom was 15 juli voor ons even goed als 21 juli. Nu moeten er blijkbaar plotseling nog allerlei wetsontwerpen worden behandeld. De relatie van deze regering met dit parlement is hoogst problematisch. Deze programmawet is daarvan het voorbeeld bij uitstek. De regering wacht met de indiening van een wetsontwerp met niet minder dan 240 artikelen tot drie weken voor het einde van het zittingsjaar. Het moet even in commissie worden besproken en er dan hier worden doorgejaagd.

De coalitie laat zich voorstaan op een open en volwassen debatcultuur, het eufemisme om interne conflicten te verdoezelen. Een open en volwassen parlementaire debatcultuur is er in ieder geval niet. Vanmorgen hebben wij daarvan nog een prachtig staaltje gezien, mijnheer Bonte. Het verslag van de heer Delizée en mevrouw Genot was aan de orde, maar het was absoluut niet nodig om dat verslag hier even naar voren te brengen. Er werd verwezen naar het schriftelijk verslag. Dat is een absolute schande voor een wetsontwerp met 240 artikelen dat diverse beleidsdomeinen beslaat. Gelukkig hebben mevrouw D'Hondt en de heer Viseur deze taak op zich genomen.

Deze meerderheid houdt niet van het parlementaire debat, maar wel van het onderlinge debat in de media. De leden van de meerderheid houden in de commissies liever de kiezende op elkaar. In de plenaire vergadering komt men wat lippendienst bewijzen. Dan krijgt de democratische besluitvorming haar beslag. Dat was het geval met de wet inzake het Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid, met de snel-Belgwet, de regularisatiewet en het snelrecht.

Blijkbaar is de eerste minister zich nog niet bewust van het bestaan van dit probleem aangezien hij deze week in Humo, naar aanleiding van de opmerking van de journalist van dienst als zou de wetgevende macht weinig te vertellen hebben, een incident in de commissie voor de Politieke Vernieuwing uit de doeken doet. Maar daar gaat het helemaal niet om. Dat incident is slechts een uit een hele lijst. In dat verband verwijs ik naar de verklaringen van de eerste minister over het leerlingenaantal en het overleg dienaangaande met het Rekenhof, over de Falcon, over de lijststem en dergelijke. Nergens een vuiltje aan de lucht te bespeuren !

Het was nochtans ooit anders, mijnheer de Chinese vrijwilliger. In een vrij recent verleden wierp onder meer de VLD zich op als de grote verdediger van de democratische instellingen, van het parlement. Ik bespaar u alle - vaak hallucinante - verklaringen in dat verband. De huidige minister van Landbouw, de heer Gabriels, vond het destijds - en ik citeer - "beschamend dat parlementsleden van de meerderheid zich niet meer verzetten". Nog verklaarde hij : "Plaatsvervangers van ministers zitten als lijfeigenen in de bankjes. Zij doen hun mond niet open

omdat zij bang zijn hun zetel te verliezen". Hij zij voorts : "Eigen belang regeert in de Kamer". Graag vernam ik van de heer Gabriels die trouwens ook aanwezig had mogen zijn aangezien zijn bevoegdheden eveneens ter sprake komen, wat er op dat vlak is veranderd. In hetzelfde krantenartikel uitte de heer Gabriels destijds zijn verontwaardiging over het feit dat ministers vaak geïrriteerd reageerden op vragen van parlementsleden en dat zij in plenaire vergadering "geen aandacht hadden of telefoneerden". Inmiddels is het precies minister Gabriels die ons doodleuk meedeelt dat hij gedurende drie weken in Zuid-Afrika zal vertoeven en dus niet aanwezig zal zijn in het parlement.

De heer Gabriels ging destijds zover om Jean-Luc Dehaene, toenmalig premier, te vergelijken met "een verlicht despoot". Hij schrok er niet voor terug een vergelijking te maken met de jaren dertig, ten tijde van Hitler en Mussolini. Hij schreef deze bedenkingen neer in een nota van zijn partij, die volgens het krantenartikel werd gesteund door toenmalig VLD-voorzitter, de heer De Croo en VLD-fractievoorzitter, de heer Dewael.

De overige oppositiepartijen reageerden iets genuanceerder, maar zij waren evenwel niet te spreken over de kaderwetten van de regering Dehaene. Heel wat citaten getuigen hiervan en zie hier een greep uit het aanbod : de heer Tavernier had het in de commissie over "slechte dagen voor de democratie", over "de begrafenis van de parlementaire democratie". Dergelijke gezwollen woorden zou ik niet eens in de mond durven te nemen. Joos Wauters verklaarde tijdens de vorige zittingsperiode dat het meest negatieve punt van de kaderwetten het feit was dat het parlement buitenspel wordt gezet en dat de primauteit van de politiek niet wordt gerespecteerd. Mijnheer Wauters, deze historische woorden hebt u wellicht met trillende stem uitgesproken. Patrick Dewael had het over de impotentie van het parlement.

Maar hoe worden de zaken thans aangepakt ? Welnu, om binnen de meerderheid en eigenlijk ook binnen de SP en de VLD, grote tegenstellingen te verdoezelen omtrent de activiteitsgraad en omtrent de TBS op 55 jaar, wordt - en dat is een historisch feit - een amendement ingediend waardoor de meerderheid alle bevoegdheid terzake uit handen geeft en via volmacht aan de regering de kans geeft om te beslissen over welke categorieën onder de nieuwe regeling zullen vallen. Ongelooflijk.

Zij die zich in 1996 zo krachtig uitspraken tegen de kaderwetten of de volmachten, geven thans hun bevoegdheden uit handen, wat nog erger is. Dit is werkelijk een historisch moment. Vaak maakte ik het mee dat de meerderheid, met gekreun en geklaag, kaderwetten en volmachtwetten moesten goedkeuren.

Nu zegt de meerderheid zelf hierover niets te willen zeggen. De regering lost het op.

De heer **Jan Peeters** (SP) : Mijnheer Van Peel, ik neem aan dat u tegen die amendering of het geven van een volmacht bent.

De oppositie heeft echter de regering, via een amendement van mevrouw D'Hondt, nog een grotere volmacht gegeven. Dat is het historische element uit het debat. Uw partij heeft immers een amendement ingediend waardoor die zogenaamde volmacht ook voor de pensioenen in de particuliere sector zou moeten gelden. Dat is historisch.

De heer **Filip Anthuenis** (VLD) : Mijnheer Peeters, u haalt eigenlijk de woorden uit mijn mond. Mijnheer Van Peel, uw argument over volmachten weegt heel licht, want mevrouw D'Hondt wou nog veel verder gaan dan de meerderheid.

U houdt hier inderdaad een interessant betoog. Ik ben een absolute voorstander van het herstel van de wetgevende macht. Ik ben het met u eens dat er nog veel werk is, maar de parlementsleden zouden er al mee kunnen beginnen door zich te houden aan de agenda van dat parlement. Wij spreken nu over de programmawet. U houdt hier een betoog over de regering, 1 jaar Verhofstadt, Humo, enzovoort. Het gaat nu over de programmawet. Ik stel voor dat u zich als fractieleider van de grootste oppositiepartij beperkt tot de agenda van het parlement.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, men moet intellectueel eerlijk zijn.

Ten eerste, collega Peeters en collega Anthuenis vergeten te zeggen dat wij de schrapping van de desbetreffende artikelen hebben gevraagd. Ik begrijp niet waarom de Volksunie daar niet mee akkoord gaat, want dit heeft met onze bevoegdheid in de Kamer te maken; niet met de gemeenschappen. Conform het advies van de Raad van State zijn wij van mening dat deze onderdelen niet in een programmawet thuishoren. Daarom hebben wij de schrapping gevraagd. Dat vergeten de collega's te vermelden.

Ten tweede, toen de collega's met dit volmachtenamendement op de proppen kwamen, hebben zij de ambtenaren uit de titel Pensioenen gehaald en een afzonderlijke titel voorgesteld. Toen hebben wij inderdaad een amendement ingediend, niet om verder te gaan in de volmacht, maar om te zeggen dat, wanneer men een nieuwe titel maakt in een programmawet met name "Activering van de werknemers", het niet correct is daarin enkel de ambtenaren en de leerkrachten te betrekken. Als een debat over de activering moet worden gevoerd en men er een afzonderlijke titel voor maakt, dan moet dit zowel op de ambtenaren als op de loon- en weddetrekkenden uit de particuliere sector betrekking hebben. Dat is de waarheid.

Wij hebben geen vergroting maar de schrapping van de volmacht gevraagd. Het tweede element van ons amendement was dat, als het debat over de activering moet worden gevoerd, het niet alleen over de ambtenaren maar ook over de loon- en weddetrekkenden moest gaan. Dat is de correcte vertaling van onze houding in de commissie.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer Anthuenis, ik ben u zeer dankbaar dat u mij als ervaren parlements lid tot de orde roept en wijst op de irrelevantie van mijn uitspraken.

Die relevantie van mijn uitspraken is de volgende. Hoe komt men tot het merkwaardige politieke feit dat een parlementaire meerderheid op eigen initiatief haar bevoegdheid compleet uit handen geeft ? Ik zal u de reden geven. Dit is een moeilijke beslissing. Het is geen kwestie om links en rechts wat geld uit te delen. Als het over een moeilijke beslissing gaat, geraakt men niet uit het debat en moet het worden uitgesteld.

Dit volmachtenamendement is een manier om het debat uit te stellen en alsnog tot een consensus te komen in de schoot van de zeer verdeelde meerderheid. Dat is de politieke relevantie van het amendement !

Hoe groter de verdeeldheid in de meerderheid, zelfs binnen de respectievelijke meerderheidspartijen - dat is de wet van Meden en Perzen - hoe kleiner het groepje wordt dat uiteindelijk beslist over een dergelijk belangrijke materie als de verhoging van de activiteitsgraad en de manier waarop dat moet gebeuren. Mijnheer Anthuenis, dit is - helaas voor u - in strijd met hetgeen u met de lippen belijdt. U bent daar ongelukkig over. Zorg ervoor dat de besluitvorming in de schoot van de meerderheid beter verloopt. Dat was de reden van mijn betoog. Als ik me nog verder moet verantwoorden, wil ik dat graag doen !

Collega's, dit amendement van de meerderheid is hallucinant. De Koning wordt gemachtigd om bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit alle nuttige maatregelen te treffen - minister Vandenbroucke heeft veel macht gekregen - met inbegrip van invoering, uitbreiding, uitstapmogelijkheden die passen in een beleid om de globale activiteitsgraad te ondersteunen. Dit is een pure volmacht aan de regering, gegeven door partijen die zich in het verleden vreselijk principieel hebben gekant tegen dit soort toestanden.

Ik vind dat het gebruik van volmachten verantwoord kan zijn op voorwaarde dat aan een aantal modaliteiten wordt voldaan. Om niet van partizanenpolitiek beschuldigd te worden, ben ik te rade gegaan bij een aantal eminente auteurs die proberen duidelijk te maken wanneer een volmacht verantwoord is. Professor Velaers heeft een zeer interessante analyse gemaakt over de advies-

Marc Van Peel

praktijk van de Raad van State inzake volmachten. Professor Velaers schrijft, ik citeer : "Alhoewel artikel 105 van de Grondwet geen onderscheid maakt tussen enerzijds gewone opdrachtwetten en kaderwetten en bijzondere machtenwetten anderzijds, worden deze laatste als een aparte juridische categorie beschouwd. Bijzondere voorwaarden worden gesteld aan de uitvaardiging ervan. In zijn meest recente adviezen heeft de Raad deze voorwaarden als volgt samengevat.

Eerste criterium. Er moeten bepaalde feitelijke omstandigheden voorhanden zijn die gewoonlijk als uitzonderlijke of crisissomstandigheden worden bestempeld en die de grenzen bepalen gedurende dewelke bijzondere machten kunnen worden toegekend".

Collega's, bij mijn weten verkeren we niet in oorlogsomstandigheden. Bij mijn weten verkeren we niet in de dringende omstandigheden om binnen een bepaalde periode te voldoen aan de Maastrichtnormen zoals dit een paar jaar geleden wel het geval was. We staan voor een normaal maatschappelijk debat over de manier waarop de activiteitsgraad het best kan worden verhoogd. Behoudens de crisissomstandigheden in de schoot van de meerderheid waarvan het land niet kapot gaat, zie ik geen urgentie of de bijzondere crisissomstandigheden.

Tweede criterium. Professor Velaers stelt, ik citeer : "De bijzondere machten kunnen slechts worden toegekend voor een beperkte periode". Ik denk niet dat deze volmacht aan dit criterium voldoet.

Derde criterium. Ik citeer opnieuw : "De aan de Koning toegekende machten moeten nauwkeurig omschreven zijn zowel wat betreft het doeleinde en de oogmerken als wat betreft de aangelegenheden waarin maatregelen getroffen kunnen worden en de strekking ervan". Collega's, de omschrijving van het artikel is zo breed dat men hierin talloze maatregelen kan onderbrengen.

Wat het vierde criterium betreft citeer ik : "De wetgever dient bij de toekenning van de bijzondere machten, zowel de supra- als de internationale normen als de grondwettelijke bevoegdheidsregels te eerbiedigen." Dat is volgens mij het enige criterium waartegen niet direct gezondigd wordt.

Mijnheer de voorzitter, collega's, voor de Raad van State is de uitoefening van de wetgevende macht door de Koning en door de wetgevende kamers volgens artikel 36 van de Grondwet de regel. De uitoefening ervan door de Koning alleen, artikel 105, is een uitzonderlijke wijze van uitoefening der machten die verschilt van die door de Grondwet werd geregeld en die alleen door crisissomstandigheden aannemelijk kan worden gemaakt.

In beginsel moet het parlement zelf al zijn bevoegdheden uitoefenen. De normale parlementaire procedure is echter vaak niet geschikt om het hoofd te kunnen bieden aan een crisis waarvoor een snel en ingrijpend optreden is vereist. Daar hebben we begrip voor. Volgens de Raad van State is er voor het welslagen van sommige maatregelen op financieel en economisch vlak omzichtigheid en geheimhouding vereist wat soms niet kan worden gewaarborgd in de normale procedure. De bijzondere machten kunnen slechts worden toegekend wanneer bepaalde feitelijke omstandigheden voorhanden zijn die gewoonlijk als uitzonderlijke omstandigheden of crisissomstandigheden worden bestempeld.

Het zou interessant geweest zijn om van de Raad van State te vernemen of de criteria, die zij duidelijk omschrijft in haar adviespraktijk en haar rechtspraak, van toepassing zijn op het beroemde amendement nummer 80. Het zou zeer interessant zijn om daarover het advies van de Raad van State te kennen. Helaas is dat door onze collega's van de Volksunie onmogelijk gemaakt.

De Raad van State zegt verder dat die omstandigheden de uitoefening van bijzondere machten verenigbaar maken met de Grondwet en de grenzen bepalen van de periode gedurende dewelke die machten toegekend kunnen worden. In hun advies luidt het als volgt : "De bepalingen dienen door uitzonderlijke omstandigheden gerechtvaardigd te zijn zodanig dat zij, willen ze geen fundamentele openbare belangen in het gedrang brengen, niet volgens de gewone procedure van aanneming van een wet kunnen worden vastgesteld, maar noodzakelijkerwijze met spoed moeten worden genomen zoals een aan de Koning verleende machtiging het mogelijk maakt."

Bovendien geldt volgens de Raad van State ook het evenredigheidsbeginsel. De aard, de omvang en de duur van de verleende machten moeten in verhouding staan tot de crisissituatie die ze moeten bedwingen. Ze mogen slechts voor een beperkte periode gelden.

De Raad van State stelt in een van zijn adviezen en ik citeer : "De vraag of er crisissomstandigheden aanwezig zijn die de toekenning van bijzondere machten aan de Koning wettigen en zo ja, voor welke tijdspanne, heeft noodzakelijk te maken met de beoordeling van feitelijke gegevens vanuit een politiek oogpunt." Men moet dus bepalen van welke aard de vastgestelde bepalingen zijn en men moet uitmaken of deze bepalingen al dan niet op afdoende wijze kunnen worden aangenomen met uitoefening van de machten zoals geregeld door de Grondwet.

De beantwoording van die vraag is volgens de Raad van State een zaak van de wetgevende kamers. Er moet hier echter enig voorbehoud worden gemaakt. De beoordelingsmacht van de wetgevende kamers is niet onbegrensd. Mochten de kamers een oordeel geven dat

Marc Van Peel

de feitelijke omstandigheden zou vertekenen of dat duidelijk buiten verhouding zou staan tot die omstandigheden, dan zou de Raad van State, als hem om advies was gevraagd, een grondwettigheidsbezwaar kunnen en ook moeten opwerpen.

Collega's, met de weigering van de Kamer om over het volmachtamendement het advies van de Raad van State te vragen, wordt een situatie gecreëerd waarvan hij bij vorige gelegenheden heeft gezegd dat ze, aangezien er geen verband bestaat tussen de omvang van het probleem en de bijzondere machtenprocedure, in strijd is met de Grondwet. Het ware interessant geweest te achterhalen of dit inderdaad het oordeel van de Raad van State was, mevrouw Van de Castele, maar dat mocht niet van u. De reden waarom is mij maar al te duidelijk : uw handelwijze heeft niets te maken met de inspraak en de controle van de Kamers, maar met het feit dat u vanaf nu tot de meerderheid behoort.

We zullen alleszins andere procedures inroepen om erachter te komen of amendement nummer 80 wel wettelijk is. Diverse collega's van de CVP-fractie zullen bijvoorbeeld in de loop van het debat uitweiden over de uitspraken terzake van de Raad van State en van eminente juristen en constitutionalist. Op die manier zult u niet anders kunnen dan in eer en geweten toe te geven dat u uw eigen deontologie hebt overtreden, alleen om een probleem in de meerderheid te verdoezelen.

Waarom was het zo moeilijk om de betwiste hoofdstukken uit de programmawet te lichten en het grote overleg, dat u ongetwijfeld in uw meerderheid moet plegen - de CVP-leden hebben er in commissie herhaaldelijk om gevraagd -, in het parlement te organiseren ? Zelfs als u van oordeel was dat dit moeilijk lag, omdat men er de oppositie bij zou moeten betrekken, dan nog moest het ten minste in de meerderheid hebben plaatsgevonden.

Waarom moest dit punt zo spoedig geregeld zijn ? Waarom moest mevrouw Vanderpoorten in Vlaanderen zo nodig voor het blok worden gezet, vooraleer ze het sociaal overleg met de werknemersorganisaties hierover zou starten ? Dat is een compleet mysterie, alleen maar te herleiden tot het machts spel in de meerderheid, dat ver van de camera's moet worden gehouden en waarbij men een of ander volmachtbesluit als een konijn uit een hoge hoed zal toveren.

U moet beseffen dat u hiermee een precedent in de parlementaire geschiedenis hebt gecreëerd. Ik heb het meegemaakt hoe sommigen op de CVP-banken morrend een aantal bijzondere machtenwetten in het belang van het land, toen wel gestaafd door uitzonderlijke crisissituaties, de beperkte periode en de bekrachtiging door het parlement achteraf, hebben goedgekeurd. Ik heb het echter nooit meegemaakt dat de meerderheid zelf het initiatief nam om een probleem dat ze niet

aankon, naar de regering door te schuiven. Zo'n werkwijze is van een ongelooflijk laag gehalte. Wij zullen u dus straks verder onderhouden over hoezeer u flagrant in tegenstelling bent met alles wat daarover in de adviesrechtspraak van de Raad van State is gezegd en geschreven.

Mevrouw **Annemie Van de Castele** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mevrouw de minister, collega's, ik bedank de heer Van Peel voor zijn lessen in juridische literatuur betreffende de volmachten. Ik kreeg de indruk dat hij blijkbaar voor het eerst de rechtspraak daaromtrent heeft ontdekt; wij wisten al van vroeger dat ze bestond.

Ik kan hem onmiddellijk geruststellen : de VU&ID-fractie is altijd tegen volmachten geweest en blijft dat ook vandaag. Wij hebben daar zelfs het advies van de Raad van State niet voor nodig. Dit gaat te ver. Het is duidelijk : we zullen het desbetreffende artikel noch de programmawet goedkeuren.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Waarom hebt u dan ons verzoek tot advies bij de Raad van State niet gesteund ?

Mevrouw **Annemie Van de Castele** (VU&ID) : Wij hoeven daarvoor geen advies. Volmachten waarbij het parlement een stuk van zijn bevoegdheid afstaat aan een regering waarvan wij geen deel uitmaken, gaat voor ons in elk geval te ver. Ik heb dat reeds duidelijk gemaakt naar aanleiding van een opmerking van een van onze collega's. Wij stellen vast dat alle partijen in dit halfroond van mening veranderen naargelang ze op de regeringsbanken dan wel op de oppositiebanken zitten. Wij hebben het voordeel dat wij consequent tegen mogen zijn.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mag ik als neutrale partij, met andere woorden een partij die nooit aan welke coalitie dan ook heeft deelgenomen, hierover een historisch getuigenis afleggen.

Ten eerste, sinds 24 november 1991, datum waarop de Volksunie voor het laatst officieel lid was van een federale regering, heb ik het nooit meegemaakt dat de Volksunie - u kunt dat spelletjes noemen of niet - zich op een dergelijke opvallende manier desolidariseerde van een initiatief van de oppositie. Gedurende het grootste gedeelte van de jaren '90 was de oppositie een liberale oppositie. Ik heb het nooit meegemaakt dat de Volksunie zomaar plotseling verdween uit die "coalitie van de oppositie". Dat is vandaag voor de eerste keer gebeurd en dat heeft zijn redenen. Er is maar één punt waarop Verhofstadt, die de Volksunie nodig heeft in zijn regionale regeringen, de Volksunie ook nodig heeft op het federale niveau, met name bij de toepassing van het Kamerreglement inzake het advies van de Raad van State.

Gerolf Annemans

Daar is het voldoende dat 50 mensen die zaak naar de Raad van State sturen. Dat is het enige punt waarop wij konden zien of de Volksunie ook op het federale vlak tot het uiterste zou gaan om Verhofstadt te "pesten".

Vandaag - en dat is het historische moment van vandaag - is gebleken dat de Volksunie als het er echt op aankomt ook hier aan de kant van Verhofstadt staat en dat is het enige wat ik daarover kwijt wil.

Mevrouw **Annemie Van de Casteele** (VU&ID) : Mijnheer Annemans, wij doen niet mee, niet tegenover deze regering, maar ook niet tegenover vorige regeringen, als het met dergelijke proceduredebatten alleen erom gaat de regering "te pesten". Daar doen wij niet aan mee. Zo eenvoudig is dat.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : U krijgt uw instructies van Bert Anciaux en Johan Sauwens, eventueel via Geert Bourgeois. U hebt hen gewoon te volgen.

Er is maar één klein puntje waarop Verhofstadt u nodig heeft, met name bij de toepassing van dit artikel van het Kamerreglement. Het is de eerste keer dat dit voorvalt. Het is meteen de eerste keer dat de Volksunie in het Federaal Parlement hiervoor openstaat.

Mevrouw **Annemie Van de Casteele** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, als wij het over deze sociale programmawet hebben, dan delen wij de kritiek die hier reeds door een aantal voorgaande sprekers werd gebracht in verband met de snelheid waarmee dit wetsontwerp hier door de strot van het parlement wordt geduwd. Wij hebben allemaal kunnen vaststellen dat dit voor een aantal communicatieproblemen heeft gezorgd, zowel met de syndicaten waarmee over deze problematiek moet overlegd worden, als binnen de meerderheid en met de deelstaten.

Mijnheer Annemans, daar zitten wij inderdaad in een andere positie dan uw partij. Wij dragen regeringsverantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement. Wij waren des te meer betrokken bij de bepalingen in dit wetsontwerp rond de pensioenproblematiek omdat wij er inderdaad van uitgaan dat dit een inmenging was in de politiek van de deelstaten waarover men zich in het Vlaams Parlement terecht zorgen maakte. Ook onze fractie was vragende partij om tenminste dit wetsontwerp in die zin te amenderen dat het syndicaal overleg gepland voor het najaar, niet dermate zou worden gehypothekerd dat alle beleids- en onderhandelingsmarges worden weggenomen.

Er is een amendement ingediend. Wij zijn het met de inhoud van dat amendement niet eens. Dat wil niet zeggen dat wij moeten meedoen aan de verdragingsmanoeuvres, want uiteindelijk is dat het enige waarop het voor de verzamelde oppositie aankomt. Wij zitten in een andere positie dan u en ik geef dat ook graag toe.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mevrouw, ik heb zojuist getracht om aan te tonen dat er met het oog op de adviesrechtspraak van de Raad van State een kans bestond dat de Raad van State dit volmachtamendement ongrondwettelijk zou hebben genoemd. Het vragen van advies aan de Raad van State kan men dus niet afdoen als een louter pesterig oppositiespelletje, hoewel dat meegenomen is. De grond van de zaak was echter dat het amendement zelf zwaar op de tocht kon komen te staan. In uw politieke afweging ontgaat mij volledig de reden hiervoor. U had mij perfect kunnen vragen om over bepaalde amendementen geen advies van de Raad van State te vragen omdat dit als pesterij kon worden beschouwd. Nu maakt u echter zelf uw grote bezwaren bekend ten overstaan van het volmachtamendement. Het ontgaat mij dan ook volkomen waarom u daarover geen advies van de Raad van State wou vragen. Ik bedoel dat uw uitleg volkomen irrelevant is.

Mevrouw **Annemie Van de Casteele** (VU&ID) : Mijnheer Van Peel, ik heb in de voorbije legislatuur geleerd dat als men op een dergelijke manier het advies vraagt van de Raad van State, de meerderheid - waartoe u toen behoorde - wel een of andere manier vindt om dit te overrulen. Ik heb het advies van de Raad van State over het wetsontwerp gelezen. Ik betreur zelf ook dat dit advies in een zeer korte tijd moest worden gegeven en dat men dus over een aantal zaken geen advies ten gronde heeft kunnen geven. De Raad van State is echter heel duidelijk over de bevoegdheidsproblematiek. Vandaar onze zorg met betrekking tot het volmachtamendement en vooral met betrekking tot het overleg met de deelstaten. De minister heeft geantwoord dat men met de deelstaten wel overleg zou plegen voor er een koninklijk besluit wordt uitgevaardigd. Mijn fractie heeft zich hiermee akkoord verklaard. Dat is iets dat wij hebben kunnen afdwingen. Mijnheer Van Peel, ik kan dit alleen vaststellen en wij zullen daarover van mening blijven verschillen. Wat volmachten betreft ben ik trouwens intussen al mijn illusies kwijt. Ik moet dat eerlijk zeggen. De vorige regering heeft ze heel gemakkelijk gebruikt, ondanks alle mooie lessen die u zo-even hebt gegeven en wetend dat het parlement in zijn eer werd aangetast omdat er al te veel bevoegdheden overgeheveld worden naar de regering. Wij hebben dat bij de vorige regering vastgesteld en wij stellen dat bij deze regering opnieuw vast. Wat dat betreft hebben wij geen lessen van u te krijgen. Ik meen dat wij op dit punt consequenter zijn dan u.

Ik betreur in elk geval dat het parlement, de wetgever, op deze manier altijd als laatste op de hoogte is van de beslissingen die de regering neemt. Ik wil de minister dan ook vragen - als hij tenminste wil luisteren...

De **voorzitter** : Mijnheer de minister, wilt u luisteren alstublieft ?

Mevrouw **Annemie Van de Casteele** (VU&ID) : Wij moeten wel naar de regering luisteren maar de regering luistert niet naar ons.

Mijnheer de minister, u hebt ons zo-even een belofte gedaan. Eigenlijk was dit uw plicht en hoefde u het ons niet te beloven. Als u het advies van de Raad van State hebt gelezen, weet u dat u zich op een raakpunt van bevoegdheden bevindt. Het is dan ook maar normaal dat u overleg pleegt met de deelstaten over de hele pensioenproblematiek en vooral over het volmacht-koninklijk besluit. Omdat het een volmachtbesluit is waarbij wij als parlement onze bevoegdheid aan de regering moeten afstaan - weliswaar hopelijk met een bekrachtigingsdebat achteraf - zou ik graag zien dat u belooft om het parlement op de hoogte te houden. Met andere woorden, u zou ons moeten brieven over de onderhandelingen die worden gevoerd. U zult dit engagement dan ook moeten aangaan. Ik hoop dat de collega's van de meerderheid mij hierin zullen steunen. Als parlement moeten wij op onze strepen staan. Wij zouden graag weten hoe het dossier verder evolueert, zowel inzake het volmacht-koninklijk besluit als inzake de definitie van de belastende beroepen.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mijnheer de voorzitter, ik wil hier even op ingaan.

Wij moeten inzake de beleidsnota, die aan het begrotingsdocument moet worden gekoppeld, een grondig debat voeren over het geheel van de pensioenproblematiek, onder meer over de tweede pijler, het vormen van een pensioenreserve voor de toekomst, maar ook over de eindeloopbaanproblematiek. Mevrouw Van de Casteele, ik neem aan dat u dit debat met minister Onkelinx op het terrein van haar bevoegdheden en met mij op het terrein van mijn bevoegdheden zal voeren. Wij zullen in de loop van oktober en november 2000 in het parlement een debat ten gronde voeren waar ik u over de gevoerde besprekingen en het overleg met de gewesten en de gemeenschappen zal informeren. Dit moet echter aan de bespreking van de beleidsnota worden gekoppeld. Dat is het eerste belangrijke politieke werk na het zomerreces. Daar kunt u op rekenen.

Mevrouw **Annemie Van de Casteele** (VU&ID) : Mijnheer de minister, ik heb genoteerd dat dit het eerste debat zal zijn. Wij zullen daarna zien of een vervolg nodig zal zijn.

Collega's, deze sociale programmawet is omwille van de snelheid en de volmachten geen gelukkige wet. Wij zijn verplicht om over een programmawet in zijn geheel te stemmen. Deze programmawet bevat een aantal positieve maatregelen die wij kunnen steunen. Er zijn echter minder positieve, negatieve en heel negatieve maatregelen die samen met de positieve maatregelen in één programmawet worden samengebracht. Het is zeer moeilijk om daarover in één eindstemming te oordelen.

Het zou goed zijn om in de toekomst van deze techniek af te stappen, waarin de programmawet als vuilnisbak wordt gebruikt voor zaken die er niet in thuishoren. De minister heeft beloofd dat dit ook zou gebeuren.

Een ander probleem inzake deze programmawet is de fragmentering van de discussies. Een aantal sprekers hebben dit reeds ter sprake gebracht. Het motto van deze regering is de activering van de welvaartsstaat. Wij hebben deze discussie in het parlement echter nog niet ten gronde gevoerd. De regering heeft daarop bij haar aantreden de nadruk gelegd. Wij stellen vast dat de economische conjunctuur in het voorbije jaar reeds grotendeels is gewijzigd. De werkloosheid, de grote zorg vorig jaar, heeft, zeker voor Vlaanderen, reeds een andere dimensie gekregen. De activering kan echter in twee richtingen worden begrepen. Men kan bedrijven stimuleren om meer mensen in dienst te nemen en men kan ook mensen ertoe aanzetten in het arbeidscircuit te stappen. Evolueert de economische conjunctuur echter niet in die mate dat de activering op een bepaald ogenblik een stap te ver dreigt te gaan ? Ik verwijs naar een artikel dat vandaag in De Morgen verscheen. Daaruit blijkt dat wij vandaag in Vlaanderen langer werken dan 20 jaar geleden. Moeten wij ons daarbij geen vragen stellen ? Moet de regering in haar concept van actieve welvaartsstaat niet een aantal remmen inbouwen waarbij men van een welzijnsstaat in de plaats van een welvaartsstaat uitgaat ? Moeten wij niet meer aandacht besteden aan de werkdruk van de mensen en ervoor zorgen dat de mensen niet overbelast worden ? Ik verwijs naar een nota van de Koning Boudewijnstichting die een interessante studie heeft gemaakt over de volwaardige samenwerking tussen arbeid en niet-arbeid.

Volwaardige participatie moet volgens die studie niet alleen in de zin van klassieke arbeid worden begrepen maar ook in het maatschappelijk nut van niet-arbeid. Ik vraag dan ook aan de regering om tijdens een globaal debat over de loopbaan van de mensen op zijn minst ook rekening te houden met dat perspectief.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mevrouw Van de Casteele, omdat u de conferentie van de Koning Boudewijnstichting hebt aangehaald, zou ik graag verwijzen naar mijn uiteenzetting en die van mevrouw Onkelinx op deze conferentie.

Wij hebben beiden gezegd dat we van mening zijn dat de actieve welvaartsstaat veronderstelt dat mensen meer mogelijkheden krijgen om in hun loopbaan tijd in te bouwen voor andere dingen dan het pure werken. Ik denk bijvoorbeeld aan taken in het gezin, vorming, opleiding of gewoon vrije tijd.

Het is onze diepe overtuiging dat de actieve welvaartsstaat geen hyperactieve welvaartsstaat mag zijn, geen overspannen welvaartsstaat. Het moet een welvaarts-

Frank Vandenbroucke

staat zijn omdat hij via arbeid welzijn schept en dit veronderstelt dat men arbeid kan combineren met voldoende vrije tijd en voldoende mogelijkheden om andere dingen te doen. Er zullen voorstellen in die richting worden ingediend.

Ik vind het jammer dat men voortdurend de indruk wekt dat wij een productivistische opvatting hebben over de actieve welvaartsstaat. Ik herhaal steeds dat het niet alleen gaat om werken maar wel om anders werken.

Mevrouw **Annamie Van de Castele** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor deze opmerkingen. Het was niet mijn bedoeling verwijten te formuleren aan het adres van de regering, maar in de eerste plaats onze bezorgdheid te uiten.

Wij hebben steeds gepleit voor een verruiming van het begrip arbeid. Bovendien willen wij dat in heel het systeem van opvang en sociale zekerheid ook met andere maatschappelijk zinvolle activiteiten rekening wordt gehouden. Wij stellen vast dat dit momenteel nog te weinig gebeurt. Volgens mij moet dit thema worden opgenomen in het debat over de vergrijzing dat de regering heeft aangekondigd.

Mijnheer en mevrouw de minister, het moet volgens mij mogelijk zijn een onderscheid te maken zodat we zicht krijgen op de zaken. We hebben met minister Vande Lanotte een discussie gevoerd over het Zilverfonds, wat een poging was om de kosten van de vergrijzing te berekenen. Het lijkt mij nuttig te weten wat wij in de toekomst gemeenschappelijk willen financieren. Wat hebben wij daarvoor nodig ? Hoeveel arbeidskrachten zullen wij daarvoor nodig hebben ? Dit is een uitgangspunt waarop wij zicht moeten hebben vooraleer wij met kennis van zaken een discussie kunnen voeren over het uittreidingsproces, het verouderingsproces en de pensioenproblematiek.

Er is inderdaad een probleem inzake het opvangen van de vergrijzing in aantocht. Ik denk dat mensen bereid zullen zijn om desnoods langer te werken als dit dient om de vergrijzing op te vangen. Als het echter dient om steeds meer te produceren of steeds meer te consumeren dan moeten wij daar terecht vragen bij stellen. Ik hoop dat wij in het najaar terzake een gestoffeerd debat zullen kunnen voeren.

Mijnheer de minister, de VU&ID-fractie is vragende partij voor een debat over langer werken. Ik kan trouwens verwijzen naar een verklaring van mezelf tijdens de vorige legislatuur toen ik, naar aanleiding van een aantal maatregelen die de vorige regering had genomen in verband met loopbaanverkorting, reeds zei dat we de politieke moed zouden moeten hebben erop te wijzen dat er op termijn misschien meer mensen nodig zullen zijn om te werken en dat we wellicht ook de uittreidingsleeftijd zullen moeten verhogen.

Wij zullen inderdaad in de toekomst over minder mensen beschikken en tegelijk meer werk moeten verrichten en wat dat betreft moeten wij de twee op elkaar kunnen afstemmen.

De hele discussie rond het openbaar ambt, mijnheer de minister, wekt inderdaad een beetje de indruk dat u met dit wetsontwerp het openbaar ambt als breekijzer wilt gebruiken om de discussie ook in andere sectoren op te starten. In de vorige legislatuur heb ik gepleit voor de moed om eindelijk die dingen ook eens klaar te kunnen zeggen. Ik moet enerzijds toegeven dat deze regering misschien de moed heeft om voor het eerst dat taboe te doorbreken en de zaken bespreekbaar te maken. Anderzijds denk ik dat wij ook de discussie moeten voeren over welke verschillen er zijn tussen leerkrachten en andere ambtenaren of tussen ambtenaren en werknemers. Tijdens de ochtendvergadering hebt u er al op gewezen dat werknemers in de privé-sector kunnen worden ontslagen, in tegenstelling tot de ambtenaren. U zegt dat ambtenaren de vrije keuze hebben en werknemers in de privé-sector niet altijd. Meteen hebt u gewezen op een punt waarover ook wordt gesproken in de globale discussie over de ambtenarenpensioenen : is er een reden om een ambtenarenpensioen anders te behandelen dan het pensioen van een werknemer ? Moeten wij heel de discussie rond de herwaardering van het openbaar ambt inderdaad ook niet de vraag opwerpen op welke punten een verschil met de privé-sector nog verantwoord is ? Is dat dan een verschil in positieve of negatieve zin tussen verloning en pensioenen van ambtenaren en werknemers in de privé-sector ? Ik weet dat de pensioenen van het openbaar ambt eigenlijk een vestzakbroekzakoperatie zijn, terwijl in de privé-sector inderdaad de pensioenen een gelegenheid zijn voor de werkgever, zeker met de evolutie van de lonen die zwaarder worden naarmate de leeftijd stijgt, om de kosten te drukken. Daarnaast is er nog de categorie van de zelfstandigen, waarover hier al verscheidene vragen zijn gesteld. Ook die discussie moeten wij aangaan : waar zitten de verschillen tussen werknemers, ambtenaren en zelfstandigen ? Waar is een verschillende behandeling verantwoord, en waar niet ?

Met betrekking tot de pensioenen, mijnheer de minister, mevrouw de minister, is hier vanmorgen al heel wat gezegd. Ook de heer Van Peel is daar nogal zwaar op ingegaan. Ik wil nog heel even het standpunt van de VU herhalen. Wij delen de ambitie en de zorg om, met het oog op de demografische evolutie, de activiteitsgraad te verhogen. Wij vinden dat dit bespreekbaar moet zijn. Wij waren het echter absoluut niet eens met de manier waarop een zo belangrijk dossier door de federale regering op de tafel is gelegd. Er was te weinig overleg met de deelstaten op voorhand. Collega Bultinck heeft erop gewezen dat wat de minister zegt en wat hij in de pers

Annemie Van de Casteele

heeft gelezen, niet helemaal hetzelfde is. Ik heb ook in de commissie al gezegd dat, wat mijn informatie betreft, de deelstaten uiteraard wel werden betrokken bij het Comité A, waar de plannen van de regering werden besproken, maar dat zij op die vergadering er wel over hebben geklaagd dat zij niet vroeger, dus nog vóór die vergadering, formeel daarbij werden geïnformeerd en dat met hen niet werd overlegd alvorens naar het Comité A te gaan. Ik denk, mijnheer de minister, dat dit de juiste toedracht van de feiten is. Als u belooft in de toekomst wel te zullen overleggen, denk en vrees ik dat wij daar blijvend op toe zullen moeten zien. U hebt formele beloften gedaan. Ik heb amendementen ingediend om dat overleg toch nog in het wetsontwerp op te nemen. Ik trek die amendementen niet in. Ik denk dat het goed zou zijn dat hierover kan worden gestemd en dat u bij de bespreking van de amendementen dan nog eens kan antwoorden wat de bedoeling van de regering is, dat men de bedoeling heeft om, zonder dat dit wordt geformaliseerd, het overleg inderdaad te laten plaatsvinden.

Onderwijs is inderdaad een bevoegdheid van de gemeenschappen. Wij betreurden, samen met onze collega's in het Vlaams Parlement, dat men door die onhandigheid van de federale regering vooruit is gelopen op het overleg met de vakbonden in het najaar. Men wist, ook al zit men op een verschillend niveau, dat die onderhandelingen op komst waren. Onderwijs is in beide gemeenschappen een gevoelige materie, waaromtrent heel wat discussie wordt gevoerd, onder meer in verband met de verloning, maar met dit wetsontwerp hebt u de onderhandelingsmarge voor het najaar beperkt.

Wij steunden het meerderheidsamendement niet, maar waren vragende partij naar een middel om voor een aantal categorieën uitzonderingen in te bouwen in de zin van bijvoorbeeld het tijdskrediet. Ik kan met vreugde vaststellen dat alle partijen ondertussen voorstander geworden zijn van het soepeler systeem van een loopbaankrediet waarvoor onze partij reeds tien jaar pleit. Daarom zeggen wij : bouw al die verschillende statuten af, maak het voor de mensen eenvoudiger, ook op administratief vlak, geef hen recht op, bijvoorbeeld, vijf jaar die zij in de loop van hun loopbaan kunnen opnemen, zoals het voor hen het beste past, aansluitend bij hun gezinsleven, persoonlijk leven, of loopbaan. Willen zij dan dat krediet opsparen voor het einde van hun loopbaan, dan kan dat nog altijd. Het blijft voor diegenen die dat krediet opsparen een nuloperatie als we ervan uitgaan dat de niet gepresteerde jaren meegerekend worden voor de berekening van het pensioen.

Wij zijn het niet eens met het amendement omdat het parlement buitenspel wordt gezet en niet in een formeel overleg is voorzien.

Aan die collega's die ons het verwijt maken dat wij hier iets anders zeggen dan in het Vlaams Parlement, wil ik zeggen dat wij dezelfde taal spreken, maar dat het wel zo is dat, als je federalist bent, je met compleet asymmetrische regeringen moet kunnen samenleven en beslissen. Vandaar dat overleg ook zo belangrijk is en structureel gepland moet worden. Dat is de kern van ons huidig, ingewikkeld federalisme. In de toekomst zal dit nog moeten versterken aangezien wij ook vragende partij zijn om bijkomende bevoegdheden aan de gemeenschappen en de gewesten over te dragen.

Want wij stellen telkens opnieuw vast dat men via de federale bevoegdheden ook de bevoegdheden van de deelstaten in de hand heeft. Wij kunnen slechts vaststellen dat dit de zaken in een aantal dossiers hopeloos ingewikkeld maakt.

De minister heeft de draak gestoken met onze idee om ook de pensioenen over te hevelen. Het is toch niet zo onlogisch dat men zou zeggen dat de verschillende deelstaten - dat mogen er nog vijf zijn - voor hun eigen pensioenen moeten instaan. Eigenlijk is dat misschien een betere formule dan wat men nu heeft uitgedokterd met de responsabiliseringsbijdrage.

Het is natuurlijk inherent, als je een eigen personeelsbeleid met een eigen verloning kan voeren, als je daar autonoom kan over beslissen, dat dit ook een invloed heeft op de pensioenen. Dan is het eigenlijk ook maar logisch dat men voor die pensioenlast zelf moet kunnen instaan. Men heeft het nu opgelost met een responsabiliseringsbijdrage. De hele discussie die we nu hebben gevoerd, moet ertoe leiden dat ook het systeem van die responsabiliseringsbijdrage wordt aangepast. Het zou eigenlijk eenvoudiger zijn als ook de pensioenlasten, zeker wat het openbaar ambt betreft, zou worden gedragen door elk van de deelstaten. Ik denk dat men daar beter te vroeg dan te laat mee begint. Hoe later men die discussie voert, hoe ingewikkelder de verrekening op termijn zal worden.

Ook wat de belastende functies betreft, zullen we er als parlement nauwlettender op moeten toezien dat dit in overleg gebeurt en dat wij ook als parlement een stem hebben in het debat. Wat is een belastende functie ? Ook daar zal ieder wel zijn mening over hebben. Dat kan in het onderwijs anders liggen dan in andere takken van het openbaar ambt. Het zou goed zijn, als wij in dat verband achteraf maatregelen moeten nemen en deze zullen moeten bekrachtigen, dat wij terzake mee een stem hebben in het debat.

Onderwijs is inderdaad belangrijk. Men stelt vast dat er in die sector sprake is van burn-out. De vraag rijst echter of men alle jobs in het onderwijs als belastend moet beschouwen. Ik durf daarbij vraagtekens te plaatsen. Ik

Annemie Van de Casteele

denk dat er ook in andere takken van het openbaar ambt belastende functies zijn. Deze discussie moet in alle openheid worden gevoerd. Ik geloof wel dat mensen die bijvoorbeeld in een kleuterschool staan op 55 jaar op die kleuters uitgekeken zijn. Ik geloof ook dat mensen die in concentratiescholen werken het moeilijk hebben. Vorige week heb ik voorbeelden gehoord van leerkrachten die constant worden bedreigd, die af en toe tegen de muur worden geduwd of die met eigen ogen een collega messteken hebben zien krijgen.

Over deze problematiek moet een globaal debat worden gevoerd. Alle aspecten, zoals arbeidsorganisatie, werk-omstandigheden, de onzekerheden van de job en de verloning, moeten ter sprake komen. Mijnheer de minister, overleg is belangrijk omdat de maatregelen op elkaar moeten worden afgestemd. Als men op federaal niveau voor de pensioenen een job als belastend beschouwt is het nogal logisch dat de deelgebieden terzelfder tijd die job als belastend beschouwen. Zo niet is de maatregel op den duur contraproductief.

Mijnheer de minister, gezien de verwarrende cijfers die over de verloning van de mensen in het onderwijs de ronde doen, zou het goed zijn mocht daarover wat meer duidelijkheid worden geschapen. In de commissie hebben wij het gehad over het grote verschil in de responsabiliseringsbijdrage van de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest ten opzichte van de Vlaamse Gemeenschap. Ik kan daaruit alleen maar concluderen dat men in het Franstalige onderwijs ofwel hogere lonen heeft ofwel meer leerkrachten. Ergens moet er een oorzaak zijn voor dit verschil in responsabiliseringsbijdrage.

Collega's, deze programmawet bevat uiteraard meer dan dit pensioenvraagstuk. Voor andere punten kan ik verwijzen naar het verslag van de commissie. Wat het tewerkstellingsbeleid betreft kan de VU&ID-fractie achter de maatregelen staan die gericht zijn op de zwakkeren. Het uitbreiden van de tewerkstellingsmaatregelen voor de geschorsten, de herintreders en de bestaansminimumtrekkers is een goede zaak. Deze zwakke groepen moeten bij voorkeur kunnen genieten van maatregelen die bedoeld zijn om mensen te laten participeren. Er zal echter meer nodig zijn om hen aan het werk te krijgen. Op dit vlak bestaan er nog zeer grote werkloosheidsvallen en is er een acute nood aan opleiding en scholing, wat echter op een ander niveau wordt beslist.

Wat de vereenvoudiging van de administratieve verplichtingen inzake sociale zekerheid betreft bevat deze programmawet een aantal positieve punten. Wij zijn het eens met de uitbreiding van het gebruik van de SIS-kaart, de uitbreiding van het kader van de apothekers en de controlemogelijkheid van de farmaceutische inspectie op de grijze zone van de geneesmiddelen die niet in de

apothekes worden verkocht. Wij vinden ook een aantal positieve zaken terug in verband met het statuut van de lokale mandatarissen. Positief is ook dat er eindelijk een oplossing wordt geboden voor de mensen die door een gewaarborgde gezinsbijslag het bestaansminimum verloren zagen gaan. U weet dat dit een zeer royale maatregel is die wij mijns inziens in de toekomst zullen moeten opvolgen wat de financiële consequenties betreft.

Dat discriminaties worden weggewerkt in de sector van de kinderbeijslag is een goede zaak. Wij hebben op dat vlak trouwens ook initiatieven genomen in het verleden. Wij gaan akkoord met de verhoging van de gewaarborgde inkomens van bejaarden en de minimumpensioenen, evenals met de activering van het betaansminimum.

Negatief is, naast de pensioenen, de hele discussie over de geneesmiddelensector. Er is de stok achter de deur om de farmaceutische industrie met 5% te belasten. Wij zijn vragende partij om hierover zo snel mogelijk een debat ten gronde te voeren. Wij hebben in dit parlement al het geneesmiddelenbeleid besproken, teneinde maatregelen uit te werken die structureel kunnen bijdragen om de financiering van de gezondheidszorg - en vooral van de geneesmiddelensector - in de toekomst veilig te stellen.

Wat de financiering van het IVK betreft, hadden wij in de commissie met minister Aelvoet een gedachtewisseling over het feit dat deze regering de maatregel van minister Colla overneemt. Hoewel een nieuw financieringssysteem wordt aangekondigd op lange termijn kunnen wij het met de huidige keur- en controlerechten niet eens zijn.

Voorts zijn er nog een aantal punten die eigenlijk niet thuishoorden in een programmawet. In dat verband denk ik aan de regeling van het statuut van de au-pairs. De oplossing die dienaangaande in de programmawet is opgenomen, met name de gelijkschakeling van het statuut van betrokkenen met het statuut van dienstboden, stemt ons helemaal niet gelukkig. Dit is een flater op psychologisch vlak. Volgens ons moeten bijkomende maatregelen worden genomen om dat statuut meer waterdicht te maken tegen misbruiken enerzijds, maar het voldoende aantrekkelijk te maken wil men jongeren de kans bieden om kennis te maken met onze cultuur en onze taal, anderzijds.

De ziekenfondswet ten slotte, hoorde helemaal niet thuis in dit wetsontwerp. Zo dacht de Raad van State er trouwens ook over. Daarover gaven wij de voorkeur aan een debat ten gronde en aan een afzonderlijk wetsontwerp.

Inoverwegingneming van voorstellen

Prise en considération de propositions

Aan de orde is de inoverwegingneming van het wetsvoorstel nr. 803/1 tot wijziging van artikel 26 van de wet van 25 maart 1999 betreffende de hervorming van de gerechtelijke kantons, ingediend door de heren Jo Vandeurzen, Karel Van Hoorebeke, Tony Van Parys, Fred Erdman, Claude Desmedt, Thierry Giet, Hugo Coveliers, mevrouw Fauzaya Talhaoui en de heren Jean-Jacques Viseur en Servais Verherstraeten.

L'ordre du jour appelle la prise en considération de la proposition de loi n° 803/1 modifiant l'article 26 de la loi du 25 mars 1999 relative à la réforme des cantons judiciaires, déposée par MM. Jo Vandeurzen, Karel Van Hoorebeke, Tony Van Parys, Fred Erdman, Claude Desmedt, Thierry Giet, Hugo Coveliers, Mme Fauzaya Talhaoui et MM. Jean-Jacques Viseur et Servais Verherstraeten.

Het probleem is echter dat, omwille van vertraging, de werkzaamheden hieromtrent slechts zullen zijn afgerond op 1 september 2001.

Geen bezwaar ?

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, het gaat om het wetsvoorstel nr. 803 dat door alle partijen wordt ingediend, maar niet aan het Vlaams Blok werd voorgelegd. Ik wens inzage van dit voorstel alvorens mij akkoord te verklaren met een inoverwegingneming.

Is dat niet de normale handelwijze in een democratie ? Is het niet zo dat alle volksvertegenwoordigers op de hoogte moeten worden gebracht van voorstellen ?

De **voorzitter** : Ik zal de inhoud van het wetsvoorstel voorlezen.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, dat zal niet voldoende zijn om mij ertoe aan te zetten de inoverwegingneming thans aan te nemen.

De **voorzitter** : Ik zal het hoe dan ook voorlezen.

"Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Artikel 2. Artikel 26 van de wet van 25 maart 1999 betreffende de hervorming van de gerechtelijke kantons wordt vervangen als volgt : 'De artikelen 7,1° en 2°, 12, 13 en 20, §2 treden in werking de dag waarop deze wet door de Belgische Staat wordt bekendgemaakt. De overige bepalingen treden in werking op 1 september 2001'."

Urgentieverzoek

Demande d'urgence

Mevrouw **Simonne Creyf** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik vraag de spoedbehandeling van dit wetsvoorstel.

De **voorzitter** : Dat is genoteerd.

Alzo kan de commissie voor de Justitie deze materie behandelen.

Mijnheer Annemans, blijkbaar bestaat terzake een consensus.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, indien de indieners van het voorstel van oordeel zijn dat er een grote consensus kon over bestaan, dan hadden zij mij daarover kunnen inlichten.

Nu wil ik in elk geval inzage van het stuk om na te gaan waarop het betrekking heeft. Pas dan kan ik mij al dan niet akkoord verklaren over de inoverwegingneming.

Het is het recht van elk lid van de Kamer om het betrokken document in te zien alvorens zich akkoord te verklaren met een inoverwegingneming. Dit is de procedure - voor zover zij uiteraard nog bestaat -, ook als ik niet zou aandringen op inzage van het document door de leden van mijn partij.

De **voorzitter** : Mijnheer Annemans, u hebt gelijk.

Ik zal het document laten vertalen en verspreiden, zodat het ook aan u zal worden voorgelegd.

Ik zal terzake later een beslissing nemen.

U hoorde het voorstel tot inoverwegingneming en het urgentieverzoek van mevrouw Creyf.

Omwille van technische redenen blijkt het onmogelijk te zijn een vrederechter

te benoemen tegen 1 september van dit jaar. Daarom wenst men dat gedeelte te verdagen tot 1 september 2001. Als de informatie waarover ik beschik juist is, heeft dit te maken met de werking van de Hoge Raad voor Justitie.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Ik begrijp er niets van.

De **voorzitter** : U begrijpt er niets van ? U hebt mij reeds verteld dat u alles wist en alles kende ?

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Hoe meer ik met u werk, hoe minder dat dat het geval is, mijnheer de voorzitter.

De **voorzitter** : Dat is het begin van de wijsheid, mijnheer Annemans.

Ik laat het document vertalen en ronddelen en kom er straks op terug. Ik laat het akteren voor de inoverweging-neming en de vraag tot urgentie.

Wetsontwerp en -voorstel (voortzetting)

Projet et proposition de loi(continuation)

Wij gaan verder met de algemene bespreking.

Nous continuons la discussion générale.

Mme **Pierrette Cahay-André** (PRL FDF MCC) : Monsieur le président, madame la ministre, monsieur le ministre, chers collègues, parmi les différentes mesures consacrées dans ce projet, nous en retiendrons quelques-unes qui nous paraissent particulièrement importantes.

Tout d'abord, relativement aux pensions, l'un des défis importants que nous, responsables politiques, devons relever aujourd'hui consiste à prendre les mesures qui permettront de faire face à la pression du vieillissement de la population et de garantir à tous une pension décente. L'effet combiné de deux facteurs nous amène à réagir. En effet, nous sommes confrontés, d'une part, à une évolution démographique caractérisée par une hausse de l'espérance de vie et une diminution du taux de fécondité et, d'autre part, à une réduction importante de la présence des plus âgés sur le marché du travail. En outre, nous devons nous préoccuper du retard important accusé par notre pays au niveau des objectifs en matière d'emploi décidés lors du récent sommet de Lisbonne - à savoir 70% d'activités en 2010.

Comme l'a déclaré notre chef de groupe en commission, le travail a une valeur positive. C'est pourquoi nous pensons que le présent projet de loi comporte deux mesures incitatives et positives en vue de maintenir, sur le marché du travail du secteur public, toute une catégorie d'âge dont l'expérience et l'utilité sont encore très certainement nécessaires à la société.

Il est en effet indispensable d'allonger, progressivement et de manière mesurée, la durée du travail et de prendre des mesures tendant à maintenir, en matière d'emploi, un niveau de population active aussi élevé que possible afin d'atténuer les effets du vieillissement de la population et leur charge budgétaire.

D'autre part, nous pensons que l'assimilation des périodes d'inactivité à des périodes de travail pour le calcul des droits à la pension contribue également à alourdir les charges budgétaires en la matière. Aussi soutenons-

nous la mesure qui est prévue par le gouvernement en ce qui concerne les congés préalables à la mise à la retraite et qui ne sera effective qu'en 2010, garantissant ainsi la préservation des droits acquis.

Pour toutes les raisons rappelées précédemment, le groupe PRL FDF MCC soutient le gouvernement pour la politique qu'il entend mener relativement au

rehaussement du taux d'activité dans la fonction publique tant en matière d'emploi, de pensions que de possibilités de congés.

Le concept de crédit temps a été plusieurs fois évoqué lors du débat en commission, de même que la flexibilité dans la carrière. Nous devons assurément examiner ces pistes-là dans les mois à venir. De fait, notre société ne peut rester bloquée sur des concepts anciens qui ne répondent plus - ou plus suffisamment - à l'évolution sociétale, démographique, familiale et économique. De plus, nous voudrions insister sur le fait que la large concertation, qui doit être menée tant du côté des différentes autorités de ce pays que de celui des partenaires sociaux, le soit de manière optimale.

Notre groupe peut également se réjouir de la mesure visant à instaurer une base légale assurant la liaison des pensions des travailleurs indépendants à l'évolution du bien-être général. Cette disposition existait déjà pour les travailleurs salariés et nous ne pouvons qu'approuver la suppression de cette discrimination opérée jusqu'ici au détriment des pensions des travailleurs indépendants.

Concernant les soins de santé et l'INAMI, outre les mesures pratiques destinées à faciliter le fonctionnement de l'Institut, nous retiendrons spécialement les améliorations apportées en matière budgétaire. Les règles nouvelles relatives au traitement des enfants atteints de maladies chroniques vont très heureusement dans le sens d'une meilleure couverture de ce type de pathologies. Il reste évidemment à optimiser encore le financement de ce secteur particulièrement sensible.

Concernant les médicaments, une série de dispositions pratiques permettent d'améliorer le contrôle d'un secteur dont la croissance budgétaire pose un problème majeur pour l'avenir de l'assurance maladie. Cela n'exclut cependant pas une approche future plus globale de la politique du médicament.

Quant aux données médicales, il importe de les utiliser, mais dans le respect des principes de la vie privée.

Au niveau des accidents de travail, nous en retiendrons la meilleure couverture de l'apprenti victime d'un accident de travail.

Troisièmement, l'ONSS.

Pierrette Cahay-André

Nous rencontrons dans ce projet de loi un de nos objectifs, à savoir une réduction des cotisations personnelles pour les travailleurs à bas salaires. L'effet d'une telle mesure se veut incitatif pour les travailleurs faiblement qualifiés, ce que nous prônons depuis longtemps. Mais, à terme, il ne faudra toutefois pas limiter la réduction des cotisations sociales aux seuls bas salaires. Une baisse généralisée et progressive des cotisations sociales touchant tous les travailleurs est hautement souhaitable.

Quatrièmement, les dispositions concernant les hôpitaux et les mutualités.

Le fonctionnement et le financement des hôpitaux posent un problème récurrent. Les mesures proposées concernant l'appareillage médical lourd vont dans le sens d'une rationalisation utile. Il faut sans doute regretter la suppression de la procédure d'avis préalable du Conseil national des établissements hospitaliers, même si cette mesure se justifie par la recherche d'une meilleure efficience.

Quant aux mesures proposées concernant les mutualités et les unions nationales, elles tendent à optimiser et à sécuriser le fonctionnement des organismes assureurs, essentiellement au bénéfice de l'assuré.

L'ensemble des dispositions s'avèrent utiles dès lors qu'elles apportent plus de rigueur et de transparence à un secteur dont le rôle s'avère de plus en plus présent dans la couverture des soins de santé.

Cinquièmement, l'emploi.

Le présent projet de loi intègre de nouveaux instruments en matière de politique d'emploi. Ceux-ci visent, en effet, à offrir de meilleures possibilités d'emploi pour les chômeurs de longue durée et les ayants droit au minimex. A juste titre d'ailleurs, car ces mesures étaient annoncées dans l'accord gouvernemental de juillet 1999.

Les programmes de transition professionnelle rencontrent un triple objectif :

- 1) remettre dans le circuit du travail des chômeurs de longue durée et des minimexés, souvent plus difficiles à placer;
- 2) donner à la population des services appréciés dans des domaines qui n'étaient pas toujours couverts;
- 3) donner aux communes, aux CPAS et aux asbl un personnel supplémentaire, tout en ne grevant pas trop lourdement leur budget.

Les mesures en faveur de l'intérim d'insertion et du groupement d'employeurs seront certainement très utiles pour compléter des dispositions répondant aux mêmes objectifs. Néanmoins, pour ces nouvelles mesures, une évaluation pointilleuse s'avérera indispensable afin de pouvoir réintroduire dans le système les mécanismes correcteurs nécessaires.

Il reste cependant une catégorie de personnes quelque peu oubliée. Il s'agit des conjoints aidants, souvent des femmes qui à une époque de leur vie sont obligées d'intégrer le circuit du travail, soit à cause de problèmes familiaux, soit en raison de difficultés rencontrées dans l'entreprise du conjoint. Ces personnes ne rentrent pas dans les catégories reprises ici.

Concomitamment à ces mesures, nous soutenons que la formation reste primordiale et constitue un instrument important sinon déterminant dans la lutte contre le chômage, une formation adaptée devant permettre à l'individu de s'insérer plus facilement dans le circuit économique.

Pour conclure, nous voudrions tout de même faire remarquer qu'une série de dispositions ont été introduites qui, au-delà des modifications techniques et spécifiques, apportent parfois des changements fondamentaux à certaines réglementations.

Il aurait peut-être été plus judicieux de présenter certaines dispositions sous forme de projet de loi distinct, afin de permettre au parlement de mener un vrai débat de fond.

Nous espérons que l'on pourra tenir compte de cette remarque pour les futures lois-programmes qui seront traitées et analysées au sein même de cette assemblée.

Enfin, madame la vice-première ministre, monsieur le ministre, chers collègues, le groupe PRL FDF MCC soutiendra ce projet, étant convaincu que son application produira des effets positifs pour le bien-être de nos populations.

De heer **Jan Peeters** (SP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, mijn betoog zal niet zozeer handelen over de techniciteit van 250 van de 260 artikelen van deze programmawet waarover de commissie het relatief eens was dat deze wijzigingen noodzakelijk waren en in een programmawet of een andere wet moesten worden opgenomen. Namens de SP wil ik dieper ingaan op de problematiek van de pensioenen.

Het is correct dat rond dit dossier de voorbije weken heel wat commotie is ontstaan. Niet alleen in onze partij maar ook in de meerderheidspartijen waren er tegengestelde meningen en bedenkingen, iets wat voor zo'n belangrijke materie als het pensioendossier geen schande is maar het debat alleen maar kan verrijken. Alhoewel de

Pierrette Cahay-André

discussie ten gronde de volgende maanden zal plaatsvinden, wens ik nu reeds te beklemtonen dat het bijzonder moedig was van de minister dit punt aan te kaarten en het debat op te starten. We weten immers allemaal dat dit debat moet gevoerd worden. We weten allemaal dat er maatregelen moeten worden genomen. Ondanks haar bezwaren inzake de procedure, de snelheid en de techniek van wetgeving tijdens de overigens constructieve debatten in de commissie, heeft de oppositie steeds gesteld dat ze over de grond van de zaak akkoord ging met de keuzes van de regering. De oppositie weet immers dat er iets moet worden gedaan aan de activiteitsgraad van onze bevolking. Dit geldt ook voor de meerderheid die weet dat het debat moet worden gevoerd over deze problematiek die reeds in het regeerakkoord vermeld staat. Over de grond van de zaak was iedereen het omzeggens eens.

Ik geef toe dat de SP-fractie en partijgenoten in het Vlaams Parlement ongelukkig waren over de aanpak, de snelheid en de wetgevende technieken die de regering heeft gebruikt. In het begin konden we ons niet van de indruk ontdoen dat het sociaal overleg enerzijds niet voldoende kansen kreeg en, anderzijds niet over al de punten ging die moesten worden aangekaart in een volwaardig sociaal overleg. De SP is dan ook bijzonder tevreden dat het amendement - de oppositie noemt het een volmachtenbesluit - ertoe strekt het sociaal overleg vanaf september opnieuw alle kansen te geven en dit niet alleen in het onderwijs maar ook in andere sectoren van het openbaar ambt. Voor de SP is dit amendement geen volmacht die alle democratische en syndicale overlegprocedures opzij kan zetten zoals dat in het verleden met volmachtenwetten wel eens het geval was. Integendeel, dit volmachtenbesluit maakt het mogelijk het sociaal overleg ten gronde te voeren, de resultaten ervan snel om te zetten in wetgeving en reglementen zodat ze voor 1 januari 2001 op het terrein in de praktijk kunnen worden gebracht.

Onze benadering verschilt van die van de oppositie. Voor de SP is het duidelijk dat het amendement niet betekent dat het parlement afstand doet van zijn bevoegdheden maar het sociaal overleg alle kansen wil geven niet alleen met de sociale partners maar ook met de betrokken gemeenschapsregeringen. Op deze manier werd onze oorspronkelijke gène inzake de procedure, de aanpak en de snelheid van het sociaal overleg weggewerkt.

Mijnheer de voorzitter, ik wil afronden met drie bedenkingen bij het gebeuren van de voorbije weken en bij de programmawet, met name het aspect van de pensioenen.

Ten eerste, we mogen niet de indruk geven dat de actieve welvaartsstaat in deze legislatuur door deze politieke meerderheid enkel vertaald wordt in kwantitatieve termen zoals : "de actieve welvaartsstaat is meer

werken voor iedereen". De actieve welvaartsstaat moet in onze geest ook een kwalitatief luik hebben. Dit betekent niet hoofdzakelijk dat meer mensen aan het werk moeten, maar dat de mensen vooral meer keuzemogelijkheden moeten hebben om hun loopbaan naar eigen inzicht en kwalitatieve prioriteiten op te bouwen en te plannen.

Met deze programmawet kan de indruk ontstaan dat we de actieve welvaartsstaat vooral vertaald hebben als het kwantitatieve aspect, meer werken voor iedereen of langer werken voor sommigen. Daarom dringen wij erop aan dat het overleg in het najaar meer werk maakt van en alle kansen geeft aan het kwalitatieve aspect, namelijk het geven van eigen keuzemogelijkheden aan mensen gedurende hun loopbaan. Dit moet niet enkel gebeuren in het openbaar ambt, maar ook in de privé-sector. In deze sector is nog veel te doen en het regeerakkoord stipuleert daar het recht op de vierdaagse werkweek en op loopbaanonderbreking. Mevrouw de minister, de kwalitatieve elementen voor de privé-werknemers moeten ook door deze politieke meerderheid worden gerealiseerd.

Ten tweede, deze bedenking is deze morgen al ruim aan bod gekomen op voorzet van mevrouw D'Hondt en we danken haar daarvoor. Voor de SP-fractie mag of kan deze regeling geen precedent zijn om maatregelen te nemen in de privé-sector en de privé-pensioenen die de afbouw van het brugpensioen tot gevolg hebben. Het is niet omdat de heer Valkeniers in de commissie verklaarde dat hij op zijn 67e nog fit en bekwaam is om aan politiek te doen - wat ik niet loochen - dat een metser van 56 niet fysiek versleten kan zijn.

De **voorzitter** : Mijnheer Valkeniers, men had het niet over uw leeftijd, maar over uw hoedanigheden.

De heer **Jan Peeters** (SP) : Die metser van 56 moet recht blijven hebben op het brugpensioen. De minister heeft vanmorgen nog duidelijk bevestigd dat dit geen precedent is om aan het brugpensioen te raken. Het staat trouwens ook niet in het regeerakkoord of in de intenties van de regeringsverklaring.

Ten derde willen we teruggaan naar de essentie van het pensioendebat. Het gaat dus niet alleen over de verhoging van de activiteitsgraad voor die leeftijdscategorie die nog verder wil werken. Dat kan een zegening zijn voor onze maatschappij. De essentie van het pensioendebat is echter de discussie over het Zilverfonds. We willen een demografische uitdaging niet oplossen door enkel restrictieve maatregelen te nemen en door de activiteitsgraad te verhogen. De oplossing ligt bij de herfinanciering van het pensioenstelsel en bij het stelsel van gezondheidszorgen. Daardoor blijft de discussie over het Zilverfonds voor ons essentieel.

Jan Peeters

Mijnheer de minister, wij hopen dat u van deze artikelen gebruik zult maken om in het najaar een grondige discussie te voeren met het onderwijs en het openbaar ambt over de carrièreplanning en de eindeloopbaanproblematiek. Daarnaast hopen wij dat de regering gebruik maakt van haar mogelijkheid om rond het Zilverfonds - of de strategische pensioenreserve zoals de premier het noemt - doorbraken te forceren. Dat is de echte inzet van het debat in het najaar en van de oplossing van het pensioenprobleem. Het gaat dus niet enkel over het kwantitatieve aspect dat mensen langer laat werken, maar vooral over de herfinanciering van de pensioensector en van de sector gezondheidszorg.

Ervan uitgaand dat rekening met deze drie opmerkingen wordt gehouden, zal de SP-fractie de in commissie gewijzigde tekst volmondig goedkeuren.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, ik herhaal nog even de chronologie van de werkwijze die ons, leden van de wetgevende macht, werd opgelegd. Het wetsontwerp houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen werd de commissarissen in een officiële versie op vrijdag 23 juni toegestuurd en verscheen in de gewijzigde agenda van 27 juni. Een tweede officiële versie van het ontwerp werd ons op maandag 26 juni bezorgd, zonder handtekening van de Koning, die apart werd gefaxt. De definitieve versie werd pas op het ogenblik van de bespreking ter beschikking gesteld. Met de karwats wordt het ontwerp door het parlement gejaagd. Ten slotte moeten wij constateren dat de verslaggevers niet de moeite hebben opgebracht om hier een ordentelijk verslag naar voren te brengen.

Volgens de juiste definitie en de opmerkingen van de Raad van State, die reeds in commissie in herinnering werden gebracht, moet een programmawet beperkt blijven tot de regeling van aangelegenheden met betrekking tot de correcte uitvoering van een begroting. Verschillende hoofdstukken van de programmawet die thans ter bespreking voorligt, hebben evenwel niets te maken met de tenuitvoerlegging van de begroting, noch met technische aanpassingen, maar omvatten structurele maatregelen die eigenlijk in een apart wetsontwerp met een afzonderlijke memorie van toelichting en verantwoording zouden moeten worden opgenomen.

De Raad van State doet er zijn beklag over dat voor de programmawet, zoals voor zowat alle belangrijke wetsontwerpen die in de Kamer sinds het aantreden van de huidige regering worden behandeld, de spoedprocedure is gevraagd. Blijkbaar belichaamt deze werkwijze van de coalitie de nieuwe politieke cultuur met een apathisch zwijgende meerderheid en een oppositie die probeert een kwalitatieve inbreng te hebben door het vaak stunteling wetgevend werk te corrigeren. Dat wordt echter afgedaan met de beschuldiging dat zij de zaken onnodigrekt en filibustert.

De Raad van State formuleert bij zijn algemene opmerkingen dat hij de tekst niet volledig en systematisch kon onderzoeken en stelt dat een aantal wetgevingstechnische richtlijnen in herinnering moeten worden gebracht, omdat ze in het ontwerp veelvuldig werden veronachtzaamd.

Omtrent titel II, die handelt over de pensioenen, onderstreept de Raad van State dat het geen advies kon uitbrengen, omdat hij niet tijdig het protocol van akkoord heeft ontvangen. Op het protocol, dat pas achteraf ter beschikking werd gesteld, uit hij scherpe kritiek, onder meer omdat hij niet kon nagaan of de ontworpen regels in overeenstemming zijn met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en non-discriminatie. De Raad van State bekritiseert dat de voorgestelde nieuwe maatregelen financiële implicaties hebben voor de begrotingen van de gewesten en de gemeenschappen, inzonderheid de loonsom van het personeel van de betrokken overheden. De gemachtigde van de minister zou, volgens de Raad van State, gesteld hebben dat het responsabiliseringsmechanisme inzake rustpensioenen later gerust zal kunnen worden herzien. Nochtans wordt in de herschreven memorie van toelichting bevestigd dat de budgettaire weerslag van nieuwe wettelijke bepalingen inzake pensioenen een logisch en onvermijdelijk wettelijk gevolg is van de bevoegdheid van de federale Staat inzake pensioenen.

Deze bevoegdheid beperken omwille van de budgettaire weerslag van de bepalingen zou ertoe leiden dat de federale Staat wordt belet enige maatregel te nemen en dat zijn bevoegdheid wordt gekortwiek. Dat schrijft men in de memorie van toelichting op deze reactie van de Raad van State.

De Raad van State reageert op bijna elk artikel bijzonder negatief en adviseert ofwel het herschrijven, het preciseren of het volledig herzien van het artikel.

De programmawet wordt aangegrepen om het vervroegd met pensioen gaan van leerkrachten te ontmoedigen. Nu in het Vlaams Parlement de discussie over de herwaardering van het onderwijsberoep volop aan de gang is, gaat men op federaal niveau deze moeilijke besprekingen hypothekeren, net vooraleer de leraren de vakantie ingaan en dus niet in staat zijn om te reageren, zonder fatsoenlijk overleg. Dit alles moet leiden tot een njet van de onderwijscentrales nu en wellicht ook in september.

Het enige povere resultaat van al die commotie - met Agalev en Ecolo op kop - is dat de minister in een amendement de belastende functies omschrijft als zijnde fysisch en psychisch. In de nieuwe memorie van toelichting staat letterlijk gespecificeerd : "Het fysisch of psychisch zware karakter van de uitoefening van de functie kan onder meer voortvloeien uit de gevaarlijke omstandigheden waarin zij wordt uitgeoefend, uit het bijzonder

Trees Pieters

hoog aantal personeelsleden die deze functie uitoefenen en die op rust worden gesteld wegens lichamelijke ongeschiktheid, evenals uit de uurroosters, zoals wisselende uren of onderbroken diensten". Bijgevolg bepaalt de nieuwe memorie van toelichting: "De Koning zal de functies bepalen die als belastend in de zin van het ontwerp worden beschouwd".

Mijnheer de minister, biedt deze wijziging een oplossing voor leerkrachten wiens pensioen een financieel minder aantrekkelijke regeling wordt? Wij menen heel overtuigd dat het oplossen van dit probleem het voorwerp had dienen uit te maken van breed overleg met leerkrachten-centrales en met de gemeenschappen, teneinde ervoor te zorgen dat leerkrachten die een zo belangrijke rol hebben in een modern opvoedingsproject gemotiveerde leerkrachten zijn.

De fetisj van de actieve welvaartsstaat heeft hier toege-slagen en bemoeilijkt degelijk wetgevend werk. Het is alsof men gebiologeerd is door cijfers rond tewerkstellings- en activiteitsgraad. Waar de vorige regering misschien gebiologeerd was door cijfers rond de Maastricht-norm, bent u nu gebiologeerd door cijfers rond de activiteitsgraad.

Wij hebben het in de commissie overduidelijk gezegd. Mijnheer de minister, u had in ons een positieve gesprekspartner gevonden om de problematiek van de tewerkstellingsgraad van onze oudere bevolking ernstig aan te pakken. Wij zijn ons ten volle bewust van de gewijzigde arbeidsmarkt. Een van de grote paradoxen van de zogenaamde passieve welvaartsstaat is dat de werkzaamheidsgraad bij jongvolwassenen vandaag ruim 10% hoger is dan in het begin van de jaren '70, toen een situatie van haast volledige tewerkstelling werd benaderd. De groeiende arbeidsparticipatie bij de vrouwen en de vervroegde pensionering waren fenomenen van die tijd omdat de kinderen uit de naoorlogse babyboom op de arbeidsmarkt kwamen en men liever zag dat zij konden participeren in plaats van de 55-plussers.

Het beleid maakte op dat ogenblik een terechte keuze en werkte met diverse soorten brugpensioenen, gouden handdrukken en terbeschikkingstellingsformules vanaf 55 jaar wat leidde tot een belangrijke verkorting van beroepsloopbanen en een sterke concentratie van het arbeidsvolume, zowel bij mannen als vrouwen, voornamelijk bij hooggeschoolden in de gezinsopbouwfase. In deze leeftijdscategorie bedragen de werkgelegenheids-graden van mannen en vrouwen samen ongeveer 80%. Bij de hooggeschoolde mannen en vrouwen is dit 90%.

Ingevolge demografische factoren is de situatie nu grondig veranderd. Door de lage geboortecijfers van de laatste decennia is de instroom sterk verminderd en intussen bereikten de naoorlogse baby-boomers de leeftijd van 50 tot 55 jaar. Terecht kan men zich de vraag

stellen of de sterke concentratie van arbeid in die korte periode wel gerechtvaardigd is en of ze niet leidt tot allerlei stresstoestanden. Wij zijn er reeds geruime tijd van overtuigd dat de eenentwintigste eeuw niet alleen een eeuw wordt van nieuwe technologieën en procédés maar vooral een eeuw van een 24-op-24-uur-maatschappij, een active society, waarin de tijdsordening een ongelooflijke uitdaging vormt omdat de druk die uitgaat van de active society onze toekomstige levenskwaliteit zal bepalen. Het is uiterst belangrijk dat we aandacht opbrengen voor deze nieuwe elementen, willen we voorkomen dat we belanden in een totaal materialistische, duale wereld met jonge mensen die werken aan een hels tempo en vele vijftigers die niets meer omhanden hebben. Het invullen van deze verantwoordelijkheid blijft een fenomenale opdracht. Het invullen van onze tijd en onze menselijke waardigheid zijn enorme uitdagingen. Dit discours hielden wij ook voor 13 juni laatstleden. De invulling van deze fenomenale opdracht moet gebeuren op basis van consensus en overleg, op basis van inspraak en medezeggenschap, niet holderdebolder, net voor een reces of een vakantie en in een programmawet. Onze maatschappij verdient beter, dit op het vlak van het overleg en de begeleiding, opdat alle betrokkenen in volle waardigheid op dezelfde manier zouden worden ingeschakeld in het nieuwe project. Waarom blijven de brugpensioenen buiten schot? Waarom is er een regeling uitgewerkt binnen de witte sector die wel voorziet in een verminderde activiteit na 45 jaar? Waarom heeft men met deze sector wel overleg gepleegd? Waarom nu niet?

Tot slot, wat betekent de activiteitsgraad voor deze regering? Beantwoorden de officiële Europese statistieken waarmee men voortdurend schernt aan eenduidige parameters? Of is het zo dat in Nederland voor een hogere activiteitsgraad enkel koppen worden geteld, met veel parttime werkers, terwijl men in België hoofdzakelijk rekent met voltijdse werknemers? De activiteit in uren en dagen arbeid zou wel eens veel hoger kunnen zijn in België dan in Nederland. De minister van Tewerkstelling heeft in de commissie voor de Sociale Zaken duidelijk gesteld dat hierover op Europees vlak geen eenduidige parameters bestaan. Wat met de verschillen in activiteit tussen Vlaanderen en Wallonië? Dat durft men in dit land, dat plots een laaiend pacifisme heeft gevonden, haast niet meer te zeggen. Voor mij is het duidelijk. Wij kunnen uit dit regeringswerkstuk enkel besluiten dat het in elkaar is geflanst en dat men een loopje neemt met de intenties van deze coalitie inzake goed en degelijk bestuur. U zei toch dat dit land dat vraagt. U verder parafraserend: dit werk was inderdaad snel werk, zij het allesbehalve efficiënt werk.

De minister van Sociale Zaken heeft inderdaad niet minder dan 11 amendementen ingediend, die aan de opmerkingen van de Raad van State zouden moeten

Trees Pieters

tegemoetkomen. Hij heeft bovendien tijdens de bespreking een subamendement ingediend omdat op dat ogenblik werd vastgesteld dat nog niet alles klopte. Uiteindelijk werd de memorie van toelichting aangepast, eigenlijk herschreven. Er zijn dus redenen te over om een nieuw advies aan de Raad van State te vragen. De meerderheid vond het ten slotte opportuun om een nieuwe titel, aanvullend aan hoofdstuk vier, in te dienen inzake het noodzakelijk overleg tussen de verschillende overheden en de sociale partners en dit via een volmacht aan de Koning.

De **voorzitter** : Mevrouw Pieters, mag de minister u onderbreken met een antwoord op uw bezorgdheid ?

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mevrouw Pieters, ik meen dat u, in uw kritisch elan, toch een beetje overdrijft. Ik heb dit reeds in de commissie uitgelegd en ik zal het nog eens uitleggen. U bent in de commissie getuige geweest van iets wat normaal gebeurt alvorens de commissie start. De Raad van State brengt een aantal kritieken uit. Wij reageren op deze kritieken en houden ermee rekening. Daarom herschrijven wij de memorie van toelichting en argumenteren daarin waarom op bepaalde elementen van de Raad van State wel of niet wordt ingegaan. Vervolgens worden de wetteksten geamendeerd. Dat alles heb ik gedaan. Wij hebben dus ook de memorie van toelichting aangepast. Vermits het hoofdstuk pensioenen, later dan de andere hoofdstukken, door de Raad van State werd geadviseerd hebt u dat in real time meegemaakt. Ik dacht dat dit heel interessant was. Dit heeft het debat verrijkt. U moet echter niet vragen om teksten, die op het advies van de Raad van State werden aangepast, opnieuw naar de Raad van State te zenden. Op die manier komen we niet uit de carrousel. Uw voorstel is een perpetuum mobile inzake wetgevende techniek. De Raad van State geeft een opmerking en de tekst wordt aangepast. Volgens u moet de tekst terug naar de Raad van State omdat u de tekst hebt aangepast. De Raad van State zal dan nog een opmerking geven. Dat is een eeuwigdurend proces. Dat is onmogelijk.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mijnheer de minister, u hebt het recht om u te verdedigen. Ik heb duidelijk gezegd dat u uw ontwerp aan de opmerkingen van de Raad van State hebt aangepast. Een memorie herschrijven en een tekst in zijn totaliteit moeten wijzigen...

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mevrouw Pieters, lees de memorie van toelichting van om het even welke tekst. U vindt daarin altijd argumenten met betrekking tot de kritieken van de Raad van State. Die zijn hierin uiteraard ook terug te vinden. De manier waarop dit gebeurt hebt u in real time meegemaakt. U bent daarover zo verwonderd, terwijl ik meen dat dit heel interessant was. Teksten worden echter altijd aangepast om te reageren op de bemerkingen van de Raad van State.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, wij zouden daarop nog verder kunnen doorgaan. Het was inderdaad een interessante discussie in de commissie maar u bent het toch met ons eens dat de teksten die u ons hebt voorgelegd niet overeenstemmen met degelijk legistiek werk. Dat hebben de late uurtjes bewezen.

Bij de artikelsgewijze bespreking hebben wij getracht duidelijk te maken dat deze pensioenwet voor vrouwen niet neutraal is. U ging daarmee akkoord. Wij hebben de problematiek van de PMS-pensioennummers aangehaald alsook het rustpensioen van de ombudsman van het Vlaamse Gewest. U weet over wie dit gaat. Er bleef grote onduidelijkheid bestaan omdat de snellere beslissingsprocedure inzake de aanvragen in het kader van het bijzonder solidariteitsfonds, de overdracht van de bevoegdheden aan de adviserend geneesheer in het kader van het bijzonder solidariteitsfonds uiteenlopende interpretaties kunnen hebben.

Bovendien mag niet van de oorspronkelijke doelstellingen van het fonds worden afgeweken dat niet tot eenmalige ingrepen mag worden uitgebreid. De heer Goutry zal daarop verder ingaan omdat hij daarvan beter op de hoogte is.

Wij vroegen de invoeging van een nieuw artikel teneinde tariefzekerheid te bekomen voor zelfstandigen die vrij verzekerd zijn voor kleine risico's. We onthouden uit uw antwoord dat de voorgestelde wijziging niet op de juiste plaats was in deze programmawet. Wij zullen deze problematiek zo vlug mogelijk in een wetsvoorstel verwerken en aan de commissie voorleggen.

Wij haalden wel gehoor bij u over een wijziging van de procedure en termijn voor aanvraag "schrapping van geneesmiddelen" uit de terugbetaling. Inzake het geneesmiddelenbudget blijven wij bij ons eerder geformuleerde opmerking dat de meeste besparingsmaatregelen niet worden uitgevoerd en dat de regering om die reden met de botte bijl een bijkomende heffing zal instellen.

De discriminaties op basis van huwelijk en samenlevingsvormen worden opgeheven voor homo's en lesbiennes. Een feitelijk gezin zijn degenen die samenwonen met iemand die geen bloed- of aanverwant is tot en met de derde graad tot bewijs van het tegendeel. Onze terechte vraag is dan ook hoe dit bewijs moet worden geleverd en vanaf wanneer is in deze context sprake van een feitelijk gezin.

Betekent dit dat er moet worden aangetoond dat men wel dezelfde woning deelt maar niet dezelfde kamers en hetzelfde bed ? Wij vroegen ons af wat men bedoelt met de definitie van een feitelijk gezin. Gaat dit over

Trees Pieters

communes waarbij ieder lid het recht kan openen voor ieder kind en waarbij alle kinderen rang met elkaar vormen ? Wat met studenten die gemeenschappelijk een huis huren of gemeenschappelijk de keuken delen ?

Uit het antwoord van de minister kunnen we afleiden dat hij het niet heeft begrepen op communes en dat de kostendeling van het wonen onvoldoende is om een feitelijk gezin te vormen. Ons amendement werd echter niet aanvaard. Mijnheer de minister, het is uitkijken wat de praktijk oplevert.

Wat betreft de ziekenfondswet vragen wij een afzonderlijk wetsontwerp over de polemiek die onder meer is ontstaan over artikel 163. Het bicamerale aspect van dit artikel bewijst dat slordig en overhaast werk werd geleverd en dat dit beter wordt overgedaan op een ernstige manier.

Met titel 9 zijn we beland bij minister Onkelinx. Om een kat een kat te noemen : de stijl van het debat was van een heel andere orde. Er was van debat geen sprake. Niemand nam trouwens het woord tijdens de algemene bespreking. De opmerkingen tijdens de artikelsgewijze bespreking werden voor de minister een pure herhaling van de algemene inleiding zonder enige concrete invulling of aanduiding.

Er was veel discussie over de aanpassing van de wetgeving overeenkomstig het toekennen van het statuut van dienstbode aan au-pairs. Nergens staat gedefinieerd wat een au pair is. Ook hier zal de Koning alles bepalen. Dit is volgens mij een verregaande volmacht. Daarnaast wijzigt artikel 175 een bepaling van het wetboek van de inkomstenbelasting wat tot de bevoegdheid van de commissie voor de Financiën behoort. Wij pleiten voor een grondige aanpak van het vraagstuk au pairs.

Ik kan niet anders dan opnieuw uitweiden over de problematiek van de dienstencheques. De succesvolle dienstencheques werden in de programmawet officieel afgeschaft, eindelijk, nadat ze al maanden niet meer verkrijgbaar zijn, alhoewel ze een wettelijk karakter hebben voor een periode van twee jaar. Het weze duidelijk; de procedure die werd gevolgd om de bepaling over de dienstencheques op te heffen, is onwettig. Hoe kan men iets opheffen vanaf 1 augustus 1999 en in een tweede lid een voorwaarde opnemen vóór 15 juni 2000 ? Ik bedoel daarmee dat u via iets dat u hebt afgeschaft voor een bepaalde datum aan de betrokkenen, die nog in het bezit zijn van een dienstencheque, de mogelijkheden geeft om terugbetaling te bekomen. Het is zo crazy als het maar kan.

Bovendien werden de dienstencheques die bij wet werden ingesteld, opgegeven per circulaire. Wat komt er tenslotte voor in de plaats ? Zachte cheques. Werkelijk

een gemiste kans in de strijd tegen het zwartwerken in arbeidsintensieve sectoren. Wanneer was het ook weer dat de VLD vanop deze tribune pleitte voor een snelle invoering van wat toen nog handelscheques werd genoemd ?

Minister Onkelinx liet al vlug na haar optreden verstaan dat zij niet happig was op deze cheques : zij waren te duur en vooral te Vlaams, en hadden geen weerslag op de tewerkstelling. Haar Dulbea-studie liet opmerken dat op 27 augustus 1999 16 193 cheques werden besteld, waarvan 13 371 uitgegeven werden en slechts 9 693 aangewend, voor een bedrag van 277 297 962 frank. Dit is een gemiddelde van 28 608 frank per cheque. Een extrapolatie over de ganse periode zou een kleine 500 miljoen frank kosten, waarvan 74,5% werd gebruikt in Vlaanderen, 22% in Wallonië en 3,5% in Brussel-Hoofdstad. 2 955 rechthebbenden hebben zich ingeschreven bij PWA's, waarvan 2 005 zelfstandigen en 903 ondernemingen. De studie erkent een vermindering van de clandestiene arbeid en toont aan dat de maatregel voordeliger was voor hogere inkomens. De tussenkomst van 40 000 frank zou immers te hoog liggen en het zouden voornamelijk eigenaars zijn die profiteerden van het systeem, en niet de huurders. Tot slot merkt de Dulbea-studie op dat de tewerkstelling in de betrokken bedrijven onvoldoende toenam. Dit rapport werd ons na veel zagen en klagen en met veel vertraging overgemaakt.

Er bestaan echter andere studies, mevrouw de minister, die beweren dat de dienstencheques wel succesvol waren. Die studies werden niet op uw voorstel gemaakt, maar door bepaalde betrokken instanties zelf. De dienstencheque werd gebruikt waar het spook van het zwartwerken in het verleden het zwaarst had toegeslagen : voor relatief kleine schilder- en behangwerken, uitgevoerd door kleine schildersbedrijven. Vooral deze schilders werden in het verleden getroffen door de moordende concurrentie van de zwartwerkers en de doe-het-zelvers. Dit blijkt heel duidelijk uit de cijfers van Sodexho-Pass. Het gemiddelde factuurbedrag bedroeg volgens Sodexho-Pass 99 696 frank, waarvan 66 211 frank voor de geleverde werkuren. 65% van de schildersbedrijven die met dienstencheques werkten, waren kleine bedrijven zonder vennootschapsvorm. Een mindervermogende categorie van klanten werd ervan overtuigd om gebruik te maken van de dienstencheques. Uiteraard maakten ook vermogende klanten, die anders ook beroep zouden doen op een vakman, gebruik van het systeem.

De toename van werken voor de gewone particulieren was duidelijk : liefst 78% van de werken had betrekking op woningen, ouder dan 15 jaar, waarop 6% BTW van toepassing is. Een Nacebo-enquête bij een representatief staal van KMO-schildersbedrijven toont aan dat 36%

Trees Pieters

van diegenen die met het dienstenchequesysteem werken, meer opdrachten kregen. Het ging om een gemiddelde werkvolume stijging van 8%. 45% van de schilders zei daardoor bereid te zijn een bijkomende werkkraft in dienst te nemen, als zij tenminste zekerheid kregen over de toekomst van het systeem. Omgerekend zou dit 1 000 jobs opleveren in die kleine schilderssector. De reden van dit succes bij de particulieren is te zoeken in het feit dat de geboden steun in de meeste gevallen het prijsverschil met het zwartwerk neutraliseert.

Er zijn redenen te over om de dienstencheques te behouden. Er is de extra tewerkstelling van laaggeschoolde werklozen. Schilder- en behangwerken bevatten een groot deel aan arbeid en een minimum deel aan materiaal, slechts 20 à 30%. Elke verschuiving naar het reguliere circuit levert voor de overheid aanzienlijke meerontvangsten op. De schilders genereren meer omzet en zijn verplicht personeel in dienst te nemen.

De door de regering beloofde loonlastenverlaging heeft deze aanwervingsbereidheid ongetwijfeld een duwtje in de rug gegeven. Een belangrijke randvoorwaarde is de investering in opleiding van laaggeschoolde werklozen tot schilder-behanger. Op deze manier kunnen een aantal laaggeschoolden via een gerichte korte maar intensieve vakopleiding uit de werkloosheid gehaald worden en het imago van de sector opkrikken zodat jongeren zich aangesproken zouden voelen tot een carrière als schilder-behanger. Dit laatste is een taak voor de sector, die zich daarvoor ernstig wou inzetten op voorwaarde dat die dienstencheques zouden behouden blijven.

Tot slot zijn er ook nog aanzienlijke terugverdieneffecten voor de sociale zekerheid, de directe belasting en de BTW.

Wij hebben gepleit voor een definitief invoeren van de dienstencheques. Dat moest zowel aan de bedrijven als aan de klanten meer zekerheid geven voor de toekomst. Die zekerheid zou ook een extra tewerkstelling in de sector teweegebracht hebben. Ik heb het daarnet reeds gezegd. Men rekende op duizend extra jobs.

Wij hebben evenzeer een aantal bijstellingen bepleit - ik had dit in de commissie voor de Sociale Zaken ook duidelijk gemaakt aan de minister van Tewerkstelling - om het systeem nog vlotter te laten verlopen en nog beter bekend te maken en om te remediëren aan de fouten die door de minister werden geciteerd.

Men kon, onder meer door de installatie van een 0800-nummer, betere informatie geven in beide landsdelen. De bijsturing kon worden gesitueerd op het vlak van de administratieve formaliteiten en de terugbetaling van de

cheques. Daar zijn inderdaad problemen geweest. We moeten er immers over waken dat de dienstencheques geen bijkomende administratieve rompslomp creëren of dat met andere woorden de administratieve formaliteiten vlot afgehandeld worden.

Daarnaast konden de betalingstermijnen voor schilder-behanger tot een strikt minimum beperkt worden. In de voorbije periode moesten ze immers ten minste drie weken wachten op de incassering van de cheques.

De voorzitter : Mevrouw Pieters, ik moet u verzoeken te eindigen.

Mevrouw **Trees Pieters (CVP) :** Ik ben bijna klaar, mijnheer de voorzitter !

Ze prefinancieren daardoor volledig het voordeel dat aan de gezinnen onmiddellijk wordt toegekend.

Daarnaast is het ondenkbaar dat een aantal klanten, en dus ook schilders, gediscrimineerd worden ingevolge de afwezigheid van een PWA-kantoor in de gemeente. Een mogelijke en gemakkelijke oplossing hiervoor is het toelaten van deze klanten op het PWA-kantoor van een naburige gemeente.

Ten slotte lijkt het ons onontbeerlijk, indien we een serieuze evaluatie willen maken, het dienstenchequesysteem over een lange periode te bekijken. Wij wilden daarom dat de regering een duidelijk engagement zou aangaan en dit ook duidelijk zou laten weten aan de buitenwereld.

De dienstencheque is een van de doeltreffende middelen om het zwartwerk tegen te gaan en de tewerkstelling te bevorderen, maar verdient continuïteit. Het ware nuttig geweest te onderzoeken of we het gebruik van de dienstencheque konden beperken tot de particulieren die normaliter geen beroep zouden doen op een schilder, of tot bescheiden woningen.

Een mogelijk middel hiertoe was het instellen van een kadastrale inkomensgrens boven dewelke men niet meer in aanmerking kon komen voor een dienstencheque. Deze kadastrale inkomensgrens zou in bepaalde steden en gemeenten met een factor vermenigvuldigd moeten worden, aangezien anders bepaalde gebieden ernstig gediscrimineerd worden en niet alle particulieren in deze gebieden noodzakelijkerwijze tot de begoede klasse behoren of een luxe-woning bezitten. Denken we maar aan de rand rond Brussel, waar het kadastraal inkomen sowieso, ongeacht de omvang van de woning, hoger ligt dan in de buitengebieden.

Een andere mogelijkheid kon erin bestaan de periode van gebruik van de cheque te beperken tot bijvoorbeeld de wintermaanden. Dit niet alleen om budgettaire ontsparing te vermijden, maar ook en vooral om eventuele economische werkloosheid van het personeel in die periode tegen te gaan.

Trees Pieters

In de zomer zijn er immers voldoende opdrachten, waaronder de buitenwerken.

Ten slotte vragen wij ons af waarom de minister de artikelen over de dienstencheques schrapt terwijl ze aankondigt binnenkort met een nieuwe zachte cheque te komen. Deze zachte cheque is niet opgenomen in de programmawet en biedt geenszins een valabel alternatief in de strijd tegen het zwartwerk. De commerciële sectoren worden immers volledig uit het systeem gebannen. De dienstencheque nieuwe stijl zal wellicht niet fiscaal aftrekbaar zijn. Dit laatste was nochtans essentieel in de strijd tegen het zwartwerk en om de tewerkstelling van laaggeschoolden aan te moedigen. Door het ontbreken van harde sectoren in het aangekondigde nieuwe systeem, door het gemis aan duidelijkheid over de fiscale aftrekbaarheid en door het feitelijk afzwakken van de strijd tegen het zwartwerk - wat wij vanmorgen met zoveel ampleur door de regering hebben horen verkondigen als één van haar prioritaire doelstellingen - is de zogenaamde nieuwe dienstencheque geen alternatief voor het afgeschafte systeem. Dat alternatief was nochtans beloofd door de minister. De nieuwe cheque ligt in het verlengde van de PWA-activiteiten en kan net zo goed door de PWA's worden ingevuld. Voor ons is dit duidelijk een gemiste kans.

Wij hebben er reeds verschillende keren op gewezen dat de wetsontwerpen die deze regering aanbrengt, niet uitblinken door doorzichtigheid en evenmin de administratieve rompslomp verminderen. Bij de startbanenovereenkomsten hebben wij duidelijk gewezen op de veelheid aan nieuwe formaliteiten die werden gecreëerd, zo ook in deze programmawet. In het onderdeel tewerkstelling constateren wij nieuwe administratieve verzwaringen, niettegenstaande een dubbel circuit, de dienst administratieve vereenvoudiging en mevrouw André, die voor de regering werken om de administratieve rompslomp terug te dringen. Na een jaar dubbel circuit zien wij nog bitter weinig resultaat.

De **voorzitter** : Mevrouw Pieters, kunt u besluiten ?

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik vertegenwoordig twee commissies.

De **voorzitter** : U doet dat uitstekend, maar de spreektijd is voor iedereen ongeveer dezelfde.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mijn collega's, de heren Gouty en Van Eetvelt, zullen hun spreektijd beperken omdat ik twee commissies vertegenwoordig.

De **voorzitter** : Mevrouw Pieters, kunt u toch stilaan besluiten ?

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Ik ben bijna aan het einde van mijn betoog, mijnheer de voorzitter.

Zolang er geen impactfiche bestaat, dat ieder wetsontwerp kan beoordelen op zijn consequenties inzake administratieve rompslomp, zal men geen resultaat boeken.

Omtrent de maatregel inzake pensioen in het stelsel van de zelfstandigen is er na de forse aankondiging van de regering over het wegwerken van de discriminaties van de zelfstandigen in de programmawet, alleen sprake van het toekennen van een herwaarderingspremie aan de gerechtigden op een pensioen dat daadwerkelijk is ingegaan voor 1 januari 1991. Ik meen trouwens dat de minister van Middenstand die in deze programmawet is betrokken, hier aanwezig zou moeten zijn.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mevrouw Pieters, ik wil even reageren opdat dat misverstand niet zou blijven bestaan. De regering heeft een plan uitgewerkt dat diverse punten bevat inzake het sociaal statuut van de zelfstandigen. Het gaat onder meer over de invaliditeitsuitkeringen, het gedeeltelijk terug aan het werk gaan met invaliditeit en de kinderbijslag. Daarvoor hebben wij geen wetten nodig. Deze maatregelen kunnen worden genomen bij koninklijk besluit. In de programmawet leggen wij de wettelijke basis voor het toekennen, bij koninklijk besluit, van een herwaarderingspremie aan de gepensioneerde zelfstandigen. Dat wil niet zeggen dat wij de rest niet gaan doen, mevrouw Pieters. Laat daarover geen misverstand bestaan. Alle maatregelen die de regering heeft aangekondigd zullen worden uitgevoerd. Dat gebeurt bij koninklijk besluit. Er is een element waarvoor we, omwille van juridische zekerheid, een wetgevende basis moeten leggen. Dat is de herwaarderingspremie voor de pensioenen.

Dat is wat hier gebeurt.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Inderdaad, mijnheer de minister, maar u liet mij niet uitspreken. Ik wou daarnet zeggen dat dit via een koninklijk besluit zal gebeuren.

Ik wou echter in eerste instantie alleen een overzicht geven van de inhoud van uw programmawet. Mijn kritiek daarop zal ik daarna wel formuleren.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mevrouw Pieters, ik heb u toch goed gehoord, want ik luister steeds aandacht als u spreekt.

U zei dat allerlei maatregelen werden aangekondigd, maar dat u dit niet terugvindt. Uiteraard vindt u die punten niet terug, aangezien zij bij koninklijk besluit worden geregeld.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mijnheer de minister, er werd al zoveel aangekondigd omtrent het statuut van de zelfstandigen, niet alleen door u, maar ook door uw collega van Landbouw en Middenstand.

Trees Pieters

Via deze programmawet hoopten wij duidelijkheid te verkrijgen omtrent alle aangekondigde maatregelen.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, wij weten hoe het wetgevend werk eraan toe gaat en waar legale basis moet worden gelegd voor koninklijke besluiten.

De bespreking reikt echter verder en is niet alleen van juridische aard. De programmawet is ook een middel om eindelijk te discussiëren over een aantal belangrijke beleidsaspecten. In die zin kunt u het, vooral de oppositie, niet kwalijk nemen dat het leggen van een legale basis voor ons niet volstaat en dat wij niet bereid zijn volmachten te verstrekken zonder de precieze bedoelingen terzake te kennen, zonder te weten in welk ruimer perspectief deze zaken zullen worden geplaatst en zonder te weten welke projecten ons zullen worden voorgelegd.

Een programmawet is slechts een middel, een kruiwagen als het ware, waarmee een en ander kan worden vervoerd.

Wij trachten voortdurend het debat te verruimen.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik heb de volgende grieven.

Mijnheer de minister, toen u enkele maanden geleden de minimum pensioenen van werknemers en zelfstandigen verhoogde met 1 000 Bf en 1 300 Bf, met ingang van 1 juli 2000, stelde u, samen met de eerste minister, dat dit stelsel de kosten daarvoor zou moeten ophoesten. Dat is precies wat ons ergert. Immers, eens te meer zal de verhoging van de pensioenen worden gedragen door het stelsel.

Ter informatie nog dit. Het pensioen van de zelfstandigen bereikte moeizaam het niveau van het bestaansminimum; dat gebeurde in vijf stappen en telkens werd dit aangepast via algemene middelen. Thans moet dit plots gebeuren via het pensioenstelsel.

Rekening houdend met de laatste publicaties van het RSVZ moet u toch besluiten, mijnheer de minister, dat het RSVZ, wat het financieel beheer betreft, zeer zorgvuldig tewerk gaat. Sedert 1997 hebben zij opnieuw een positieve reserve. Dit moet echter worden genuanceerd. Het stelsel is onderworpen aan een leningslast die thans nog 28,9 miljard bedraagt. Van het jaarlijks boni moet 1,2 miljard worden uitgetrokken voor de aflossing van deze leningslast. De RSVZ is gehouden aan het aanleggen van reserves willen zij als goede huisvaders die leningslast afbouwen.

De reserves werden aangelegd tijdens vruchtbare jaren en kunnen enkel tot in 2003 worden aangewend voor de overbrugging.

De overige schuld kan slechts worden afgebouwd vanaf 2004, indien de resultaten van het sociaal statuut voor de volgende jaren een zelfde positief elan blijft vertonen.

In 1999 kende het globaal financieel beheer een boni van 1879 miljoen. Van het positief saldo van 1999 is 1,2 miljoen overgedragen naar de aflossing van de leningen. De rest is overgemaakt aan het participatiefonds en het RIZIV. Nu zit het stelsel nog met een tekort van 28,700 miljard. Men beweert nu dat de bonussen van het stelsel zullen worden gebruikt om discriminaties weg te werken. Nu stellen dat het boni zal gebruikt worden om de discriminatie weg te werken is totaal in tegenspraak met de initiële plannen van de regering. De verhoogde pensioenen voor zelfstandigen zouden uit de algemene middelen worden bekostigd.

Wij blijven op onze honger over het aanvullend pensioen voor zelfstandigen en de aanmoediging van zelfstandigen om later op pensioen te gaan. Nochtans zijn hiervoor pistes gelanceerd, ondermeer door de OESO.

Wij missen duidelijk een algemene, doordachte, aanvaardbare visie voor de openbare en particuliere sector. Wij hebben getracht te remediëren waar mogelijk door constructief amendementen aan te brengen in de korte tijdspanne die ons werd gegeven om dit lijvig stuk te bestuderen. Een aantal amendementen werden aanvaard, waarvoor onze dank, maar we blijven ervan overtuigd dat dit werk onvolledig is en dat nog veel bijsturing nodig is. Wie zei ook weer "Dit land verdient beter !"

De **voorzitter** : De heer Goutry en de heer Van Eetvelt mogen de 23 minuten die mevrouw over haar tijd is, een beetje voor hun rekening nemen.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Dat mag u van mijn tijd aftrekken.

De **voorzitter** : Mevrouw D'Hondt, deze vrijgevigheid siert u.

M. **Jean-Marc Delizée** (PS) : Monsieur le président, madame la ministre, chers collègues, je voudrais diviser mon intervention en deux parties : d'une part, ce qui concerne les secteurs sociaux et d'autre part la question de l'emploi des moins qualifiés et les instruments qui sont mis en place dans cette loi-programme.

En ce qui concerne les secteur sociaux, un débat qui a retenu longuement notre attention en commission, qui a déjà fait couler beaucoup d'encre et qui a déjà amené à beaucoup de discussions, c'est cette question du taux d'activité, notamment du taux global des aînés. C'est sans doute le sujet le plus important dans cette

Jean-Marc Delizée

loi-programme qui concerne les pensions du secteur public, avec notamment pour objectif de soutenir le taux d'activité global des aînés et ainsi maintenir la croissance de la charge future des pensions dans des limites raisonnables.

Notre pays, nous le savons tous, accuse un retard important, préoccupant par rapport à la moyenne des pays européens voisins et nous pensons qu'il faut sans doute faire preuve de responsabilité si nous voulons rencontrer le défi du sommet de Lisbonne qui s'est fixé comme objectif d'atteindre 70% d'activité en 2010 pour l'ensemble des personnes en âge de travailler. Comme je l'ai dit en commission, et je vais le rappeler aujourd'hui, cette question du taux d'activité doit être placée dans une perspective à long terme, et est à mettre en rapport avec l'évolution démographique qui est prévue dans notre pays. Je crois qu'il faut mettre cette question en parallèle notamment avec le débat sur le "zilverfonds", sur le "fond argenté". Si notre pays n'arrive pas, dans les prochaines années, à améliorer le rapport entre les actifs et les inactifs, si on ne parvient pas à inverser la tendance, notre pays connaîtra de grands problèmes dans les prochaines années pour financer les pensions légales et pour assurer le financement global de notre sécurité sociale. Toute la question est effectivement de savoir comment atteindre cet objectif. Et, au-delà de ce qui se trouve dans la loi-programme, il y a certainement une série de choses qui doivent être dites à cet égard, qui font l'objet d'un débat beaucoup plus large, notamment la politique de l'emploi, la difficulté qu'ont les travailleurs âgés de retrouver un emploi, d'être engagés dans les entreprises privées. C'est une situation que l'on rencontre régulièrement et à laquelle il faudrait pouvoir apporter des réponses.

Un autre point du débat sur le taux d'activité de manière globale, c'est la discussion sur la réduction du temps de travail et ce que cela peut induire comme création d'emplois et comme répartition du travail sur l'ensemble d'une carrière.

Il y a alors la stimulation des travailleurs à ne pas anticiper leur prise de retraite; que ce soit dans le secteur public ou que ce soit dans le secteur privé, la réflexion doit être menée. Il existe sans doute une palette de possibilités à cet égard. Certaines ont été évoquées et je vais y revenir dans un instant.

Venons-en aux trois mesures qui sont proposées. La première mesure, ce sont les suppléments de pension. Nous sommes assez dubitatifs sur l'efficacité de ce système, dont les conditions d'octroi nous paraissent fort restrictives. On peut raisonnablement penser, en effet, que le complément pour raison d'âge qui est accordé pour des prestations au-delà de 60 ans n'incitera guère les agents des services publics à postposer leur départ à la retraite puisque la plupart de ceux-ci prennent déjà

actuellement leur pension à 60 ans, sans avoir atteint une pension maximale. Mais, si on considère le problème sur le long terme, il est vrai que le système peut avoir un impact positif pour les personnes qui ont commencé plus tardivement leur carrière, ce qui est sans doute le cas d'une majorité des jeunes aujourd'hui.

La deuxième mesure, c'est le supplément pour fonction contraignante. Il ne sera accordé que lorsque l'agent aura travaillé 10 années au moins dans une telle fonction à partir de son 49e anniversaire.

L'exigence est évidemment très élevée. Plutôt que d'accorder un simple bonus financier, nous aurions préféré mener d'abord une réflexion sur les carrières et sur la charge de travail qui pèse sur les travailleurs concernés.

Ce complément met aussi en évidence la nécessité de revoir la nomenclature des tantièmes de la fonction publique au regard des nouvelles réalités sociales et professionnelles. Ici, on ne réforme pas, mais on superpose des règles de calcul qui sont déjà fort compliquées au départ.

La troisième mesure est la suppression à partir de 2010 de la prise en compte du congé préalable pour le droit et le calcul de la pension. Elle a soulevé une tempête de protestations et a mené à de nombreuses discussions. Ces protestations sont sans doute justifiées, mais elles ont amené la majorité à déposer l'amendement dont nous avons déjà beaucoup discuté, qui permet une large concertation et qui offre une contrepartie valable en matière d'aménagement du temps de travail.

M. le ministre avait indiqué en commission qu'il était très ouvert dans ce débat, qu'il n'avait pas d'idées préconçues et qu'il fallait pouvoir examiner tout cela en concertation, d'une part avec les organisations sociales et d'autre part avec les entités fédérées (régions et communautés) qui sont parties prenantes dans ce débat.

Le débat politique va se poursuivre, avec les organisations sociales et avec les entités fédérées, dans les partis politiques et certainement au sein du gouvernement lorsque cette concertation aura plus évolué. Nous avons la conviction que c'est dans cette concertation que l'issue doit être trouvée à ce débat dans son ensemble.

Si on adopte le relèvement du taux d'activité plutôt que la suppression pure et simple d'un avantage, nous pensons que la seule manière efficace et socialement acceptable de répondre à cet objectif est de prendre en considération les souhaits légitimes des travailleurs qui veulent bénéficier d'un temps de travail aménagé tout au long de leur carrière ainsi que de réfléchir aux conditions de travail au sens strict, dont l'amélioration est aussi un préalable pour freiner les départs.

Jean-Marc Delizée

On parle de pénibilité de certains travaux. Si on élimine la pénibilité, on peut évoluer dans un autre contexte en ce qui concerne le taux d'activité.

La question des modalités de l'aménagement du temps de travail prend donc toute son importance. En effet, les formes qu'il peut prendre ont des impacts différents en termes de plus-value et d'accroissement de la qualité de vie des personnes et des familles.

Quand on parle de réduction du temps de travail, on s'attache généralement à l'importance quantitative de ce qu'on appelle le temps contraint dans l'équilibre global du temps des travailleurs, et surtout des travailleuses, pour qui la problématique n'est certainement pas limitée aux seuls travail et déplacement. Une telle approche est insuffisante au regard de la complexité de la demande sociale, parce qu'elle se focalise uniquement sur les dimensions de temps vécu par chaque travailleur au quotidien ou sur une semaine. Or, il existe une forte demande pour une autre gestion du temps. Ainsi, le succès des différentes formes d'interruption de carrière démontre que la demande est le plus souvent conditionnée par des contraintes liées à des périodes de vie, mais également à des périodes intermédiaires à l'intérieur de la vie professionnelle. La formule du crédit-temps, abordée par différents orateurs aujourd'hui, rencontre évidemment cette exigence d'une relation nouvelle des personnes avec l'ensemble de leur carrière, avec l'avantage qu'elle responsabilise les travailleurs et qu'elle ne contrôle pas leurs motivations personnelles. J'approuve ce qui a été dit ce matin par Mme Genot à cet égard.

En conclusion sur ce point, notre groupe considère que la politique du temps de travail doit être conçue comme partie intégrante d'un projet de société qui, tant dans le secteur privé que dans la fonction publique, porte en son sein plus de bien-être et donc aussi un travail de meilleure qualité et mieux réparti sur l'ensemble de la vie. C'est le prix qu'il faudra payer si nous voulons relever le défi de Lisbonne. En effet, on ne relèvera pas le taux d'activité des aînés par des mesures brutales alors que se pose avec de plus en plus d'acuité le problème de la qualité des conditions de travail. Un Etat soucieux de son rôle régulateur et d'impulsion se doit au contraire de veiller à concilier les intérêts de toutes les parties.

A l'inverse des précédentes, la nouvelle loi-programme propose peu de mesures significatives en matière de soins de santé, notamment dans le domaine des médicaments dont l'explosion budgétaire a pourtant fait l'objet, il y a quelques mois, d'une réflexion approfondie par les commissions réunies des Affaires sociales et de la Santé publique, ce qui nous déçoit quelque peu.

Le moins que l'on puisse dire c'est que le gouvernement fait preuve de patience à l'égard de l'industrie pharmaceutique.

Même si nous sommes convaincus que des mesures linéaires ne seront jamais en soi une solution pour promouvoir le bon usage du médicament, l'arme de la cotisation supplémentaire sur le chiffre d'affaires peut s'avérer efficace pour contraindre le secteur à faire des propositions concrètes et réellement porteuses d'économie dans l'intérêt des patients.

Si aucun accord global n'est conclu au premier octobre - et j'insiste sur ce point -, il ne sera pas pour nous question de se contenter de la seule majoration de la taxe. Des mesures structurelles doivent être prises, y compris dans la filière administrative du médicament dont le manque de cohérence est dénoncé depuis plusieurs années.

Je voudrais également rappeler que les initiatives, visant à responsabiliser l'industrie du médicament aussi justifiées soient-elles, ne doivent pas non plus occulter la responsabilité collective du corps médical. Ne tombons pas dans le piège qui consiste à faire croire que tous les médecins sont sous l'emprise de l'industrie pharmaceutique.

A cet égard, le fil conducteur de la politique du ministre est surtout d'accompagner le praticien et de l'inciter à mieux prescrire. Cette démarche est bien entendu positive, mais elle n'aura aucun effet substantiel sur l'arrêt budgétaire si elle reste isolée.

Cette loi-programme comporte des mesures importantes en matière d'allocations familiales.

Fondée sur le mariage et articulée autour des rôles bien répartis entre conjoints, la famille traditionnelle s'est atomisée en une constellation de nouveaux modèles familiaux avec, au coeur des préoccupations, l'enfant qui a acquis le statut d'une personne, comme en témoigne, notamment la charte des droits de l'enfant.

L'extension des naissances hors mariage, les familles monoparentales ou recomposées ainsi que des couples homosexuels bousculent l'institution familiale et interpellent les politiques même si certains continuent à faire la sourde oreille et préfèrent se replier sur une seule conception possible de la famille.

Dans le cadre de la sécurité sociale de ce début du 21ème siècle, une place très importante doit être réservée à la politique des familles, et non plus, comme c'était le cas dans le passé, à la politique de la famille.

Dans l'état actuel des choses, les interrogations liées au statut des couples homosexuels sont caractéristiques d'une société qui entend garantir la liberté individuelle et les choix de vie alors qu'elle refuse encore trop souvent de conférer les mêmes droits aux individus.

Jean-Marc Delizée

En matière d'allocations familiales, ce projet de loi entend mettre fin à toute discrimination, qu'elle soit négative ou positive, fondée sur le sexe des personnes formant un ménage de fait.

L'adoption, il y a quelques mois, de la proposition de notre collègue Hans Bonte, démontre que la tâche est loin d'être simple et que les discriminations ne peuvent être levées d'un seul trait, vu la complexité et les subtilités techniques de la législation.

Un premier pas est donc posé vers une stricte neutralité sociale, mais nous sommes conscients que beaucoup de travail doit encore être effectué, que le chemin à parcourir est encore long au regard des nombreuses discriminations qui subsistent dans les régimes de pensions, des accidents de travail ou encore des soins de santé et indemnités.

La trimestrialisation des suppléments sociaux représente une deuxième avancée importante dans le secteur.

Indépendamment de la plus grande stabilisation du droit qui en découle, cette réforme doit également être comprise dans le cadre de la lutte contre les pièges à l'emploi.

En parcourant le chapitre consacré aux allocations familiales, nous relevons encore la fin de l'insécurité juridique qui entourait le cumul dans un ménage des prestations familiales garanties avec le minimex octroyé dans le chef de l'enfant. Il s'agit ici d'un problème complexe que le législateur a déjà tenté de régler à plusieurs reprises. En définitive, l'aspect inacceptable de la pratique actuelle se résume dans les interprétations d'une certaine jurisprudence qui prenait prétexte d'un relâchement présumé de la prise en charge de l'enfant pour affaiblir le bénéfice de la protection sociale. Il s'imposait donc que cette situation anormale, discriminatoire par rapport au régime général des allocations familiales, soit corrigée.

Au-delà de l'amélioration matérielle pour les familles concernées, le maintien du droit aux prestations familiales garanti, lorsque l'enfant bénéficie du minimex, conjugué adéquatement les solidarités que la famille et l'Etat se doivent de tisser ensemble en faveur de chaque membre de la communauté.

Il s'imposait donc que cette situation anormale, discriminatoire par rapport au régime général des allocations familiales, soit corrigée.

Au-delà de l'amélioration matérielle pour les familles concernées, le maintien du droit aux prestations familiales garanties lorsque l'enfant bénéficie du minimex conjugué adéquatement les solidarités que la famille et l'Etat se doivent de tisser ensemble en faveur de chaque

membre de la communauté. En effet, la condition que l'enfant reste principalement en charge de la personne qui sollicite le bénéfice des prestations garanties n'est évidemment pas supprimée.

Pour terminer cette partie, j'ajouterai quelques mots sur les mutualités dont le rôle a été réaffirmé autour de trois principes de base sur lesquels reposent leurs activités, à savoir un esprit de prévoyance, d'assistance mutuelle et de solidarité. La responsabilité des unions nationales par rapport à leurs mutualités affiliées est également renforcée, ce qui est une bonne chose dans le contexte actuel puisqu'il y a une garantie financière qui existe pour les unions nationales. Le ministre a précisé en commission - c'est acté dans le rapport - que cette disposition en tout cas vaut pour les nouveaux services et non pour les services existants.

Dans la ligne droite d'un amendement qui, sous la précédente législature, avait été déposé par notre ancien collègue Michel Dighneef, un nouveau pas est aussi franchi afin de mettre un terme à la confusion toujours possible entre les objectifs spécifiques assignés aux mutualités et ceux, radicalement différents, des firmes commerciales. On ne peut, en effet, tolérer ou laisser se développer une dérive vers des comportements qui bafouent les principes de base sur lesquels le législateur a édifié leur rôle et les missions des organismes assureurs dans les enjeux de solidarité et de développement social.

Ainsi, si la loi prévoit déjà l'interdiction des accords ayant pour but la promotion, la distribution ou la vente soit d'un quelconque produit d'assurance, soit d'un service organisé par une mutualité, l'interdiction s'étendra dorénavant à toute publicité comparative, qu'elle soit directe ou indirecte, explicite ou implicite, en ce compris si celle-ci est effectuée par un tiers dans le cadre d'un accord de collaboration.

J'en viens au deuxième volet de cette loi-programme : l'emploi et le travail. Je me limiterai aux deux dispositions essentielles : les dispositifs d'intégration socio-professionnelle des travailleurs peu qualifiés qui constituent le volet le plus important de cette partie.

Je rappelle tout d'abord que la lutte contre les pièges à l'emploi passe à la vitesse supérieure, avec la possibilité d'augmenter les réductions de cotisation personnelle de sécurité sociale pour les bas salaires, ainsi que l'extension de son champ d'application à tous les travailleurs.

Le groupe socialiste se retrouve, de manière générale, quant aux objectifs et au raisonnement à la base de l'intérim d'insertion et des groupements d'employeurs, qui sont deux nouveaux instruments qui ouvrent des perspectives d'emploi aux personnes faiblement qualifiées et qui peuvent ainsi contribuer, d'une manière ou d'une autre, à la lutte contre l'exclusion sociale. Nous

Jean-Marc Delizée

pensons néanmoins qu'il faudra tout de même bien préciser ce public-cible, ces personnes faiblement qualifiées : la définition européenne parle de chômeurs d'un an et plus, ce qui représente un nombre important; la définition nous paraît fort large et il faudrait peut-être la préciser.

Nous pouvons cependant nous interroger sur l'adéquation de ce système par rapport à un public particulièrement fragilisé dont les expériences et l'appréhension du monde du travail sont souvent très fragmentaires. En outre, avant de prévoir des mesures additionnelles de réinsertion, il faudrait sans doute aussi - comme cela a été rappelé au cours du débat en commission - procéder à une évaluation des différentes formules déjà existantes.

Cela dit, il faut rappeler que l'expérience de l'intérim d'insertion n'est pas une expérience entièrement nouvelle : le secteur du travail intérimaire s'est déjà engagé depuis quelques années dans une démarche d'insertion en activant son rôle social dans le cadre de différents projets. Les nouveaux instruments d'insertion que ce projet de loi entend initier peuvent donc contribuer à empêcher le cloisonnement du travailleur dans des circuits d'assistance et lui offrir une réelle opportunité de réinsertion professionnelle.

En définitive, l'objectif n'est évidemment pas que les agences privées d'intérim ou les groupements d'intérêts économiques puissent se substituer aux services publics régionaux de placement et de formation. La coordination en la matière doit rester une initiative publique.

Nous l'avons dit en commission, le pari n'est pas gagné d'avance. En premier lieu, il faudra que le monde patronal surmonte ses traditionnelles réticences par rapport au public visé. Si l'on regarde de près l'avis du CNT, on peut d'ailleurs constater qu'un certain cynisme est affiché. D'une part, on estime que le système proposé par le gouvernement n'est pas de nature à rencontrer les besoins réels des entreprises mais, d'autre part et dans un même temps, on réclame sa généralisation à tous ceux qui sont sans emploi dans ce pays.

Ensuite, il faudra que la finalité du nouveau système soit strictement contrôlée, faute de quoi on assistera à des effets de substitution. Mais on peut assister aussi, madame la ministre, à un effet d'éviction de l'emploi normal d'une catégorie potentiellement non négligeable de travailleurs.

Pas question donc d'un ancrage dans le travail atypique et flexible à souhait. On ne dira jamais assez qu'en matière de réinsertion professionnelle, il faut faire preuve de créativité. La mise à disposition, via le groupement d'employeurs ou l'intérim d'insertion, doit être une étape dans un parcours d'insertion, des projets de formation

qualifiante constituant l'autre volet indispensable pour que le travailleur puisse s'insérer durablement sur le marché de l'emploi. C'est aussi le contrôle de la qualité des prestations qui sera la condition du succès de ce nouveau système.

En conclusion, monsieur le président, chers collègues, le groupe socialiste votera cette deuxième loi-programme de la législature car elle contient des mesures positives prévues et annoncées dans l'accord du gouvernement.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, in de commissie hebben we lang van gedachten kunnen wisselen en debatteren over het voorliggend ontwerp. Als oppositiepartij zijn we tevreden dat we eindelijk de mogelijkheid krijgen een ernstig debat te voeren over het sociaal beleid, een belangrijk deel van de programmawet.

Mijnheer de minister van Sociale Zaken, de regering-Verhofstadt is ongeveer 1 jaar bezig. Met uw gewaardeerde medewerking hebben we een aantal interessante debatten kunnen voeren, onder meer over de geneesmiddelen en over het rapport-Peers. U hebt zich ingespannen om actuele problemen niet uit de weg te gaan. U zult echter moeten toegeven dat men het regeringswerk slechts op twee ogenblikken kan beoordelen : enerzijds bij de bespreking van de begroting en, anderzijds bij de bespreking van de wetsontwerpen. Men kan ronkende verklaringen afleggen en mooie beloftes doen. Dat is nog altijd vrijblijvender dan het ogenblik van de waarheid als men ideeën in wetteksten moet gieten en daartoe de gepaste wettelijke instrumenten moet kiezen. We hebben deze programmawet moeten aangrijpen om een fundamenteel debat met u en met minister Onkelinx te kunnen voeren.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een programmawet is, ons inziens, een slechte techniek. Dit punt kwam tijdens de besprekingen in de commissie reeds aan bod. Ik herinner me uw uitspraak dat u geen voorstander bent van programmawetten. Ik geef grif toe dat men in het verleden ook gebruik gemaakt heeft van programmawetten. We moeten, mijns inziens, het onderscheid blijven maken tussen een verzameling van partiële verbeteringen die aan bestaande wetteksten moeten worden doorgevoerd en waar men omwille van de doorzichtigheid in de wetgeving niet kiest voor een hele rits ontwerpen maar bepaalde elementen opspaat en in een programmawet giet én nieuwe maatschappijvisies in een programmawet verpakken. De actieve welvaartsstaat reeds een legale ondersteuning geven onder meer inzake pensioenen, een zoveelste ingreep doen om de uitgaven in de ziekteverzekering te beheersen zijn fundamentele punten. Ofwel kiest men voor een

Jean-Marc Delizée

programmawet en zet men het parlement buitenspel. Ofwel kiest de regering voor een diepgaand en fundamenteel debat over de keuzes die men in de toekomst moet en wil maken.

Mijnheer de minister, de CVP heeft haar ongenoegen over de keuze van een programmawet reeds laten blijken. Met een programmawet maakt men geen apart ontwerp over het onderwijs maar probeert men een aantal dingen te regelen. Het blijkt dan dat men geen overleg heeft gepleegd met de andere beleidsniveaus. Resultaat is dat uw plan in plaats van aantrekkelijk te zijn veel schrik inboezemt. Men kan zich afvragen of dit de geschikte methode is om de eindstreep te bereiken. Meer nog, het is zeer de vraag of op die manier het doel kan worden bereikt.

Mijnheer de minister, u bent een fervent aanhanger van de actieve welvaartsstaat. U verkondigt dit overal en probeert het begrip te verduidelijken. De CVP van haar kant heeft hierover nooit onduidelijkheid laten bestaan en heeft steeds beklemtoond dat ze deze idee zeer genegen is. Laat ons eerlijk zijn, de actieve welvaartsstaat is niet uitgevonden door de regering-Verhofstadt. Ik herinner u eraan dat de dynamisering van de werkloosheidsvergoeding, het gebruik van de vergoeding voor PWA-ers en Smet-banen - hoe onvolkomen het experiment ook was - tot doel had de werkloosheidsvergoedingen niet langer als passieve vergoedingen te beschouwen maar als onderdeel van de loonvorming. Mensen worden niet langer betaald om niets te doen maar er wordt onderzocht hoe groot hun slaagkansen zijn om uit de werkloosheid te geraken.

Op een bepaald ogenblik kan men dan keuzes maken. Als dat iemand is die waarschijnlijk nooit meer aan bod zal komen, is het dan niet beter om van de werkloosheidsvergoeding een actief onderdeel van de loonvorming te maken in plaats van een levenslange verzekering ?

Mijnheer Bonte, wij hebben dit in de vorige legislatuur al gedeeltelijk op de wielen gezet. U hebt bij herhaling gefulmineerd tegen de toenmalige liberale oppositie om ons project te verdedigen. U hebt daar een aantal accenten gelegd. Ik hield mijn hart vast toen u recent verkondigde dat u voorstander was van de absolute beperking van de duur van de werkloosheid. Ik vroeg mij af op welke manier we uit dat debat zouden geraken.

Collega's, dit missen we vandaag. We hebben weinig kansen om consistente debatten te voeren omdat we meestal commissies met vragen en antwoorden hebben. Mijnheer Anthuenis, als de ruggengraat van deze regering en als lid van de commissie hadden wij van u graag een consistent verhaal vanuit de liberale hoek gehoord. De minister van Sociale Zaken is de heer Vandenbroucke van de SP, de minister van Tewerkstelling en Arbeid is

mevrouw Onkelinx van de PS en u als sociale liberaal hebt daar toch ook een mening over. Het zou interessant zijn als u ons uw mening zou toelichten. We hadden graag van u gehoord wat de actieve welvaartsstaat voor u betekent. U hebt in uw uiteenzetting vanmorgen gezegd dat u voorstander bent van de pensioenbonus. Wat het onderwijs betreft zijn de plooiën wat gladgestreken en dan zien we wel hoe het verder loopt. U bent er voor en alles is in orde. Dat was ongeveer uw boodschap. Eigenlijk ben ik, waarschijnlijk met nog andere collega's, op mijn honger blijven zitten. Wij hadden verwacht dat u vanmorgen een en ander zou zeggen. Van de heer Vandenbroucke weten we al heel wat; hij heeft al heel wat in zijn kaarten laten kijken. We hebben genoeg stof om tot een goed debat te komen. Met u is dat echter onmogelijk. U geeft daar geen aanleiding toe. Noch in de commissie, noch vandaag hebt u nauwelijks iets gezegd.

Wij blijven ons eigenlijk afvragen waar de liberalen zijn in het sociaal-economisch beleid ? Wat is hun taak, meer dan het samenhouden van een ploeg die blijkbaar weinig coherentie vertoont ? Voor welk project staan jullie op sociaal vlak ? Hoe staan jullie tegenover eindeloopbaanproblematiek, actieve welvaartsstaat, de ontsprende kosten in de gezondheidszorg en het verhaal van de inkrappende werkloosheid ? Welke mensen behoren tot deze categorie, wat zal er met deze mensen gebeuren, hoe zal men ze reactiveren ? Wij hebben hierover niets van u vernomen.

Ik neem de rol van de heer Bonte een beetje over en ik vraag u nogmaals om uw collega's aan te sporen om op deze tribune deel te nemen aan het debat en om het standpunt van de VLD over het sociaal-economisch project te verkondigen. Hoe benadert de VLD de actieve welvaartsstaat ?

De heer **Filip Anthuenis** (VLD) : Mijnheer Goutry, het onderwerp van het debat is vandaag de sociale programmawet. Ik heb mij in mijn betoog beperkt tot de pensioenproblematiek. Collega van der Hooft zal het aspect van de werkgelegenheid behandelen en collega Valkeniers zal spreken over de ziekteverzekering. Ik wil het debat wel aangaan met u, maar ik denk niet dat dit vandaag het goede moment is. Op de agenda staat de sociale programmawet en we zouden ons daar beter toe beperken.

Wat de actieve welvaartsstaat betreft, de cijfers van de werkloosheid bewijzen dat deze regering voorlopig toch goed bezig is.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Daar is alles dus mee gezegd. Mijnheer Anthuenis, u bent een vriendelijk man; wij kunnen het in een aantal opzichten met elkaar vinden. U blijft mij op dat punt echter verbazingwekkend ontgoochelen. Ik wik mijn woorden. U hebt vandaag al een aantal keren gezegd dat het toch maar een programma-

Luc Goutry

wet is. De programmawet bevat 246 artikelen. De regering verkondigt in een aantal van deze artikelen haar visie, bijvoorbeeld over de overheidspensioenen, over de eindeloopbaanproblematiek in het onderwijs en over de manier waarop ze de ontsporingen binnen de farmaceutische industrie zal proberen te beheersen. De regering doet allerlei uitspraken. U zegt dat het de programmawet maar is. Ik begrijp echt niet wat u bedoelt. U wimpelt het af. Ik vind dat er genoeg stof inzit om een fundamenteel debat te voeren. U gaat het echter uit de weg. We zullen horen wat uw collega Valkeniers ons straks zal vertellen.

Mijnheer de minister, het aspect van het onderwijs is een gemiste kans. We wilden u nog waarschuwen. Ook uw Vlaamse collega Vanderpoorten heeft onmiddellijk een vuurpijl afgeschoten om u te doen luisteren. Mevrouw Vanderpoorten wilde de situatie van de leerkrachten op gang brengen omdat heel wat van die mensen zich ongelukkig en uitgeblust voelen. Op een bepaald ogenblik zijn ze aan het einde van hun krachten. Uw collega wilde met u bespreken hoe men de leerkrachtenloopbaan een andere envengure kan geven.

Wij kunnen toch niet ontkennen dat het onderwijzend personeel als het ware het slachtoffer is van de maatschappelijke evolutie. Ik zou niet graag in de schoenen staan van een onderwijzer, een opvoeder, een leerkracht. Immers, heel wat gezinnen schuiven hun opvoederstaak door aan de school. Leerkrachten weten vaak niet of ze wel op dezelfde golflengte van de ouders zitten, wat hun taak er niet gemakkelijker op maakt. Uit verhalen van de mensen op het terrein proef ik dat ze een vervroegde uittreding overwegen op een crisismoment, wanneer ze er niet meer in geloven dat ze een fundamentele opdracht hebben dan alleen kennisoverdracht, met name opvoeding, en wanneer ze zich als gevolg daarvan niet meer goed in hun vel voelen. Om de leegloop van het onderwijs tegen te gaan, maakt de overheid de uittreding moeilijker. Met andere woorden, zij werkt niet aan de oorzaken, maar probeert kunstmatig een mouw aan het probleem te passen. Welnu, mijnheer de minister, ik denk dat u met zulke maatregelen, die u overigens op een geloofwaardige manier verantwoordt, niet veel succes zult hebben, zeker wanneer ik de reactie erop bij de mensen op het terrein vaststel. Ik ben ervan overtuigd dat men het leed van het onderwijzend personeel als gevolg van het feit dat ze hun job niet meer aankunnen, niet kan afkopen door hen langer te doen werken. Zo werkt men niet aan de totstandkoming van de actieve welvaartsstaat.

Willen we komen tot de actieve welvaartsstaat, dan zijn er meer en moeilijkere maatregelen nodig, die niet alleen betrekking hebben op het einde van de loopbaan, maar op de gehele loopbaan. Eigenlijk hangt de actieve welvaartsstaat samen met, zoals Trees Pieters het zo puik verwoordde, een nieuwe visie op arbeid en arbeids-

organisatie. Men kan de voormalige eerste minister Dehaene veel verwijten, maar men kan het beeld dat hij onder andere in zijn boekje "Sleutels voor morgen" schetst, van een maatschappij waarin we op een andere manier werken, waarin we korter en flexibeler werken, waarin de eisen onmetelijk groter zijn en de arbeidsdruk alsmar toeneemt, niet naast zich leggen.

Terzijde waarschuw ik even voor het verhaal van de arbeidsduurvermindering in ruil voor meer werkgelegenheid. Een dergelijke maatregel klinkt zeker sympathiek, maar in de praktijk komt het erop neer dat de werknemer evenveel werk moet verrichten in een kortere tijds-spanne. Het is allang bewezen dat arbeidsduurvermindering niet omgezet wordt in meer arbeidsplaatsen. We kunnen dat wel wensen, maar de markt reageert zo niet.

Vandaar dat we er ons toch moeten over bezinnen waar we mee bezig zijn.

De heer **Hans Bonte** (SP) : Mijnheer Goutry, ik deel uw zorg om een fundamenteel debat over de actieve welvaartsstaat en de maatregelen om die tot stand te brengen. Dat is misschien de voorbije maanden beperkt gebleven tot een fragmentaire discussie.

Mijnheer Goutry, u verwijt de VLD dat zij terzake geen kleur bekent. Ik zal nogmaals een poging doen om uw standpunt te begrijpen. Ik ben het volkomen eens met uw instelling dat er meer nodig is dan een beperking van de uitstroom, ik denk bijvoorbeeld aan de invoering van een loopbaankrediet. U kunt echter niet gelijktijdig beweren dat er een probleem is van te lage activiteitsgraad van de vijftig-plussers en een discussie over de eindeloopbaanproblematiek uit de weg gaan. Maatregelen dienaangaande zijn er dus nodig.

Vóór de verkiezingen was het bijzonder duidelijk wat de CVP-leiding daarover dacht. Jean-Luc Dehaene was vanuit dezelfde bekommerning voorstander van het optrekken van de brugpensioenleeftijd. Vandaag hoor ik daarover niets. Het standpunt van de SP-fractie daaromtrent is klaar en ook de minister heeft onderstreept dat de regering hierin niet wenst in te grijpen. Welnu, houdt de CVP-fractie nu al dan niet vast aan de idee om de brugpensioenleeftijd op te trekken ? Dat zou alvast het fundamenteel debat, waar iedereen nood aan heeft, mee helpen voeden.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer Bonte, de uitspraak van de eerste minister, zij het vlak vóór de verkiezingen, was te plaatsen in de context van de beheersing van de uitgaven van de sociale zekerheid, want brugpensioen komt ten laste van de sociale

Luc Goutry

zekerheid. Het had ook te maken met het brugpensioen als middel voor de ondernemingen om af te slanken en te rationaliseren op kap van de staat. U hebt er in uw eigen streek een pijnlijk voorbeeld van gehad.

De heer **Jan Peeters** (SP) : U draait rond de pot.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Nee, mijnheer Peeters, ik draai niet rond de pot. U moet de zaken in hun context bekijken. Deze uitspraak alleen vertegenwoordigt niet wat wij erover denken.

Mijnheer Bonte, als u ons vraagt of de activiteitsgraad moet worden verhoogd, dan is het antwoord positief. Natuurlijk. Als u ons vraagt of de zaken niet foutlopen als te veel mensen op inactiviteit worden gezet en de last ervan naar de actieven wordt doorgeschoven, dan is het antwoord ook positief. Die stelling is natuurlijk juist. Alleen moet het debat iets algemener worden gevoerd dan alleen te werken aan het brugpensioen of aan de bonus voor ambtenaren. De vraag die vorige week in de commissie werd gesteld was wie hiervoor in de plaats zal komen. Het blijkt vandaag een probleem te zijn dat, wanneer in bedrijven mensen moeten worden vervangen, men geen geschikte kandidaten meer vindt.

Het debat kan ook vanuit een ander standpunt worden gezien, dat van zes jaar geleden. Het is nu iets eenvoudiger om te spreken over de actieve welvaartsstaat nu er een grote vorm van wedertewerkstelling is en veel minder mensen werkloos zijn.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ten eerste, men mag in dit debat toch niet vergeten wat er de voorbije maanden in de commissie hierover is gezegd. Zoals de heer Goutry zegt kent u ons standpunt omtrent de eindeloopbaanproblematiek. Wij waren zelfs vragende partij om dit debat grondig te voeren en, mijnheer Bonte, wij hopen dat dit zal kunnen. Wij hopen dat rond dit zeer belangrijke maatschappelijke debat niet een of ander wetsontwerp plotseling zal opduiken dat te nemen of te laten is en waarover geen enkele discussie mogelijk is.

Ten tweede, ik heb de minister van Werkgelegenheid reeds driemaal gevraagd welke maatregelen deze regering zal nemen, niet alleen - hoe belangrijk dit ook is - om diegenen die al werkloos of op brugpensioen zijn opnieuw in de arbeidsmarkt te krijgen. Ik heb ook gevraagd welke maatregelen zullen worden genomen om te voorkomen dat men op oudere leeftijd wordt uitgestoten. Dit is niet alleen een kwestie van bijdragen en loonkostenverlaging. Er moet nog heel wat anders voor gebeuren. Ik zal hier tijdens mijn uiteenzetting over uitweiden. Het hing niet van de CVP af om in de voorbije weken en maanden ons standpunt duidelijk te maken, enerzijds, over onze wens om op een positieve manier mee te discussiëren over de verhoging van de activering, ook voor de oudere

werknemers, en, anderzijds, over de even duidelijke stelling dat dit niet arbitrair kan gebeuren door alleen de brugpensioenleeftijd te verhogen. Dan zeggen wij nee. Als deze materie in een breder kader wordt bekeken, dan zijn wij wel bereid het debat te voeren.

De **voorzitter** : Het debat maakt deel uit van onze cultuur, waarin wij mekaar trachten te ontmoeten.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, dit zijn heerlijke momenten. Het zijn momenten dat wij met mekaar in debat kunnen treden. Wij kunnen op een zinvolle wijze met onze socialistische collega's discussiëren.

Mijnheer de minister, wij hebben u al veel lof toegezwaaid. De mensen van de meerderheid zijn wellicht door u iets onder druk gezet. Wij horen ze zo weinig. De heer Bonte bijvoorbeeld komt hier voor de eerste keer uit zijn schelp.

We hebben hem in de commissie eigenlijk weinig gehoord. Dat is wat jammer. Mijnheer de minister, wij denken dat u een man bent met veel goede ideeën maar dat u alles zelf wil doen en dat u het parlement daar niet voor nodig wil hebben. Dat is natuurlijk gevaarlijk. Men kan wel weg op eigen houtje maar men moet dan opletten dat men het peloton niet tegenkomt. Wij willen u dus waarschuwen dat u wat van ons wegrijdt. De discussies die in de commissie voor de Sociale Zaken worden gevoerd zijn echt maatschappelijke discussies. Men kan zich er niet zomaar van af maken. Het gaat daar om keuzes, groepen die men achter zich moet krijgen, sociaal overleg en het hele draagvlak dat daarvoor nodig is. Men kan dat niet behandelen met het meerderheidsoppositiespel en een minister kan dat niet alleen doen. Men kan dit alleen als men hiervoor een soort maatschappelijk mandaat krijgt.

Mijnheer de minister, ik ga nog even kort in op de gezondheidszorgen. Wat het bijzonder solidariteitsfonds betreft, had ik gehoopt dat dit een kans zou bieden om het hele debat over de chronisch zieken nog eens aan te gaan. Laten wij eerlijk zijn, u hebt een raad geïnstalleerd, u hebt al een paar keer iets toegezegd voor bepaalde deelgroepen en u hebt gezegd dat u een budget hebt voor de chronisch zieken en dat u hiermee iets wil doen. Na een jaar moeten we het daar echter nog steeds mee stellen. We hadden hier eigenlijk een experimenteel gegeven, namelijk het bijzonder solidariteitsfonds. Hier kwam heel wat in terecht dat niet tot de verplichte ziekteverzekering behoort. Wij wilden dat aangrijpen voor de discussie. U gebruikt dit echter als iets dat vastligt. U zegt dat het nut daarvan voldoende bewezen is en dat de adviserend geneesheren moeten beslissen. Eigenlijk verliezen we het experimentele karakter. We konden anders een aantal dingen uittesten, nagaan hoe vaak bepaalde zaken zich voordoen en wat we daar binnen de verplichte verzekering mee konden doen.

Luc Goutry

Ik zie u zeer ongeloofwaardig kijken maar gezien het mysterieuze dat steeds rond u hangt, weet ik niet precies wat u denkt.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil even op dit punt ingaan. Ik hoop dat het ook duidelijk blijkt uit het verslag dat wij niets veranderen aan de filosofie van het bijzonder solidariteitsfonds. Dat is belangrijk. Als we iets aan de filosofie van het fonds zouden veranderen, dan zouden we in de fout gaan. We willen het op basis van een lijst van aandoeningen en pathologieën en op basis van voorwaarden die door de Koning bepaald zijn bij in Ministerraad overlegd besluit mogelijk maken dat de medisch adviseur van het ziekenfonds zelf kan beslissen om een patiënt in een bepaald geval te vergoeden. Dat wil zeggen dat de bewegingsruimte van de medisch adviseur bij het ziekenfonds ongeveer nul is. We geven hem geen discretionaire beslissingsbevoegdheid. Dit is een zeer belangrijk punt. Het gaat om een situatie waarin we eigenlijk van tevoren weten dat als we dit zouden voorleggen aan het bijzonder solidariteitsfonds, te weten het college van geneesheren-directeuren, er een positieve beslissing zou komen. Vermits we verlangen om zo weinig mogelijk bureaucratisch te handelen en omdat we dubbele besluitvorming willen vermijden kan de medisch adviseur van het ziekenfonds op basis van de lijst even goed beslissen. U zegt dat wij daarmee de onderzoeksfunctie en het opbouwen van expertise bij het bijzonder solidariteitsfonds wegnemen. Ik wil dat tegenspreken. Het bijzonder solidariteitsfonds heeft deels deze functie. Een aantal dingen worden afgetast en zullen later in de nomenclatuur worden gebracht. Voor een deel heeft het bijzonder solidariteitsfonds die functie echter niet en vergoedt het zaken die men gewoonweg niet in de nomenclatuur zal krijgen omdat ze te speciaal of te zeer gebonden aan een uitzonderlijke pathologie zijn. Ik heb het voorbeeld gegeven van de verbanden voor epidermolysis bullosa. We zullen nooit verbanden in het algemeen vergoeden maar we willen dat wel doen voor mensen die lijden aan epidermolysis bullosa.

Ik wil beklemtonen dat de techniek van de hier voorgestelde debureauratisering in geen geval de filosofie van het fonds wijzigt. Ze sluit ook niet uit dat men met het fonds experimenteel tot bepaalde dingen kan komen die men vervolgens in de nomenclatuur brengt.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : De minister zou in een interferentie kunnen optreden. Mijnheer de minister, het bijzonder solidariteitsfonds is toch een van uw instrumenten om iets voor de chronisch al dan niet zeldzaam zieken te doen. U hebt daarvoor zelf de criteria bepaald.

Ik wil u in de toekomst over bepaalde elementen onderwerpen omdat daar vandaag geen gelegenheid toe is. U spreekt namelijk over een lijst van pathologieën. Dat is

een techniek die we in de vorige legislatuur hadden verworpen om voor de chronisch zieken de franchise-regeling en alles wat daaruit voortvloeit niet op basis van pathologieën te doen maar eerder van toestanden zoals kosten en sociale omstandigheden uit te gaan. Anders wordt men tot keuzes gedwongen en moet men voortdurend bijstellen. Dit kunnen belangrijke parameters zijn om van een chronische aandoening te kunnen spreken.

De **voorzitter** : Mijnheer Goutry, de minister wenst even te onderbreken. Dit is een goed debat. Het woord is aan u, mijnheer de minister.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mijnheer Goutry, ik vind uw opmerking terecht. Ik wil daar echter vandaag niet inhoudelijk op ingaan. Wij vermijden in het algemeen om met lijsten van pathologieën te werken. Soms is dat echter nodig.

Ik behandel de hervorming van het bijzonder solidariteitsfonds stapsgewijs. Dat is natuurlijk vervelend voor u omdat u het overzicht verliest op het geheel van mijn hervorming. Wij kunnen echter afspreken om in december 2000 of januari 2001, nadat ik de lijst heb gemaakt of zelfs eerder, een globaal debat te voeren of een themazitting met de commissie voor de Sociale Zaken over het bijzonder solidariteitsfonds te hebben. Er bestaat inderdaad een behoefte om een debat te organiseren om inzicht te krijgen in de stapsgewijze hervorming inzake functionering, filosofie, enzovoort. Wij kunnen met de voorzitter van de commissie een themazitting afspreken om deze discussies ten gronde te voeren.

De heer **Joos Wauters** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, ik denk dat dit reeds was verworpen. Wij hebben deze discussie reeds in de commissie gevoerd. De minister heeft inderdaad aangeboden om alles in zijn totaliteit te bekijken. Er worden nu immers stapsgewijs een aantal verbeteringen doorgevoerd met een grotere efficiëntie waardoor mensen die een beroep op het solidariteitsfonds moeten doen, sneller hun geld zullen ontvangen dan heden het geval is. Mijnheer Goutry, ik heb het aanbod van de minister aanvaard om op het bijzonder solidariteitsfonds in zijn totaliteit terug te komen. Ik denk dat de huidige wijzigingen inderdaad verbeteringen zijn.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik wou nog een aantal zaken behandelen, maar ik heb respect voor de materiële mogelijkheden die we hier hebben.

Mijnheer de minister, collega's, ik wil eindigen met een duidelijke vraag en een uitnodiging, vooral voor de meerderheid. Dit zijn thema's die de CVP-fractie beroeren. Dat hebben wij reeds herhaaldelijk gezegd en wij zullen de toon niet veranderen. Wij willen dan ook mee het beleid blijven bepalen, hoewel wij niet meer in de meerderheid

Luc Goutry

zetelen. Het zou voor ons een hart onder de riem zijn om te kunnen slagen op het vlak van legistische doelstellingen en maatschappelijke vertegenwoordiging. Het zou mooi zijn om eindelijk, buiten de grenzen van het parlement, zinvolle debatten te voeren. Mijnheer de minister, u voelt zelf aan dat de actuele cijfers reeds een overschrijding tussen 4% en 5% inzake ziektekosten aangeven. Wij staan voor een nieuwe optie. Dit ziekteverzekeringssysteem heeft lang aan de behoeften beantwoord. De technieken zullen echter moeten worden aangepast en maatschappelijk worden doorgelicht.

Wij staan klaar om daaraan te participeren maar we moeten daarvoor dan wel de gelegenheid krijgen.

Ik hoop dat deze programmawet slechts het begin is. Voor ons is dit alleszins onvoldoende. Wij hopen dat wij in het najaar, na deze slechte beurt, veel beter legistiek werk zullen krijgen met aparte wetsontwerpen per thema zodat de begeleidende maatregelen kunnen worden bekeken.

De heer **Jef Valkeniers** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, ik wil eerst en vooral antwoorden op de vraag van mevrouw D'Hondt over de maatregelen die de regering voorstelt om de geprepensioneerden aan het werk te krijgen. Mevrouw D'Hondt, ik weet niet of u het meent. U weet toch net zo goed als ik dat men geprepensioneerden niet meer aan het werk krijgt. Dit lijkt mij dan ook een overbodige vraag tenzij u misschien een oplossing kent.

Mijnheer de minister, het financiële evenwicht van de verplichte ziekteverzekering en meer bepaald de geneeskundige zorgen is de afgelopen twee decennia het zorgenkind geweest van dit parlement. Er zijn heel wat pogingen ondernomen om dit evenwicht te bereiken en te handhaven. Deze pogingen kenden een wisselend succes. Een echte stabilisering van en controle op de uitgaven heeft vooralsnog geen enkele regering kunnen realiseren, ook niet de regeringen waartoe de partij van mevrouw D'Hondt behoorde. Recente cijfers bewijzen dit. 1999 liet zich kenmerken door een aanzienlijk tekort van circa 9 miljard Belgische frank. Ondertussen heeft zich voor het jaar 2000 ook een miljardentekort afgetekend en dan vooral met betrekking tot de geneesmiddelensector. Van deze laatste sector is geweten dat het bijzonder moeilijk is de uitgaven binnen de voorziene budgetten te houden.

De minister stelt in deze sociale programmawet voor de aanvullende heffing op de omzet van de geneesmiddelen, die in 1998 werd ingevoerd, op te trekken indien geen akkoord wordt bereikt tussen de overheid en de farmaceutische industrie. U wil afspraken maken over mechanismen die het moeten mogelijk maken de uitgaven in de geneesmiddelensector te beheersen.

Mijnheer de minister, wat dat betreft zou ik u een voorstel willen doen. In Afrika en andere ontwikkelingsgebieden is men ingegaan tegen de grote farmaceutische internationals omdat de geneesmiddelen onbetaalbaar werden. Die landen zijn in discussie gegaan met de geneesmiddelensector. Gelukkig werden ze daarbij geholpen door het feit dat de patenten van de eerste anti-retrovirale geneesmiddelen waren vervallen. We hebben toen kunnen vaststellen dat de prijs van die geneesmiddelen werd herleid tot 10% van de oorspronkelijke prijs.

Veel van deze landen in het Zuiden kampen met het probleem van aids. Wij in het Noorden kampen met het onder controle houden van onze budgetten. Wij stellen vast dat in alle Westerse landen de budgetten ontsporen omwille van de zeer hoge kostprijs van vooral de nieuwe, innovatieve geneesmiddelen. Mevrouw Van de Castele heeft in de commissie bevestigd dat de kostprijs van die geneesmiddelen er inderdaad voor zorgt dat het budget ontspoot. Volgens mij moeten we op Europees niveau gesprekken starten met de grote trusts - zoals u weet zijn er vanwege de fusies steeds minder bedrijven - om te bekijken op welke manier men dit onder controle zou kunnen houden.

Ik denk dat iedereen daar belang bij heeft en daar zitten wij zeker op dezelfde golflengte. Immers, ook zij hebben er geen belang bij dat onze budgetten uit controle geraken en de geneesmiddelen niet langer meer betaalbaar zijn. Graag kreeg ik uw antwoord op deze suggestie.

Tegelijkertijd met de aankondiging van het overleg hebt u tussen de regels door laten verstaan dat het budget voor geneesmiddelen wellicht werd onderschat. Onze partij kan met beide stellingnames akkoord gaan. Alleen stelt zij de vraag of een onderschatting van het budget voor geneesmiddelen gepaard moet gaan met een verhoging van de middelen van de ziekteverzekering. De regeerverklaring bevat een belangrijke opdracht voor de minister, met name een evaluatie van de nomenclatuur en, daaruit voortvloeiend, een herijking. Op dat vlak zijn naar mijn mening nog onvoldoende resultaten geboekt. Toegegeven, voor het eerst in de geschiedenis zijn de minimale klinische gegevens en de minimale financiële gegevens gekoppeld en dat is zeker een goede zaak. Alleen weet iedereen dat deze gegevens al zeer lang door ziekenhuizen worden ingevuld, niet met het oog op een rechtvaardige verdeling van de middelen, maar met het oog op een zo groot mogelijk aandeel van de middelen voor het eigen ziekenhuis. Laten wij dus zeggen dat een en ander werd aangedikt. Ik kan het weten, want ik oefende toen nog praktijk uit en ik weet nog welke orders wij kregen om niet alleen de hoofddiagnose te vermelden, maar ook alle nevend diagnoses, en dit dan vooral omdat men daar in het zuiden van het land reeds een gewoonte van had gemaakt. Bovendien geeft de

Jef Valkeniers

koppeling alleen indicaties van wat op het eerste gezicht een pathologie kost. Bij ziekenhuizen die beduidend meer uitgeven moeten wij toch vragen stellen en mogen wij zeker niet bang zijn van de nodige controles. Kortom, mijnheer de minister, evidence based medicine is nodig, maar het zal ons morgen nog geen bruikbaar instrument opleveren dat haarscherp een behoeftenraming kan geven, en evenmin een instrument dat feilloos overconsumptie kan aanduiden. Het optrekken van budgetten op dit moment is dus ook bijzonder delicaat, want het instrument om de middelen op een rechtvaardige wijze te duiden, ontbreekt vooralsnog.

De minister vereenvoudigt een aantal procedures en geeft daarmee uitvoering aan het regeerakkoord dat streeft naar een sterke vereenvoudiging van de structuren.

(De heer Jef Valkeniers zwijgt en kijkt naar de minister die aan het telefoneren is)

Ik dacht dat u aan het telefoneren was.

De **voorzitter** : Nee, hij doet alsof. *(Hilariteit)*

De heer **Jef Valkeniers** (VLD) : Op dit uur is het misschien goed dat ik u eens doe lachen.

Een van deze versoepelingen heeft betrekking op het bijzonder solidariteitsfonds. Voor een aantal ziektes willen de ziekenfondsen een machtiging om zelf de terugbetaling te organiseren. Ofschoon de leidraad van onze eerste minister snelheid en efficiëntie is, denk ik toch dat hier voorzichtigheid geboden blijft. Ik kan begrijpen dat het bijzonder solidariteitsfonds gaat werken met automatische terugbetalingen in het kader van welomschreven uitzonderlijke ziektes. Alleen rijst de vraag of men deze terugbetalingen niet even gemakkelijk zou kunnen opnemen in de nomenclatuur, zoals ik ook in de commissie heb gezegd. De tijd ligt immers nog niet zo ver achter ons dat bepaalde ziekenfondsen al te gemakkelijk een invaliditeitsgraad toekenden aan personen die door andere ziekenfondsen werd geweigerd. Ik zou niet graag zien dat dit toekennen van betoelaging door het bijzonder solidariteitsfonds een concurrentiemiddel werd tussen de verschillende ziekenfondsen.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer Valkeniers, ik heb zojuist ons standpunt aangaande het bijzonder solidariteitsfonds toegelicht. De reden die wij aanhaalden is totaal verschillend van de uwe. De reden die wij aanhaalden was het gevaar dat producten daardoor niet meer onder de verplichte verzekering worden ondergebracht omdat men ervan uitgaat dat ze toch door dat fonds worden gedekt en het zinloos is ze nog in de nomenclatuur op te nemen.

Wat u zegt, jaagt mij enigszins schrik aan en ik hoop dat dit ook voor andere collega's het geval is. U zegt onomwonden dat u geen vertrouwen hebt in de adviserend

geneesheren van de ziekenfondsen. U trekt hun eerlijkheid in twijfel en zegt dat om leden te winnen, ze dossiers zullen goedkeuren. U hebt verklaard dat u dit artikel mee zult goedkeuren, waarbij u de minister de gelegenheid geeft om aan favoritisme en cliëntelisme te doen. Dat zegt u letterlijk.

De heer **Jef Valkeniers** (VLD) : Mijnheer Goutry, u hebt mij te vroeg onderbroken.

Ik hoop dan ook dat het RIZIV zeer goed zal controleren hoe ziekenfondsen met deze bevoegdheid zullen omgaan. Het is misschien goed dat de minister na één jaar verslag uitbrengt over de toepassing van dit artikel op basis van een vergelijkende studie tussen de verschillende ziekenfondsen. Ik denk dat dit een antwoord is op uw vragen.

Ik heb er trouwens ook op gewezen dat wij ons met betrekking tot de ziekten die frequent voorkomen, de vraag moeten stellen of ze in het solidariteitsfonds moeten ondergebracht blijven dan wel of ze niet beter onmiddellijk in de nomenclatuur kunnen worden opgenomen.

De **voorzitter** : Mijnheer Valkeniers, de minister wenst hier iets aan toe te voegen.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Ik kan daar in één zin op antwoorden. Ik vind het een goed voorstel om na één jaar een evaluatie te maken van de toepassing ervan en daarvan verslag uit te brengen. Wij moeten dit inderdaad doen. Het lijkt mij nuttig dat dit duidelijk in de Handelingen van deze vergadering wordt opgenomen.

Ik wou ook van de gelegenheid gebruikmaken om te zeggen dat ik de visie van de heer Valkeniers in verband met de noodzaak om een Europees beleid te voeren met betrekking tot de farmaceutica goed heb genoteerd. Ik ben het daarmee volkomen eens en neem mij voor hierop terug te komen, ofwel nog tijdens dit debat, ofwel bij een andere gelegenheid.

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik houd het kort.

De heer Valkeniers heeft in zijn betoog geen enkel argument naar voren gebracht waarom hij de maatregel inzake het bijzonder solidariteitsfonds zou steunen. Hij zegt alleen dat er een evaluatie zal worden gevraagd. Hij geeft dus niets anders dan negatieve argumenten om zijn stemgedrag te verantwoorden. Het is erg dat de minister het blijkbaar niet de moeite vindt om op dergelijke belangrijke uitspraak te reageren.

Mijnheer Valkeniers, het is niet de eerste keer dat u dit openlijk in verband brengt met de concurrentiepositie tussen de ziekenfondsen en dat u zegt dat de adviserend geneesheren zullen beslissen naargelang van de cliënt.

De **voorzitter** : Iedereen spreekt uit eigen ervaring.

De heer **Jef Valkeniers** (VLD) : Eerst en vooral heb ik onderstreept dat wij voorstander zijn van een snellere en efficiëntere behandeling.

Daarnaast heb ik voorgesteld - de minister is hierop ingegaan - dat na één jaar een evaluatie zal worden gemaakt om na te gaan of er inderdaad geen misbruiken zijn.

Mijnheer Goutry, ik ben lang genoeg praktiserend geneesheer geweest om te weten dat de geneesheren-adviseurs niet allemaal even gewetensvol zijn en dat ze niet allemaal even sterk zijn om aan de druk van bepaalde mensen binnen het ziekenfonds te weerstaan als het gaat om wat meer of wat minder door de vingers te zien.

Is het niet uw eigen ziekenfonds dat destijds een ander ziekenfonds heeft aangeklaagd omdat het in een bepaalde provincie leden ronselde door haar geneesheren-adviseurs de opdracht te geven meer door de vingers te zien bij het toekennen van invaliditeit ? U bent heel slecht geplaatst om mij terzake de les te spellen. U moet zich eerst wenden tot uw eigen ziekenfonds dat toen ook de goede trouw in twijfel heeft getrokken van die geneesheren-adviseurs in die provincie.

Een andere versoepeling bestaat erin dat indien in het kader van de overschrijding van het budget de besparingsclausule de wijziging van een koninklijk besluit tot gevolg heeft, alleen het advies van de Algemene Raad nodig is.

Ons lijkt dit ook een zinvolle administratieve vereenvoudiging. Het zal in elk geval de mogelijkheid bieden om snel te reageren op een overschrijding. Evenwel wil ik hier wijzen - mijn partij heeft het reeds diverse keren gedaan - op het steeds groter wordende conflict tussen het overlegmodel en het model waarbij de regering haar wil oplegt. De samenstelling van de Algemene Raad is immers zo dat de gezondheidswerkers op wie de besparing meestal betrekking heeft, niet stemgerechtigd zijn. De administratieve hervorming van het RIZIV die u doorvoert, mijnheer de minister, wordt stukje bij beetje gerealiseerd. Dat heeft als enig nadeel dat na verloop van tijd de samenhang niet altijd meer zo duidelijk is. De centralisatie van deze hervormingen in een ontwerp van decreet zou misschien een duidelijker beeld hebben kunnen geven.

Een belangrijk deel van de programmawet handelt over de controle op de ziekenfondsen. De verdienste van de controledienst is niet gering. Hij heeft via zijn aanbevelingen aan de ziekenfondsen inzake aanvullende verzekeringen gewezen op de noodzaak van reserves. Dit jaar heeft hij in het bijzonder de tegenstrijdigheid aangeduid tussen de subsidiëring van de aanvullende verzekering

kleine risico's voor zelfstandigen, enerzijds en de differentiëring van de premie volgens de leeftijd, anderzijds. Ik betreur het dat het beleid niet meer is ingegaan op de vaststellingen die door de controledienst werden gedaan. Zo stelt de controledienst bijvoorbeeld vast dat in de aanvullende verzekering kleine risico's, zelfstandigen ouder dan 50 jaar in de regel nog worden geweigerd. De premies verschillen dus naargelang de leeftijd, ofschoon de overheidstoelagen aan deze stelsels worden verdeeld rekening houdend met het verschillend profiel van het ledenbestand van een ziekenfonds. Leeftijd is daarbij een niet onbelangrijke parameter.

Gelet op deze grote controverse tussen ziekenfondsen en particuliere verzekeringsmaatschappijen kan men het privilege van de ziekenfondsen niet langer verklaren vanuit deze grote solidariteitsgedachte. Als de ziekenfondsen het voortouw krijgen op de particuliere verzekeringen, moet de solidariteit maximaal spelen. Dan mogen zij deze differentiatie niet meer doorvoeren. Zij worden er trouwens voor vergoed.

In deze sociale programmawet mis ik twee belangrijke bepalingen met betrekking tot de bevoegdheden van de controledienst. Ten eerste, hadden wij gehoopt de opheffing van het samenwerkingsverbod voor ziekenfondsen en verzekeringsmaatschappijen terug te vinden in deze wet. Bij de concretisering van de zorgverzekering enkele maanden geleden hebben alle Vlaamse regeringspartijen zich daartoe akkoord verklaard. Ik betreur dat dit in de wet nog niet voorkomt, maar het kan nog komen. Wij pleiten daarvoor. Bovendien rijst de vraag of het samenwerkingsverbod de toetsing aan de Europese regels zou doorstaan. Ik meen dat de tijd rijp is om het op te heffen.

Een tweede missing link in dit hoofdstuk is de mogelijkheid om de VZW's die rond de ziekenfondsen bestaan, te controleren. Dat is naar onze mening het sluitstuk van de controlebevoegdheid van de controledienst. Zolang dat ontbreekt kan de controledienst geen volledig inzicht krijgen in de financiële stromen binnen de ziekenfondsen. De ziekenfondsen gaan altijd zeer graag op zoek naar de doorzichtigheid van de financiële stromen in de ziekenhuizen, maar zijn zeer weinig geïnteresseerd in een overzicht van de financiële stromingen in hun eigen organisatie. In het kader van de modernisering van de administratie meen ik te kunnen zeggen dat de Rijksdienst voor Kinderbijslag een voorbeeldfunctie vervult. De voorstellen met betrekking tot de responsabilisering van de kinderbijslagfondsen - die verplicht worden om financiële reserves aan te leggen - tonen dit duidelijk aan.

Ten slotte ben ik verheugd dat eindelijk het sociaal statuut van burgemeesters en schepenen wordt geregeld. Gezien de vernieuwing van de gemeenteraden in januari van volgend jaar is het daarvoor de hoogste tijd.

Jef Valkeniers

In dit kader wijs ik op de beslissing van Vlaams minister Johan Sauwens om gemeenten te verbieden nog langer sociale bijdragen voor niet-beschermde schepenen of burgemeesters in het kader van de ziekteverzekering, terug te betalen.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, het is met enige schroom dat ik het woord neem omdat ik geen specialist ben in de materies die ter sprake kwamen.

Bij de aanvang van dit debat hadden de verslaggevers er kunnen op wijzen dat deze programmawet niet alleen handelt over materies inzake sociale zekerheid. Het is trouwens eigen aan elke programmawet, ook tijdens de vorige regeringen, dat zij heel wat bepalingen van diverse aard en pluimage inhouden, die betrekking hebben op uiteenlopende beleidsdomeinen.

Vandaar dat het eerste luik van mijn betoog handelt over een materie die normaal aan de commissie voor de Infrastructuur moest worden toevertrouwd. Ik zal het hebben over een materie die niet in de programmawet werd opgenomen, hoewel dit wel had moeten gebeuren, meer bepaald de eenvormigheidsverklaring met betrekking tot zendapparatuur.

Dit staat uiteraard ver verwijderd van de verheven debatten die tot op heden werden gevoerd en die ik, omwille van hun kwaliteit, met stijgende bewondering heb gevolgd, maar die materies behandelden die ik niet ken. Wat de zendapparatuur daarentegen betreft, weet ik toch een en ander.

Mijnheer de voorzitter, mijn interventie gaat over de omzetting van de Europese R&TTE-richtlijn omtrent de certificatie van zendapparatuur die in omloop wordt gebracht. Ik denk aan CB-apparaten en radio's.

Mag ik de ministers Vandenbroucke en Onkelinx verzoecken aandachtig te luisteren, want straks wens ik een precies antwoord vanwege de regering. In dat verband, mevrouw Onkelinx, zal het niet volstaan om nota's te nemen; er zal iets meer moeten gebeuren.

Enkele jaren geleden vaardigden de Europese instanties een richtlijn uit waarbij het systeem van certificatie van radio- en zendapparatuur in alle vormen en voor alle toepassingen, gaande van toestellen om de garagepoort op afstand te bedienen tot CB-toestellen, werd gewijzigd. Deze wijziging kwam erop neer dat, terwijl vroeger door de daartoe bevoegde instanties moest worden vastgesteld of elk toestel - dus ook bijvoorbeeld de afstandsbediening van een televisietoestel - conform de Europese regelgeving was, wordt thans de sector zelf verantwoordelijk gesteld om na te gaan of de desbetreffende apparatuur conform een aantal criteria is die worden uiteengezet in de richtlijnen en in andere documenten.

Deze wijziging op Europees niveau past eigenlijk perfect bij het beleid van de minister van Telecommunicatie, die in dure Engelse termen - op het terrein is evenwel nog niets merkbaar - spreekt over coregulering, over het afstappen van het overbelasten van het gerecht om controles uit te voeren via de gerechtelijke politie en dergelijke, over het responsabiliseren van de sector om dergelijke aangelegenheden te regelen. Concreet wil hij een systeem van administratieve boetes invoeren voor inbreuken op de wetgeving, maar niet meer via strafrechtelijke sancties zoals dat tot op heden het geval was.

Een voetnoot terzake is dat de richtlijn waarvan sprake te laat komt. Dat staat in schril contrast met de bewering van de regering als zou de opgelopen achterstand inzake de omzetting van de Europese richtlijn zijn ingelopen.

Door de schuld van de regering - de keuze voor koninklijke besluiten terwijl het via een wet moest worden geregeld - gebeurt de omzetting van die richtlijn te laat. Ik kom terug op mijn betoog.

De filosofie van de richtlijn past bij de ideeën van de liberale minister. Eind april ligt het wetsontwerp in extremis op de banken en wil men het snel door het parlement sluizen. Slechts één lid van de oppositie kwam tussenbeide. Op dat moment stellen wij vast dat de verschuiving van een strafrechtelijke bestraffing naar een zelfcontrole door de sector en eventuele beteugeling via administratieve boetes wat het gerechtelijk apparaat conform de ambities van het V&D-plan zou kunnen ontlasten, niet in het wetsontwerp is terug te vinden.

Als parlementsleden die hun job goed proberen te doen, dienen wij een amendement in op artikel 109quater van de wet van 21 maart 1991. Over die wet zou ik het lang kunnen hebben, want dat is de moederwet met betrekking tot de economische overheidsbedrijven, waartoe onder meer Belgacom behoort. Daarom is de bepaling over de zendapparatuur in de wet van 21 maart 1991 opgenomen. Wij dienen een amendement in omdat wij vaststellen dat het omzettingsontwerp van die R&TTE-richtlijn niet in het ontwerp van de minister staat. Belangrijk is dat de heer Daems ons gelijk geeft.

Ik citeer uit het verslag van collega Lalieux van 25 mei. In dat verslag leest men bij het desbetreffende artikel dat ikzelf een amendement heb ingediend om een nieuw artikel in te voegen in het wetsontwerp, teneinde artikel 109quater van de wet van 21 maart 1991 te vervangen door de nieuwe vorm van handhaving van de conformiteitsproblemen van zendapparatuur. Het BIPT zou hierin een grotere verantwoordelijkheid kunnen krijgen. Ik citeer de reactie van de minister : "De minister is het eens met de referentie aan de autoregulering en coregulering dat in een later wetsontwerp of koninklijk besluit ter sprake zou komen. Ofschoon hij in het huidige stadium dit amendement niet kan steunen, blijft het

Jef Valkeniers

principe dat de markt, de overheid en de consumenten overleg moeten plegen terzake overeind, vooral in het Verenigd Koninkrijk en thans ook in België wint dit idee veld. Nederland evolueert eveneens naar een soort soft-law." Ik citeer verder : "De minister is het ook eens met de opmerking dat inbreuken niet strafrechtelijk maar administratief moeten worden afgehandeld." De sector heeft dus zelf verantwoordelijkheid en opsporing moet niet via de gerechtelijke diensten gebeuren. Dit moet administratief worden afgehandeld. Hij verklaart zelfs dat de onafhankelijke regelgever, het BIPT, in de zin van ons amendement adviseert. Ik citeer : "Aangezien de minister een ontwerp van programmawet in het vooruitzicht stelt, dat het principe van de coregulering in plaats van gerechtelijke afhandelingen van eventuele overtredingen zou regelen, trekt de heer Yves Leterme het amendement nummer 10 in". Het gaat hier over het amendement dat de R&TTE-richtlijn omzette en de bedoeling had de lacune in het wetsontwerp van de regering op te vangen en de coregulering en administratieve bestraffing veeleer dan gerechtelijke straffen moest mogelijk maken. Het ontwerp wordt goedgekeurd.

In de plenaire vergadering van 25 mei 2000 vraag ik de minister opnieuw te bevestigen dat het voorliggend wetsontwerp een lacune bevat en of hij bereid is in te gaan op mijn suggestie. De minister antwoordt, ik citeer uit de Handelingen van de plenaire vergadering van 25 mei 2000 : "Wel wens ik nog een woord te zeggen over het concept van regulering, autoregulering of coregulering. In de commissie voor de Infrastructuur - het gaat over een wetsontwerp met betrekking tot telecommunicatie en zendapparatuur - deed ik een toezegging, met name met betrekking tot het fameuze amendement op artikel 109quater van de wet van 21 maart 1991. Ik zeg toe dit amendement te behandelen samen met de programmawet die nog voor het zomerreces zal worden besproken". De minister verwijst niet naar een of andere programmawet in de toekomst. Neen, onder druk van de oppositie maar vooral van de sector die de stupiditeit van het ontwerp op dit vlak aanklaagt, zegt de minister dat dit punt zal worden ingevoegd in de programmawet die voor het zomerreces zal worden behandeld.

Jong als ik ben, ben ik naïef en tevreden. Ik geloof de minister nog op zijn woord.

De **voorzitter** : Naïef en tevreden gaan even goed samen.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Dat zou een debat op zich kunnen zijn, mijnheer de voorzitter.

Op dit punt is het wetsontwerp van de regering slecht. Onder mijn druk maar vooral onder druk van deze belangrijke economische sector geeft minister Daems dit in de commissie toe. Hij belooft het wetsontwerp aan te passen. Hij is niet bereid in te gaan op mijn amendement,

waarschijnlijk omdat ik deel uitmaak van de oppositie. Hij heeft een aantal technische opmerkingen gemaakt die zagezegd moesten aantonen dat mijn amendement niet kon worden goedgekeurd. Zijn bemerkingen deden niets terzake. Dit is wel vaker het geval voor de uitleg van de regering inzake ontwerpen met betrekking tot telecommunicatie.

Mijnheer de voorzitter, collega's, de minister zegt dit niet alleen in commissie maar ook in de plenaire vergadering van 25 mei 2000.

Bij de vraag of hij bereid was dat te doen antwoordde de minister : "In de commissie deed ik de toezegging om het amendement over artikel 109quater dat terzake werd ingediend samen met de programmawet, die nog vóór het zomerreces zal worden besproken, te behandelen."

Mijnheer de voorzitter, u hebt daarnet een beetje smalend gesproken over tevreden en naïef. Ik doe een beroep op uw autoriteit en op de ernst van de regering. Dit is een wetsontwerp dat vele bepalingen bevat, maar ook een aantal belangrijke bepalingen met een grote economische draagwijdte. Ik vraag dat er hic et nunc in de algemene bespreking een correcte verantwoording komt. Waarom heeft minister Daems gelogen of dingen beloofd die hij niet kon nakomen ? Ik weet niet wat de reden is. Ik hoop dat mevrouw Onkelinx of minister Daems meer duidelijkheid kunnen verschaffen.

Waarom lacht u, mevrouw Coenen ? Op 25 mei, nog geen twee maanden geleden, doet minister Daems in de plenaire zitting die uitspraak. Het gaat niet over de volksgezondheid of over sociale zaken. De programmawet bevat ook andere bepalingen.

De **voorzitter** : Mijnheer Leterme, u hebt mevrouw Coenen rechtstreeks aangesproken.

Mme **Marie-Thérèse Coenen** (AGALEV-ECOLO) : Je participe à la même commission Infrastructure et je me souviens très bien du débat qui avait lieu autour de ces questions. Elles sont très techniques et c'est vrai qu'il y avait des amendements et des propositions à faire. Mais, d'un côté, on proteste quand la loi-programme est trop chargée et, ici, on assiste à un débat où on relève que le ministre a oublié quelque chose et a menti. Je crois qu'il est de votre droit d'interpeller le ministre et de lui demander de proposer un projet de loi amendant ce qui n'est pas dans la loi-programme. Ou bien il y a de tout, ou bien il y a un trop-plein ou un trop peu dans cette loi-programme !

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mevrouw Coenen, ik ga volledig akkoord met u. Het is een zinvol voorstel voor dit debat. Ik wil het voorstel van mevrouw volgen. Wij moeten nu de aanwezigheid van minister Daems verdienen zodat we kunnen vernemen waarom de toezegging

Yves Leterme

die hij op 25 mei heeft gedaan niet in zijn wetsontwerp staat. Misschien kan mevrouw Onkelinx mij de uitleg onmiddellijk geven, anders moet minister Daems die hier hic et nunc geven. Mevrouw de minister, ik volg hier onbevooroordeeld de suggestie vanuit uw meerderheid.

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Au nom du gouvernement, M. Vandenbroucke et moi-même donnerons une réponse concernant votre question.

Le président : Cela me semble normal.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik dring erop aan dat u ingaat op de vraag van collega Leterme. Ik neem de agenda zoals hij hier vandaag voorligt. Ongeacht het feit dat de programmawet voor 90% artikelen bevat die met Sociale Zaken en Volksgezondheid te maken hebben, waren er een aantal artikelen die uit de andere commissies kwamen en tot de bevoegdheid van de andere ministers behoorden.

Mijnheer de voorzitter, waarschijnlijk bent u uit respect voor deze Kamer vanmorgen gestopt met het oproepen van de verslaggevers omdat zij forfait gaven. De andere verslaggevers hebben hun versie niet kunnen geven.

De **voorzitter** : Mevrouw D'Hondt, ik wil u even onderbreken. Ik heb in het begin van de vergadering alle verslaggevers bij naam genoemd.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Die in de zaal zaten hebben dus forfait gegeven ?

De **voorzitter** : Ja.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Ik neem daar akte van. In ieder geval, ik wil alleen melden dat de die commissies en de bevoegde ministers, hierbij betrokken zijn. Er is voldoende aanleiding om minister Daems te vorderen omdat de commissie voor de Infrastructuur betrokken partij is.

Het is aan te bevelen minister Daems te vragen waarom hij zijn engagement ten aanzien van de heer Leterme dat de programmawet hiermee niet zou worden verzwaard, niet is nagekomen.

De **voorzitter** : Ik zal in ieder geval vragen dat er een antwoord komt

Je demande au gouvernement qu'il réponde à cela tout à l'heure.

Mme **Marie-Thérèse Coenen** (AGALEV-ECOLO) : Je voudrais répondre qu'à 10 heures, j'étais présente. Je suis rapporteuse et j'avais préparé un rapport au sujet des débats en commission de l'Infrastructure et au sujet

de la douzaine d'articles que nous avons adoptés en commission. Je pensais qu'aujourd'hui, on allait uniquement travailler sur la problématique qui avait été traitée en Affaires sociales et que, demain matin, je serais de nouveau là à 10 heures pour être prête à faire mon rapport sur les articles qui correspondent à la section n° 13.

Je suis dès lors quelque peu étonnée qu'on m'interpelle déjà alors qu'un ministre n'est pas présent, parce que l'objet du débat était plutôt les Affaires sociales. S'il faut faire un rapport, je peux le faire. Je pouvais déjà le faire à 10 heures ce matin. Je peux le faire maintenant à 18.45 heures.

Le président : Madame Coenen, nous avons décidé de discuter d'un trait de l'ensemble du projet. Nous n'avons pas "splitté", comme on dit en français, le projet en question. Nous avons traité indifféremment le sujet et tout le monde s'est inscrit.

Dat is zo beslist. Onze bedoeling is om vandaag de algemene bespreking af te ronden, om morgenochtend om 10 uur desgevallend de artikelsgewijze bespreking aan te vatten.

Alleszins is het pertinent dat de vraag van de heer Leterme wordt beantwoord. Door wie, daarover moet de regering beslissen. In ieder geval zag ik graag dat de Kamer in kennis werd gesteld van de reden waarom het een en het ander werd gezegd, maar niet werd uitgevoerd. De oppositie heeft het recht dat te vragen.

(Interruption de M. Jean-Jacques Viseur)

Le président : Monsieur Viseur, laissez-moi vous dire une chose : lorsque je fus naguère jeune député, voici 32 ans, j'écrivais mes rapports de ma blanche main et je n'acceptais pas que quelqu'un en corrige un mot. Depuis lors, les blanches mains sont devenues très différentes.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, sta mij toe enige nuanceren aan te brengen.

Het verslag van mevrouw Coenen moest betrekking hebben op een eerste bijeenkomst, waarop minister Daems eens te meer afwezig was. De heer Chevalier heeft toen in de plaats van de heer Daems de toelichting verstrekt. Over mijn uiteenzetting betreffende dit punt in de tweede bijeenkomst van vorige week vind ik geen enkel spoor in het definitief verslag, waarvan ik geen proefdruk heb ontvangen. Ik weet niet hoe het nu procedureel verder moet. In ieder geval is de CVP-fractie bereid om de voortgezette algemene bespreking morgen om 10 uur met het verslag terzake aan te vatten.

Yves Leterme

Het is duidelijk dat het verslag onvolledig is. Ik zou de verantwoordelijkheid voor deze lacune niet naar de diensten doorschuiven.

Nogmaals, dit punt, dat niets te maken heeft met volksgezondheid of sociale zaken, is vrij belangrijk. Nochtans vind ik van de toezegging die de minister van Telecommunicatie op 5 mei in plenaire vergadering heeft gedaan en waarvan ik de bevestiging door de minister in de commissie voor de Infrastructuur van vorige week, waarop hij wel kort aanwezig was, heb uitgelokt, niets in het rapport terug. Overigens gaat de argumentatie in verband met de Raad van State die toen werd gehanteerd, helemaal niet op.

Het is belangrijk dat wij de betrokken minister, op een ogenblik dat deze uitzonderlijk aanwezig kan zijn bij de bespreking van de weinig wetgevende initiatieven die hij neemt, in alle duidelijkheid moeten kunnen vragen wanneer dit probleem uiteindelijk zal worden opgelost.

De **voorzitter** : Mijnheer Leterme, ik heb de vice-eerste minister met minister Daems contact laten opnemen. Wellicht heeft zij contact met hem gehad.

Mevrouw D'Hondt vraagt ook het woord.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, wij moeten in de procedure toch duidelijk zijn. In uw reactie op het misverstand van mevrouw Coenen over het moment waarop zij haar verslag moest brengen, hebt u gezegd dat vandaag alle onderdelen door mekaar op het programma staan.

De **voorzitter** : Inderdaad, dat is juist.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : De heer Leterme vraagt niet anders dan dat alle ministers die zich niet voordien als verontschuldigd hebben opgegeven, zouden weten dat zij eventueel kunnen worden opgeroepen om, voor het welzijn van de parlementaire democratie, in de Kamer aanvullende elementen te komen aanbrengen of uitleg te komen geven.

Mijnheer de voorzitter, ik luister graag naar het antwoord van minister Onkelinx. Dit doet niets af aan onze vraag dat de bevoegde minister in persoon naar de plenaire vergadering kan worden geroepen.

De **voorzitter** : U weet dat de heer Daems vanmorgen aanwezig was. Ik zal minister Onkelinx vragen welk het resultaat was van haar contact met minister Daems.

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : J'ai contacté M. le ministre Daems puisque M. le député réclamait sa présence pour une question jugée importante. Si cela vous convient, monsieur le président, M. Daems sera présent à 20h30 pour répondre à l'interpellation de M. Leterme.

Le **président** : Transmettez les questions précises posées par M. Leterme à M. Daems et ce dernier y répondra soit au début, soit à la fin du débat général.

Mijnheer Leterme, gaat u hiermee akkoord ?

De heer **Yves Leterme** (CVP) : U vraagt of ik hiermee akkoord ga. Ik vind het grof. Ten eerste, bij de aanvang van de besprekingen van de programmawet vanmorgen, die uitdrukkelijk bepalingen bevat die zijn bevoegdheid betreffen, is minister Daems niet aanwezig.

De **voorzitter** : Hij was hier wel heel de voormiddag.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Het verslag werd niet gebracht.

De **voorzitter** : Er werd verwezen naar het verslag. Minister Daems is daarna niet meer gebleven. U stelt nu een vraag die minister Daems straks zal komen beantwoorden, wat de normale gang van zaken is.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Op rendez-vous dus.

De **voorzitter** : Als u zo wilt. Ik wist ook niet wanneer u zou spreken over welk onderwerp aangezien wij vanmorgen een algemene bespreking over alle onderdelen hadden bedongen.

Mijnheer Leterme, ik verzoek u te besluiten. Minister Daems zal u straks antwoorden verstrekken. U kunt hem dan nog onderbreken.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, wij zullen luisteren naar het antwoord van minister Daems. Ik veronderstel dat ik het recht krijg - wat u mij niet kunt ontzeggen - om in aanwezigheid van minister Daems nog te verwijzen naar zijn uitdrukkelijke toezegging van een regeling in deze programmawet, waaraan hij geen gestand doet.

De **voorzitter** : U hebt dat al driemaal gezegd.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik richt mij nu tot de rapporteur. Ik wil in de Handelingen vermeld zien dat het verslag terzake niet volledig is. In de commissie voor de Infrastructuur van vorige week donderdag, nadat de plenaire vergadering was afgerond, heb ik minister Daems uitdrukkelijk vragen gesteld over de omzetting van de R&TTE-richtlijn. Het antwoord van minister Daems is niet in het verslag opgenomen. Nochtans wacht de sector, die tienduizenden arbeidsplaatsen omvat, op zijn uitdrukkelijke toezegging opdat dit kan worden geregeld conform de geest van de R&TTE-richtlijn en conform de toezeggingen die de minister terzake heeft gedaan.

Ordre des travaux

Regeling van de werkzaamheden

Je vous informe que le point "projets de loi et propositions dont le rapport sera distribué" figurant à l'ordre du jour de la séance plénière du jeudi 13 juillet 2000 à 14 h 15, comporte actuellement les points suivants :

1. projet de loi modifiant la loi du 11 avril 1994 organisant le vote automatisé, ainsi que le Code électoral (n°s 775/1 à 4) et proposition de loi de MM. Bruno Van Grootenbrulle et Claude Eerdekenens modifiant la loi du 11 avril 1994 organisant le vote automatisé (n° 290/1);

2. proposition de loi de MM. Denis D'hondt, Willy Cortois, Dirk Van der Maelen, Jef Tavernier et Mme Karine Lalieux complétant la loi du... visant à réduire de moitié l'effet dévolutif des votes exprimés en case de tête et à supprimer la distinction entre candidats titulaires et candidats suppléants pour l'élection des conseils provinciaux et communaux et du Parlement européen (n°s 791/1 et 2);

3. projet de loi portant assentiment à la Convention sur la protection et l'utilisation des cours d'eau transfrontières et des lacs internationaux, et aux annexes, I, II, III et IV, faits à Helsinki le 17 mars 1992 (transmis par le Sénat) (n°s 741/1 à 3);

4. proposition de loi de Mme Els Van Weert et MM. Danny Pieters et Karel Van Hoorebeke modifiant la loi du 6 août 1931 établissant les incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'Etat ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives (n°s 454/1 et 2);

5. proposition de loi de M. Dirk Pieters modifiant l'article 5 du Code des taxes assimilées aux impôts sur les revenus (n°s 51/1 et 2).

Ik informeer u dat het punt "wetsontwerpen en voorstellen waarvan het verslag zal rondgedeeld worden" dat zich op de agenda van de plenaire vergadering van donderdag 13 juli 2000 om 14.15 uur bevindt, op dit ogenblik de volgende punten omvat :

1. wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 april 1994 tot organisatie van de geautomatiseerde stemming, alsmede van het Kieswetboek (nrs. 775/1 tot 4) en wetsvoorstel van de heren Bruno Van Grootenbrulle en Claude Eerdekenens tot wijziging van de wet van 11 april 1994 tot organisatie van de geautomatiseerde stemming (nr. 290/1);

2. wetsvoorstel van de heren Denis D'hondt, Willy Cortois, Dirk Van der Maelen, Jef Tavernier en mevrouw Karine Lalieux tot aanvulling van de wet van... tot beperking met de helft van de devolutieve kracht van de

lijststemmen en tot afschaffing van het onderscheid tussen kandidaat-titularissen en kandidaat-opvolgers voor de verkiezing van de provincie- en gemeenteraden en het Europees Parlement (nrs. 791/1 en 2);

3. wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren, en met de bijlagen I, II, III en IV, gedaan te Helsinki op 17 maart 1992 (overgezonden door de Senaat) (nrs. 741/1 tot 3);

4. wetsvoorstel van mevrouw Els Van Weert en de heren Danny Pieters en Karel Van Hoorebeke tot wijziging van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en gewezen leden van de wetgevende Kamers (nrs. 454/1 en 2);

5. wetsvoorstel van de heer Dirk Pieters tot wijziging van artikel 5 van het Wetboek van de met de inkomstenbelasting gelijkgestelde belastingen (nrs. 51/1 en 2). (*Instemming*)

Wetsontwerp en -voorstel (voortzetting)

Projet et proposition de loi (continuation)

Wij hernemen de algemene bespreking.

Nous poursuivons la discussion générale.

Mevrouw **Kathleen van der Hooft** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik zal mij hier beperken tot het luik over de werkgelegenheid omdat mijn beide collega's de andere punten reeds hebben aangehaald. Wat het luik werkgelegenheid van het ontwerp van sociale programmawet betreft, verheugt de VLD-fractie zich over een aantal kleinere bepalingen die niettemin belangrijke consequenties hebben in de praktijk.

De uitbreiding van het toepassingsgebied voor de vermindering van de werknemersbijdragen voor lage lonen is een nieuwe stap in het bestrijden van de financiële werkloosheidsvallen. Ook het toepasbaar maken van de soepeler controleprocedure voor gelegenheidsarbeiders in de tuinbouwsector voor de periode 1994 en 1997 is een eerste stap naar een humaner controlebeleid in deze sector. Controleren mag en moet zelfs, maar dan liefst op een respectvolle manier. Wat voor werklozen kan, moet ook kunnen voor gelegenheidsarbeiders in de tuinbouw.

Kathleen van der Hooft

Zoals het een sociale programmawet kenmerkt, bevat ook dit wetsontwerp een hele reeks bepalingen en zou het ons te ver leiden om op elk detail in te gaan. In mijn uiteenzetting wens ik mij dan ook te beperken tot een drietal aandachtspunten, met name de au pairs, de werkgeversgroeperingen en invoeginterim en ten slotte de dienstencheques.

Mevrouw de minister, wat de au pairs betreft, moet ik toegeven dat ik toch even mijn wenkbrauwen heb gefronst toen ik de bepaling in de programmawet las waarin de regering ervoor opteerde om het statuut van dienstbode toe te kennen aan au pairs. Het is immers onze bekommernis dat au pairs niet worden gebruikt als dienstboden om allerlei huishoudelijke taken te vervullen. Dienstboden en au pairs hebben fundamenteel verschillende taken te vervullen. Het zou dus zeer belangrijk zijn dat de koning voorziet in duidelijke voorwaarden rond au pairs. Ook met het oog op het gevaar voor mensenhandel moet erover gewaakt worden dat de termijn voor au pairs in de tijd beperkt blijft. Mevrouw de minister, zoals u weet heb ik zelf ook een wetsvoorstel ingediend dat een aantal bepalingen bevat die misbruiken moeten voorkomen. Door de toekenning van het dienstbodenstatuut aan au pairs rijst niettemin een heel aantal praktische vragen waarvoor toch een oplossing sui generis moet worden uitgedokterd. Op het vlak van de sociale zekerheid zou het bijvoorbeeld geen nut hebben dat een au pair pensioenrechten opbouwt of dat hij recht op vakantiegeld zou hebben. Met betrekking tot de verloning dringt de vraag zich op of au pairs het minimumloon moeten ontvangen. Het is duidelijk dat au pairs een aangepast statuut nodig hebben.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mevrouw van der Hooft, wij hebben hierover in de commissie ook gesproken en ik ken uw bekommernis om de au pairs. Zoals uit het verslag blijkt hebben wij daar onze bekommernis geuit. Wij hebben gesteld dat er met betrekking tot het voorlopige statuut een zaak was die na het debat als een paal boven water stond, namelijk dat de au pairs, nadat wij deze of volgende week de programmawet goedkeuren, recht zullen hebben op het minimum maandloon, uiteraard omgezet in een uurloon en vermenigvuldigd met de prestaties. De minister heeft dat op onze vraag nog eens heel duidelijk bevestigd.

Als ik goed naar u heb geluisterd, hier en in de commissie, dan delen we blijkbaar dezelfde bekommernis. Het gaat er niet om of wij dit de mensen al dan niet gunnen, maar de vraag rijst waartoe dit zal leiden. U neemt terzake een aarzelande houding aan.

Mevrouw **Kathleen van der Hooft** (VLD) : Ten eerste, au-pairs hebben een aangepast statuut nodig. Dit statuut mag op het statuut van dienstboden worden geënt maar het mag niet zuiver worden geïncorporeerd. Men moet er

daarnaast voor zorgen dat het statuut van de au pair in België niet wordt overgereguleerd zodat het in vergelijking met andere landen een vreemde eend in de bijt wordt en zelfs bijna niet meer werkbaar zou zijn. Ik kijk met belangstelling uit naar de concrete voorstellen van de minister in de loop van het derde trimester van dit jaar.

Een tweede element betreft de dienstencheques. Een van de eerste wapenfeiten van de minister was het instellen van een moratorium op het systeem van de toenmalige dienstencheques. In deze programmawet wordt het oude systeem definitief begraven. Dit zou op zich een spijtige zaak zijn aangezien onze fractie voorstander is van een systeem van dienstencheques. De dienstencheque is dood. Lang leve de dienstencheque.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mevrouw, wij hebben in de commissie voor de Sociale Zaken zeker vier tot vijf keer aan de minister gevraagd om de dienstencheques, weliswaar in gewijzigde vorm, in te voeren. Wij hebben in u, noch in de heer Antheunis ooit een bondgenoot gevonden. Dat was in de vorige legislatuur wel het geval.

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Monsieur le président, nous avons eu un débat sur le sujet en commission des Affaires sociales. J'ai expliqué les raisons pour lesquelles j'avais non pas supprimé par circulaire le système des chèques-services mais bien mis fin à l'accès pour de nouveaux utilisateurs à l'ancien système des chèques-services. En effet, nous avons remarqué que pour un coût extrêmement élevé, l'impact sur l'emploi était beaucoup trop peu important.

J'ai également ajouté que le gouvernement avait accepté un projet de loi que je lui avais soumis en vue d'instaurer un nouveau système "emploi proximité" payé par des chèques-services. Ce projet est actuellement en discussion au Conseil national du travail. Ensuite, il sera soumis au Conseil d'Etat. Nous aurons bien entendu l'occasion d'en discuter en commission des Affaires sociales. Ce système a la particularité d'inciter à une bonne collaboration entre le fédéral et les régions puisque, selon ce système, une part des moyens est donnée par l'utilisateur, une autre part par la région et une troisième part équivalente par le fédéral, et ce sur la base d'un agrément d'activité par les régions. Ce dernier tient compte du marché de l'emploi dans chacune des régions.

En outre, selon ce système, les moyens dégagés par les pouvoirs publics sont directement liés à un véritable emploi, faisant l'objet d'un contrat en bonne et due forme.

Il nous semble donc - mais nous aurons encore l'occasion d'en discuter largement au parlement - que ce système nouveau permettra d'avoir un impact plus important sur l'emploi.

Trees Pieters

Mevrouw **Kathleen van der Hooft** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, ik zou mevrouw Pieters toch willen wijzen op het feit dat wij u daarover toch een aantal vragen hebben gesteld in de commissie. Wij zijn echter niet steeds in herhaling gevallen.

Ik vind het bovendien vervelend om steeds hetzelfde te moeten herhalen. Ik vind het niet nodig de vragen van een collega - ook al is dat iemand van een andere partij - nog eens te herhalen. Twee keer dezelfde vraag stellen, lijkt mij niet echt efficiënt.

De herinvoering van een nieuw soort dienstencheque lijkt ons in elk geval een goede zaak. Grote vraag is echter hoe dit nieuwe systeem zich zal verhouden tot het bestaande systeem van de PWA's. Het lijkt ons op zijn minst noodzakelijk dat het nieuwe systeem een eerlijke kans krijgt tegenover het PWA-systeem. Dit impliceert voor de gebruikers een evenwaardige keuze tussen dienstencheque en PWA-cheque.

Een gelijkaardige fiscale behandeling op het vlak van de personenbelasting lijkt ons in deze een aangewezen piste. Aangezien het nieuwe systeem van dienstencheques moet resulteren in bijkomende reguliere werkgelegenheid, terwijl de PWA-ers het werklozenstatuut behouden, moet er worden nagedacht over een goede doorstroming van werklozen naar de reguliere arbeidsmarkt.

In deze moet ook durven worden nagegaan in hoeverre de vrijstellingsmogelijkheid, die PWA-ers vandaag kunnen aanvragen, deze doorstroming belemmert. Het is immers bekend dat laaggeschoolde langdurig werklozen moeten worden geactiveerd om opnieuw een reguliere job te vinden. Welnu, de aard van de taken die worden verricht in het systeem van de dienstencheques richt zich voor een belangrijk deel op de laaggeschoolden. Uiteraard zullen ook hier nieuwe vormingsinitiatieven noodzakelijk zijn.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Bent u het ermee eens dat de dienstencheques niet langer van toepassing zijn in de commerciële sector ?

Mevrouw **Kathleen van der Hooft** (VLD) : Wij waren zeker niet tegen het bestaande systeem van de dienstencheques. Het oorspronkelijke doel, namelijk door dit systeem een aantal werklozen opnieuw aan de slag te krijgen, werd evenwel niet gehaald. We moeten dan ook durven denken aan een ander systeem waardoor men werklozen opnieuw kan activeren en in het arbeidscircuit inlast.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Volgens mij weten we allemaal zeer goed dat die dienstencheques niet alleen werden ingevoerd om de strijd tegen de werkloosheid aan te binden. Het belangrijkste element was immers de

strijd tegen het zwartwerk. Ik meen dat ik dit deze namiddag heb proberen duidelijk maken. Ik heb de Durbea-studie maar ook andere studies aangehaald. Uit deze studies blijkt dat men op het vlak van tewerkstelling toch een aanzienlijke verhoging kan bereiken door het gebruik van dienstencheques.

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Monsieur le président, je voudrais apporter une précision. Le projet actuellement en discussion avec les partenaires sociaux ne prévoit aucune fermeture aux entreprises privées. Par contre, l'agrément de celles-ci se fera spécifiquement par les régions. Ce sont elles qui décideront de leur politique en la matière.

Mevrouw **Trees Pieters** (CVP) : Mevrouw de minister, ik heb de gelegenheid gehad die vraag te stellen aan minister Vandenbroucke die zich ook in dat debat had gemengd. In de Ministerraad heeft hij bekomen dat de tuinbouwsector, voor mij toch een commerciële sector, zou worden afgevoerd. Op dezelfde vraag waar de commerciële sector er nu aan te pas komt, heeft hij hetzelfde antwoord gegeven als u. Het zullen commerciële ondernemingen zijn die zich zullen kunnen inlassen in het systeem van de PWA-cheques, het uitvoeren van de cheques. Maar het zijn geen commerciële ondernemingen die gevat worden.

Maak ons geen foefjes wijs. U kunt werken met OCMW's, u kunt werken met VZW's of u kunt werken met commerciële ondernemingen, maar het gaat dus niet om een commerciële activiteit en dat is belangrijk.

Mevrouw **Kathleen van der Hooft** (VLD) : Ik zal het nog eens proberen. Wij hebben nog de werkgevers-groeperingen en invoeginterim. De negatieve ervaringen in het verleden met de koppelbazen moeten ons terecht aanmanen tot enige voorzichtigheid op dat vlak. Uiteindelijk mag dit geen reden zijn om het kind met het badwater weg te gooien. De resultaten met de banenpools in Nederland bewijzen dat het ook kan werken. Potentieel is een formule waarbij iemand vast in dienst wordt genomen en ter beschikking kan worden gesteld voor diverse werkgevers een drievoudige winsituatie. De werkgevers kunnen flexibel beschikken over extra personeel. De overheid kan werklozen een job en een bijkomende vorming bezorgen. De werknemers krijgen job- en inkomenszekerheid. Overigens zullen de werkgevers-groeperingen of uitzendkantoren veel sneller geneigd zijn om te investeren in vorming en opleiding, omdat zij een veel kleiner risico lopen om deze mensen terug te verliezen. De sociale programmawet is echter nog voorzichtig. De doelgroep is beperkt, meer bepaald de langdurig laaggeschoolde werklozen. Nochtans biedt de formule van "flexicurity" intrinsiek mogelijkheden voor andere sectoren zoals de horeca, waar men om personeel verlegen zit, meer bepaald dan personeel dat men

Kathleen van der Hoof

kan inzetten op piekmomenten, bijvoorbeeld zoals het deze zomer aan de kust zou kunnen gebeuren als het eens goed warm wordt. Hopelijk kan de nu geplande doelgroep op termijn toch nog worden verbreed en uitmonden in een algemene regeling op de terbeschikkingstelling.

Vooral voor de uitzendsector lijkt het ons belangrijk dat de wet van 24 juli 1987 zou kunnen worden gewijzigd, zodat contracten van onbepaalde duur voor uitzendkrachten mogelijk worden. De kansen op succes via invoeginterim worden overigens algemeen hoger ingeschat dan deze via de werkgeversgroeperingen. Dat wil niet zeggen dat de beide initiatieven geen kans mogen krijgen, integendeel. Het systeem moet tevens dienen om acute noden aan arbeidskrachten op te vangen. Het spreekt voor zich dat werkgevers zullen zoeken naar het meest efficiënte alternatief, dus een systeem waarmee zij op de goedkoopste en snelste manier de beste arbeidskrachten kunnen rekruteren. Op basis van de beperkte ervaringen in de bouwsector leeft de vrees dat werkgeversgroeperingen in de huidige constellatie een doodgeboren kind zouden kunnen worden. Zullen werkgevers immers niet liever uitzendkantoren verkiezen, die hen ontlasten van werkingskosten, van vormingskosten en allerlei administratieve rompslomp, boven het oprichten van een eigen werkgeversgroepering? Het zal dus noodzakelijk zijn dat het voorgestelde systeem grondig wordt gevolgd en, zo dit nodig mocht blijken, wordt bijgestuurd.

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de bepalingen inzake werkgelegenheid die in deze programmawet worden voorgesteld, bevatten enkele belangrijke en vernieuwende aanzetten om de arbeidsmarkt verder te moderniseren en om laaggeschoolde werkzoekenden te activeren. Daarom zal de VLD-fractie deze bepalingen in de sociale programmawet goedkeuren.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Eetvelt, u hebt de belofte gehoord die mevrouw Pieters namens de anderen deed, namelijk dat de heer Gouty en uzelf het kort zouden houden. U hebt het woord.

De heer **Jozef Van Eetvelt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, als ik het goed begrepen heb, dan moet ik een in tijd compenserende toespraak houden in afspraak met onze achtbare collega.

De **voorzitter** : Dat is een goede interpretatie.

Collega's, er is een afspraak. minister Daems komt om 20.30 uur. Hij zei wel het woord te willen voeren op voorwaarde dat alles op gepaste wijze wordt bezorgd.

De heer **Jozef Van Eetvelt** (CVP) : Ik mag nu spreken, voordat minister Daems aan het woord komt.

Collega's, in deze programmawet is er sprake van de overheidsbedrijven. Wat mij hierbij vooral bezighoudt is het postgebeuren. Naar mijn mening bevat deze programmawet een aantal leemten. Een ervan is volgens mij een regeling voor het verlies van de poststukken. Sinds de wet van 26 december 1956 wijst De Post steeds op artikel 23 van de wet, die De Post ontslaat van alle schadeloosstelling voor eenvoudige poststukken die verloren gaan, zelfs als het vanzelfsprekend is dat de incidenten zich hebben voorgedaan in het postcircuit zelf.

Het koninklijk besluit van 29 juni 1999 heeft in dat verband een nieuw regime van verantwoordelijkheid ingevoerd door de artikelen 16 tot 23 van de wet van 26 december 1956 op te heffen. Aldus wordt De Post onderworpen aan het regime van gemeenrecht inzake de contractuele verantwoordelijkheid.

Het jaarverslag van de ombudsdienst van De Post maakt duidelijk dat deze bepaling onder scherpe kritiek staat van de afdeling wetgeving van de Raad van State omdat zij een bevoegdheidsoverschrijding inhoudt. De wet van 3 mei 1999, houdende enkele budgettaire en andere bepalingen, gaf inderdaad aan de Koning uitsluitend de macht om de wet van 21 maart 1999 betreffende de overheidsbedrijven te wijzigen. Het gevolg daarvan is dat de interpretaties over de verantwoordelijkheid van De Post tot verwarring leiden bij De Post zelf en bij de gebruikers.

Ook de ombudsdienst weet niet goed op welke poot te dansen. De Post vreest dat, vanuit de onduidelijke bestaande toestand omtrent verschillende verloren gegane poststukken, een gerechtelijke contentieux zal ontstaan.

Wij betreuren dat van de gelegenheid geen gebruik gemaakt werd - het is vroeger reeds opgeworpen - om deze zaak in het kader van de voorliggende programmawet op te lossen. Als een programmawet ergens goed voor is, dan dachten wij wel dat deze problemen en misschien ook enige anomalieën opgelost konden worden in deze.

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, een ander aandachtspunt betreft de komende liberalisering van De Post. Uiteraard moet ook ons land daarbij Europa volgen. Is het niet goedschiks, dan is het kwaadschiks. Voor ons blijft het fundamenteel goedschiks. Wel hebben we hierbij enkele randvoorwaarden waaraan de regering bijzonder veel aandacht zal moeten besteden.

De liberalisering moet aan een zodanig tempo worden gerealiseerd dat het werkschema van De Post niet fundamenteel in gevaar komt. Wij hebben vragen bij de intenties van de heer Bolkestein om het tempo van de liberalisering van De Post nog te versnellen. Dat is zijn

Jozef Van Eetvelt

standpunt. We moeten de spelregels niet wijzigen terwijl de wedstrijd nog niet gespeeld is. De regering dient op dat vlak haar eigen overheidsbedrijf de kans te geven om binnen het oorspronkelijk afgesproken ritme te werken, teneinde in optimale condities op de concurrentiële markt te kunnen treden.

De randvoorwaarde voor de liberalisering bestaat erin dat de universele dienstverlening niet op een diefje mag worden uitgehoid.

Toch kan men zich afvragen wat de gevolgen van dit alles zouden zijn voor deze dienstverlening in ons land en welke de bedrijfseconomische effecten zullen zijn voor De Post, die zich voorbereidt op de openstelling van deze belangrijke markt. De vraag die wij hierbij ook stellen is of het werkschema van De Post niet in gevaar komt als de liberalisering te snel gaat volgens de heer Bolkestein.

Tegen deze plannen is ook verzet gerezen. Niet alleen het Europees Parlement maar ook een aantal Europese landen heeft gereageerd. Het is echter niet duidelijk wat het standpunt is van onze regering. Wij vinden in ieder geval dat de gevolgen van een dergelijke benadering voor de universele dienstverlening goed moeten worden ingeschat vooraleer de Belgische regering terzake een standpunt kan innemen. Onze fractie zal niet tevreden zijn met een minimalistische universele dienstverlening. Daarom zijn wij nu reeds vragende partij om een fundamenteel debat te organiseren over deze dienstverlening vooraleer de regering op Europees vlak haar fiat geeft over de Europese voorstellen.

Wij hadden in de commissie aan de minister gevraagd om ons een overzicht te bezorgen van de manier waarop deze dienstverlening wordt ingevuld in de andere Europese landen. Tot op heden hebben wij die confrontatie nog niet gehad. Wij rekenen erop dat dat alleszins zal gebeuren. Deze invulling is immers zeer belangrijk voor de dienstverlening aan de burger in dit land.

In verband met de dienstverlening inzake poststukken willen wij ook dat een debat wordt gevoerd over de vraag of deze dienstverlening ook dient te gebeuren door het huidige overheidsbedrijf. Moet deze dienstverlening volgens de regering gebeuren door De Post of door andere concurrentiële postbedrijven, of zullen alle postbedrijven moeten bijdragen tot de betaalbaarheid van deze universele dienstverlening, die een opdracht van het huidige overheidsbedrijf zal blijven ?

Dat zijn fundamentele vragen die hun beslag moeten krijgen in de eerstvolgende maanden. Het antwoord op deze vragen mag niet alleen worden ingegeven door bedrijfseconomische overwegingen maar moet ook worden geïnspireerd door sociale overwegingen, waaronder de meest prangende de feitelijke tewerkstelling in deze

sector is. Op dat vlak draagt de overheid een belangrijke verantwoordelijkheid. Ongetwijfeld wordt de tewerkstelling bij De Post het best gegarandeerd als de universele dienstverlening aan het huidige overheidsbedrijf wordt toegekend.

De voorzitter : Mijnheer Van Eetvelt, ik feliciteer u omdat u zich aan uw woord hebt gehouden.

Mevrouw **Simonne Creyf** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, twee artikels uit de programmawet zijn ook besproken in de commissie voor het Bedrijfsleven. Net als collega Letermé voel ik mij hier een vreemde eend in de bijt. Toch wil ik graag commentaar geven bij deze twee artikels. Ik heb het vooral over energie. Wat dat punt betreft is de programmawet eigenlijk de wet van de gemiste kansen. De artikels 229 en 230 betreffen de voorlopige financiering van de CREG, de regulator in het kader van de liberalisering van de elektriciteit en het gas. De minister heeft terecht opgemerkt dat de wet van 29 april 1999 over de liberalisering van de elektriciteitsmarkt voorziet in de mogelijkheid van voorlopige financiering. Dat de CREG moet gebruikmaken van voorlopige financiering heeft alles te maken met het feit dat er in België nog helemaal geen vrije markt is, voor niemand, ook niet voor de grote bedrijven zoals recentelijk FEBELIC, de federatie van de grote bedrijven op 5 juli heeft verklaard in een perscommuniqué.

Zij vragen zelfs dat de Europese Commissie zou ingrijpen in België.

De Belgische elektriciteitsmarkt moest open zijn op 19 februari 2000. Eigenlijk moest dit reeds gebeuren op 19 februari 1999, maar toen vroeg de Belgische regering, bij monde van minister Di Rupo, een jaar uitstel. Ondanks dit uitstel zijn wij nog niet op tijd en de belangrijkste reden hiervoor is dat de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten nog niet werden genomen, zodat de wet niet kan worden uitgevoerd. Een andere reden is dat de regering een aantal wetswijzigingen wou doorvoeren, maar daartoe niet overging toen de kans zich voordeed. Immers, de bespreking van de programmawet was het geschikte ogenblik waarop de regering de bedoelde wijzigingen kon aanbrengen, maar er werd alleen gestemd over de voorlopige financiering van de CREG.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, aangezien ik het verslag niet grondig doornam en aangezien ons overigens geen lezing werd gegeven van het verslag, kan mevrouw Creyf ons misschien uitleggen waarom de regering de kans niet waarnam om de wetswijzigingen door te voeren ter gelegenheid van de bespreking van de programmawet. Uiteraard kan ook de bevoegde staatssecretaris ons terzake de nodige uitleg komen verstrekken.

De **voorzitter** : Het lijkt mij aangewezen, mevrouw D'Hondt, dat mevrouw Creyf thans de gevraagde informatie verschaft.

Mevrouw **Simonne Creyf** (CVP) : In de commissie voor het Bedrijfsleven werden ons twee artikelen voorgelegd, die voorzien in de voorlopige financiering van de CREG, zijnde het reguleringsorgaan. Immers, de CREG kan niet worden gefinancierd zoals bepaald door de wet omdat de liberalisering niet tot stand kwam. De CREG moet worden gefinancierd via heffingen, maar bij gebreke aan een transmissienetbeheerder kunnen een aantal heffingen niet gebeuren.

In de loop van mijn betoog zal ik signaleren op welke punten de minister werd ondervraagd omtrent de wetswijzigingen.

Wat de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten betreft, kan ik het volgende zeggen. De reële opening van de markt hangt af van heel wat koninklijke besluiten die alle nog moeten worden genomen en die, op de een of andere manier, samenhangen met het beheer van het transmissienet. De kern van de liberalisering van de elektriciteitssector is het beheer van het transmissienet en de tarieven. Welnu, op beide terreinen missen wij nog steeds de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten.

Artikelen 8 en 10 van de wet betreffen de aanduiding van een netbeheerder; de eisen omtrent de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de netbeheerder worden vastgelegd in artikel 9; de regeling van de inbreng van de netbeheerder wordt gestipuleerd in artikel 10; artikel 11 handelt over de uitvaardiging van een technisch reglement; artikel 12 bepaalt de vastlegging van een tariefstructuur door de netbeheerder en van de richtsnoeren door de overheid.

Tot op heden werd nog geen enkel koninklijk besluit goedgekeurd door de Ministerraad, laat staat gepubliceerd. Toch zijn elk van deze koninklijke besluiten van cruciaal belang om werkelijk een opening van de markt te realiseren, zowel de jure als de facto.

De regering pleit wel voor een versnelling van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt, maar tot op heden nam zij nog niet de noodzakelijke concrete maatregelen om tot een minimale vrijmaking ervan over te gaan.

Het is een blaam voor de regering dat de mondige industriële grootverbruikers bij de Europese Commissie steun gaan zoeken om de federale overheid op het goede spoor te krijgen. Op 30 juni besliste de Ministerraad over twee ontwerpen van koninklijk besluit waardoor de elektriciteitsmarkt vervroegd werd opengesteld. Dat leverde een mooie titel in de kranten op. De afwezigheid van een transmissienetbeheerder heeft als gevolg dat er geen normale werking van het transmissienet is en dat

de zagezegde vervroegde openstelling in de realiteit niet kan worden uitgevoerd. Bovendien verklaart het CREG in zijn advies dat de overheidsbeslissing van 30 juni reeds restrictief en voorbijgestreefd is.

De Ministerraad heeft beslist om die vervroegde openstelling nogmaals met 6 maanden uit te stellen. We krijgen dus nogmaals te maken met een vertraging van de versnelling.

De wet voorziet in de aanduiding van een transmissienetbeheerder voor een duur van 20 jaar. Dat bepaalt de wet, maar de regering besliste op 5 april om een voorlopige netbeheerder aan te wijzen voor een overgangsperiode van 2 jaar. Hoe kan men een transmissienetbeheerder voor 2 jaar aanstellen zonder de wet te wijzigen? De wet voorziet alleen in de aanduiding van een netwerkbeheerder voor 20 jaar. De regering wil daar 2 jaar van maken.

Men had de wet kunnen aanpassen in de programmawet. Dit is niet gebeurd. Waarom niet? Volgens ons is hier sprake van een halfslachtige houding van deze regering. Men zou de wet moeten wijzigen, maar men doet het niet.

Dezelfde halfslachtige houding van de regering ten opzichte van de liberalisering vinden we terug in de adviezen die aan de CREG werden gevraagd. De adviezen van de CREG zijn openbaar. Iedereen kan ze lezen. Uit die adviezen lezen en leren we dat de CREG nog niet werd gevraagd om haar core-business uit te oefenen. Alle gevraagde adviezen betreffen misschien dringende problemen, maar niet de kernproblemen van de liberalisering.

De wet voorziet, naast het directiecomité van de CREG, ook in een algemene raad, die door de wet met allerlei functies wordt bedeeld. Op 5 april werd beslist om het koninklijk besluit van 3 mei 1999, betreffende de samenstelling en de werking van de algemene raad van de CREG, aan te passen opdat de vertegenwoordigers van de producenten, de distributeurs en de distributieondernemingen geen stemrecht zouden hebben, opdat bij de vertegenwoordigers van de producenten ook producenten van hernieuwbare energie en WKK-installaties zouden zijn en opdat kleine en grote consumentenorganisaties zouden kunnen participeren in de algemene raad.

Naast het koninklijk besluit van 3 mei 1999 zou, volgens de staatssecretaris, ook de wet moeten worden aangepast om ook de milieuorganisaties in de algemene raad van de CREG te betrekken.

Welnu collega's, het koninklijk besluit van 3 mei 1999 is nog niet gewijzigd. Ook de wet werd niet gewijzigd. De programmawet was een kans om dit te wijzigen. Men heeft dat niet gedaan. Dit heeft tot gevolg dat er nog steeds geen algemene raad is. Wie houdt dit tegen?

Simonne Creyf

Een ander punt betreft de samenwerkingsakkoorden die met de gewesten moeten worden gesloten voor de hernieuwbare energiefondsen, de vergunningen, de transmissie, de distributienetten, enzovoort.

Het verlenen van federale vergunningen dreigt onuitvoerbaar te worden als de gewestelijke vergunningen inzake milieu, bouw en ARAB niet volgen. Ondanks het nieuwe communautaire klimaat zoals we dat gisteren op 11 juli door verschillende sprekers nog hebben kunnen horen toelichten, is dit een bron van potentiële conflicten. Als de federale vergunningen en de gewestelijke vergunningen niet op elkaar worden afgestemd, stevenen we regelrecht af op een conflictsituatie. Hamvraag is welke initiatieven de federale regering op dit vlak reeds genomen heeft. Iemand zal het overleg moeten opstarten. Volgens de staatssecretaris is er alleen maar overleg nodig, geen compromis. Ik zeg onomwonden dat overleg alleen niet voldoende zal zijn.

Mijnheer de voorzitter, de CVP-fractie heeft zich bij de stemming in de commissie onthouden op de voorgelegde artikelen met betrekking tot de voorlopige financiering van de CREG omdat de CREG moet kunnen werken. De installatie van de CREG is immers zowat het enige wat de regering tot op heden van de liberalisering heeft uitgevoerd. De artikelen met de voorlopige financiering goedkeuren, zou impliciet betekenen dat de CVP akkoord gaat met de vertraagde uitvoering van de wet op de liberalisering. De CVP gaat hiermee geenszins akkoord. De CVP wil een snelle liberalisering voor iedereen tot en met de consument.

De **voorzitter** : Collega's, een aantal sprekers en uiteraard de regering moeten nog aan bod komen. Ik kan twee dingen doen. Ofwel geef ik een paar sprekers, onder meer de heer Van Rompuy de kans hun betoog te houden, ofwel schors ik de vergadering.

Regeling van de werkzaamheden
Ordre des travaux

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik wil een edele daad stellen en de tolk zijn van het hongergevoel van een aantal collega's. Bovendien wens ik erop te wijzen dat er reeds werd toegezegd dat minister Daems om 20.30 uur aanwezig zal zijn en dat we de problematiek van de omzetting van artikel 109quater van de wet van 21 maart 1991 inzake de handhaving van zendapparatuur behandelen in zijn aanwezigheid. Ik heb me het recht voorbehouden om over dit punt het woord te nemen.

De **voorzitter** : Mijnheer Leterme, ik heb daar helemaal geen probleem mee.

Collega's, ik wil alleen weten of de Kamer bereid is het debat voort te zetten of de vergadering wenst te schorsen. Mijnheer Van Rompuy, zult u een lang betoog houden ? *(De heer Herman Van Rompuy knikt bevestigend)*

Dat verontrust me. En u, mijnheer Verherstraeten ?

De heer **Servais Verherstraeten** (CVP) : Ik heb een goed betoog voorbereid.

De heer **Joos Wauters** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, als er nog drie sprekers het woord moeten nemen voor de schorsing en de regering antwoordt, kunnen we omstreeks 20.30 uur luisteren naar de heer Leterme en minister Daems.

De **voorzitter** : De heer Leterme zal minister Daems mogen onderbreken als het antwoord hem niet voldoet.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik heb u reeds gevraagd hoe u de werkzaamheden wenste te plannen. U hebt me geantwoord dat u de vergadering zou schorsen rond 19.30 uur.

De **voorzitter** : Collega's, ik sluit de lijst van de sprekers af. De heren Van Rompuy, Verherstraeten en Wauters moeten nog hun betoog houden.

Mijnheer Leterme, u kunt minister Daems nog onderbreken.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik zal geen misbruik maken van de mij toegemeten spreektijd. Ik vraag uitdrukkelijk in aanwezigheid van de minister het punt inzake artikel 109quater van de wet van 21 maart 1991 te kunnen behandelen. Ik wens niet te kunnen repliceren op het antwoord van de minister, maar mijn vraag te kunnen stellen en het antwoord van de minister te vernemen.

De **voorzitter** : Mijnheer Leterme, ik kan moeilijk toelaten dat leden tweemaal hun betoog houden. U hebt echter wel een punt. Ik heb er geen probleem mee dat u kernachtig uw standpunt toelicht.

Collega's, ik vraag uw instemming om nog drie sprekers aan bod te laten komen. Ik wil beginnen met de heer Van Rompuy, de heer Verherstraeten en de heer Wauters. Als minister Daems aanwezig is, mag de heer Leterme kort aan het woord komen. Nadien volgt het antwoord van de minister en daarna is er nog tijd voor replieken.

Ik wil vandaag de algemene bespreking beëindigen en morgen beginnen met artikel 1 en de amendementen.

Y a-t-il unanimité pour cette proposition ? *(Assentiment)*

voorzitter

De vergadering is geschorst.

La séance est suspendue.

- *De vergadering wordt geschorst om 19.31 uur.*

- *La séance est suspendue à 19.31 heures.*

- *De vergadering wordt hervat om 20.30 uur.*

- *La séance est reprise à 20.30 heures.*

De vergadering is hervat.

La séance est reprise.

Wij gaan verder met de algemene bespreking.

Nous continuons la discussion générale.

Minister Daems, ik begroet u. Collega Van Rompuy, ik zie dat de leden aan het binnenkomen zijn. Ik zal even wachten zodat u een zittende Kamer kunt toespreken.

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijn fractie heeft mij gevraagd om een merkwaardige toespraak te houden. Ik ga daar graag op in. Het thema van mijn toespraak is de actieve welvaartsstaat. Dit begrip is in het regeerakkoord geformuleerd. Er bestaan verschillende definities over. Ik citeer er drie en ik geef telkens wat commentaar, waarna ik onverwacht een alternatief voor het begrip actieve welvaartsstaat zal formuleren.

In de eerste definitie zegt men dat de actieve welvaartsstaat de verzoening is tussen het economische en het sociale. Dat is een heel merkwaardige vaststelling. Na 50 jaar sociale markteconomie, nadat vlak na de oorlog het begrip sociale Marktwirtschaft werd geformuleerd, nadat men effectief de hoogste levensstandaard van Europa, na Luxemburg, heeft bereikt en tegelijkertijd een van de hoogste sociale beschermingen in de Europese Unie heeft, wordt alles nieuw zoals het in de Bijbel staat. We vinden de actieve welvaartsstaat uit op het ogenblik dat zij 50 jaar bestaat.

Ik wil niet zo ver gaan door te beweren dat het begrip geplukt is uit de christelijk-sociale leer en uit pauselijke encyclieken. Het zou de waarheid geen geweld aandoen. Ik denk echter niet dat men daar onmiddellijk aan gedacht had, toen men sprak over de verzoening tussen het economische en het sociale.

Ten eerste, het zou een gemeenplaats zijn te zeggen dat men het warm water heeft uitgevonden. Ons Rijnland-model, in tegenstelling tot het Angelsaksische model, is precies de verzoening van het economische en het sociale. Jarenlang hebben wij een dam opgeworpen tegen het Angelsaksische, neo-Tatcheriaanse model

- waar is de tijd dat onze ex-vrienden van de VLD er voorstander van waren - door het Rijnlandmodel in stand te houden. Nu zeggen zij het begrip uit te vinden, waarbij het economische en het sociale voorgoed zullen worden verzoend. Ik kan niet aannemen dat het de enige definitie zal zijn die men zal aanbrengen.

Ten tweede, de term actieve welvaartsstaat zou moeten inhouden dat de werkloosheidsuitkeringen worden geactiveerd. Men geeft teveel uit aan het passieve, aan loutere werkloosheidsuitkeringen. Nee, wij moeten ervoor zorgen dat het een actief instrument wordt van werkgelegenheid. Voornamelijk de OESO heeft in Parijs gedurende jaren rapporten geschreven om ons daartoe aan te zetten.

Ik weet dat voor sommigen de geschiedenis begint op 12 juli 1999, precies één jaar geleden. Het past in de tijdgeest dat de geschiedenis begint met uw navel. Zij die zeggen dat de geschiedenis de periode was vóór 12 juli 1999 en de toekomst de periode is die daarna begint, zijn blijkbaar toch vergeten dat bijvoorbeeld de activering van de werkloosheidsuitkeringen onder de vorm van de Smet-banen, PWA's en dies meer heeft gezorgd voor 26 000 fulltime betrekkingen. Ik weet niet of er na één jaar bij die 26 000 nog veel zijn bijgekomen. Ik heb me de moeite niet genomen de statistieken te consulteren, niet omdat ik het wilde, maar omdat de oppositie mij zo druk in beslag neemt dat ik niet elke statistiek kan verifiëren. Het zou mij evenwel verwonderen mocht bij die 26 000 betrekkingen een substantieel deel zijn bijgekomen. U kunt er ons bij gelegenheid wel eens over informeren.

Als de actieve welvaartsstaat wil zeggen het activeren van de werkloosheidsuitkeringen, dan is mijn enige bescheiden tussenkomst daaromtrent dat men ook hier het warm water niet uitvindt, aangezien men in een voorbije periode een heel belangrijke inspanning heeft gedaan. De heer Peeters, die de voorbije vier jaar met mij de banken heeft gedeeld, knikt instemmend. Op dat ogenblik heeft hij geen bijzondere blijk gegeven bijzonder ongelukkig of ongerust te zijn geweest. Wij hebben terzake in het verleden een belangrijke stap gezet.

De heer **Hans Bonte** (SP) : Mijnheer Van Rompuy, het klopt inderdaad dat tijdens de vorige legislatuur een aantal belangrijke inspanningen werd geleverd voor de activering van de werkloosheidsuitkeringen. Het hangt er wel vanaf hoe groot u uw navel beschouwt. Het plan-De Man of het stelsel van tewerkgestelde werklozen uit de jaren '30 zijn perfecte voorbeelden van hoe werkloosheidsuitkeringen omgeploegd werden tot jobs. Het is inderdaad het spoor dat wij altijd verder moeten ontwikkelen. Omwille van de economische conjunctuur en de budgettaire ruimte waarover wij beschikken, moet dat proces vandaag worden versneld. Het verheugt ons dan

Hans Bonte

ook dat in de programmawet een aantal bepalingen werd opgenomen - zoals de invoeginterim - die op een meer creatieve manier rond hetzelfde idee wenst in te spelen op een aantal nieuwe tendensen op de arbeidsmarkt, om precies hetzelfde te doen, met name uitkeringen omzetten in jobs voor mensen waarvan men weet als men het niet doet, de kans zeer groot is dat zij nooit aan de slag geraken.

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Ik ben blij dat u zelf naar de jaren dertig teruggaat. Dat bewijst dat er een grote continuïteit is doorheen alle regeringen. U hoeft echter niet zo ver terug te gaan. In de jaren zeventig hebben wij de BTK's, de DAC's en de zogenaamde Spitalisten opgericht. Elke minister van Arbeid die naam waardig had zijn projecten, bijvoorbeeld de Hansenne-experimenten. Mevrouw de minister, u hebt nog drie jaar voor de boeg. Vroeg of laat wacht u dus de geschiedenis. Rosetta is echter nog geen Loretta. Ik heb een dochter die Laura heet en in vertederde momenten spreek ik haar ook zo aan maar ik zal dat hier vandaag niet doen. Het activeren van de werkloosheidsuitkeringen is een lang proces dat helemaal niet nieuw is. Even ernstig, dat is het punt dat ik hier naar voren wou brengen. Als dat de definitie is van de actieve welvaartsstaat, dan is ze sedert lang in werking.

Een derde inhoud die men het begrip kan geven is dat men de sociale zekerheid leefbaar wenst te houden door meer mensen in het arbeidsproces in te schakelen, onder meer door het dichten van de werkloosheidsval - een van de modewoorden die iedereen nu gebruikt - of door ouderen aan te moedigen om langer te werken. Ook hier is de originaliteit niet zeer groot. Die originaliteit is echter geen doel op zich, alleen als men er in de communicatie voor tracht te zorgen dat men de originaliteit als een waarde op zich beschouwt. Vandaag is het nieuwe vanaf het ogenblik dat het nieuw is een waarde op zich. De waarde wordt gewoonlijk ontleend aan de inhoud. Ik richt mij tot collega Peeters omdat ik mij herinner dat de werkloosheidsval iets is dat we in een sociaal akkoord hebben gezet. Wij hebben de eerste aanzet gegeven tot het verbeteren van het fiscaal statuut. Wij werden toen wel geremd door een detail, we hadden namelijk weinig middelen. We moesten de schaarse middelen zo goed mogelijk inzetten. Dat is echter een politiek die in de voorbije periode werd ingezet.

Ik kom dan bij het aanmoedigen van ouderen om langer te werken. Ook op dat vlak heeft de vorige regering twee moeilijke maatregelen genomen. De eerste was de hervorming van het stelsel van private pensioenen. We moeten toegeven dat wij daar eigenlijk het grootste deel van de inspanning op de vrouwelijke bevolking hebben laten wegen. In feite hebben wij de pensioenleeftijd tot 65 jaar opgetrokken. Ten tweede, zijn wij teruggekomen op de afspraak van de sociale partners die de leeftijd voor

brugpensioen naar beneden hadden gebracht. Wij hebben die onder impuls van de regering terug op 58 jaar gebracht. Dat soort maatregelen nemen is veel moeilijker dan het geven van een incentive of aansporing. Nu krijgt men wat bij als men langer werkt dan normaal. Dat is positief en stimulerend maar het moeilijke - en helaas soms ook het meest effectieve - bestaat erin dwingende maatregelen te nemen. Dan vraagt men niet of men akkoord gaat maar legt bij wet een bepaalde leeftijd op, in dit geval een hogere. Als men zegt dat het begrip actieve welvaartsstaat erin bestaat een bredere basis te geven aan de werkgelegenheid ter wille van de sociale zekerheid, onder meer door het dichten van de werkloosheidsval en door mensen aan te moedigen om langer te werken, dan is dat ook een beleid dat aan de ene kant door de vorige regering werd ingezet en waarvoor aan de andere kant heel duidelijk en op de moeilijkste wijze, dus dwangmatig - wat ik in het afgelopen jaar nog niet gezien heb - maatregelen werden getroffen. De drie definities van de actieve welvaartsstaat die ik gemeenzaam hoor zijn dus definities die al zeer lang bestaan. Mijnheer Bonte, ik was zeer voorzichtig als ik sprak over vijftig jaar voor het verzoenen van het sociale en het economische. U gaat zelfs veel verder. In de tweede definitie zitten we immers al in de jaren dertig en bij het plan-De Man. Van deze definities leer ik niet veel bij. Het is jammer dat de heer Vandenbroucke, die lange tijd als partijvoorzitter en kortere tijd ook als minister een goede collega was, hier niet aanwezig is. Ik heb immers vastgesteld dat het begrip actieve welvaartsstaat in de loop van de tijd een soort containerbegrip is geworden.

De hele problematiek inzake arbeidsdruk, stress, gezin en arbeid zit in het begrip van de actieve welvaartsstaat vervat. Er is geen probleem in de samenleving dat niet onder dit begrip valt. Een begrip dat wordt overladen met betekenissen, heeft echter geen inhoud meer. Men moet natuurlijk voorzichtig zijn. Naarmate men een begrip overlaadt, verliest het aan betekenis omdat men er elementen bij betreft die het woord geen inhoud meer geven. Op die manier heeft men echter altijd gelijk als men de inhoud van een begrip op een dergelijke wijze verruimt.

Er zijn mijns inziens vier elementen die het begrip actieve welvaartsstaat kunnen ombuigen tot het begrip creatieve en kwalitatieve welvaartsstaat. Het zou mij trouwens niet verwonderen mochten de meesten in deze assemblee op het einde van mijn beschrijving van dat begrip zeggen dat zij het ermee eens zijn. Het past in de geest van de tijd om het altijd met iedereen eens te zijn. Zolang er geld is, is dit niet moeilijk. Men kan dan immers elkaar taboes afkopen. Dat is de gemakkelijkste weg. Dat hebben wij in de gouden jaren '60 ook beleefd.

Er zijn vier elementen die nieuwe situaties zullen teweegbrengen. Deze situaties zijn zich op vrij snelle en radicale wijze aan het voltrekken.

Hans Bonte

Het eerste element bestaat uit een totale omkering van de situatie op de arbeidsmarkt, zeker in Vlaanderen. Ik ken mijn regio Brussel-Halle-Vilvoorde natuurlijk het best. Ook in andere regio's rijst hetzelfde probleem. De problematiek van de arbeidsschaarste is de eerste problematiek waarmee de bedrijven moeten afrekenen. Ik heb verscheidene contacten met kleine en grote ondernemers gehad. In mijn regio gaat het niet meer om geschoolde en hooggeschoolde arbeid maar steeds meer, tot mijn verbazing, over laaggeschoolde arbeid. De arbeidsschaarste wordt in Vlaanderen een nijpende problematiek.

Er zijn drie knelpunten die voor de economische groei van de volgende jaren van cruciaal belang kunnen zijn. Dat is ten eerste een tekort aan de geschikte mensen. Dat is ten tweede een tekort aan ruimte voor expansie, zeker in bepaalde regio's, aan terreinen waarop men nieuwe vestigingen kan inplanten. Dit is meer een kwestie voor de collega's van het Vlaams Parlement maar het speelt toch een rol in de economische groei. Ten derde is er een tekort aan mobiliteit. Deze cumulatie van elementen brengt met zich dat de economische groei niet de vlucht neemt die men ervan verwacht. Natuurlijk is niet iedereen voorstander van de economische groei. Enkele jaren geleden was men voorstander van de zerogroei, van het afzakken van de groei, enzovoort. Nu kan de groei niet hoog genoeg zijn. Ik wil daar echter niemand mee plagen omdat dit niet past in de huidige ideologische vervaging. Het einde van de ideologieën gaat ten koste van de eigenheid.

De arbeidsschaarste is dus een nieuwe situatie die grote gevolgen heeft, niet alleen voor de economische groei maar ook voor de problematiek van de arbeidsdruk. Daarop kom ik later even terug. Naarmate er minder mensen zijn, valt het gewicht van de economische groei steeds meer op de weinigen die actief in de marktsector kunnen worden ingeschakeld.

De arbeidsschaarste is natuurlijk relatief. Het zou politiek correct zijn om te zeggen dat er geen arbeidsschaarste is. Er zijn immers nog veel mensen die willen werken. Men kan echter de werkelijkheid van de marktomgeving niet ontkennen. De economen zullen zeggen - en ik ben een gewezen econoom - dat de structurele werkloosheid in onze regio's, in Wallonië helaas groter dan in Vlaanderen, van die aard is dat de conjuncturele herleving ons zeer snel doet terugvallen op het structureel niveau van werkloosheid. Een zeer sterke economische groei rijdt echter in op deze structurele werkloosheid. Mensen die enkele jaren geleden geen enkele kans op de arbeidsmarkt maakten, hebben nu reële kansen. Mensen die enkele jaren geleden onder de structurele werkloosheid werden geklasseerd, kunnen in de sterk conjuncturele herleving wel aan bod komen. Het begrip structurele werkloosheid is dus een flexibel begrip dan niet voor eens altijd is bepaald.

Desalniettemin bestaat er een harde kern van werkloosheid, zeker voor de sector waarmee men in grote delen van Vlaanderen te maken heeft. Ik heb het dan nog niet over de klassieke knelpuntberoepen.

Heel de problematiek van de arbeidsschaarste vraagt een veelomvattend beleid dat verschillende elementen bevat. De huidige maar ook de vorige regering hebben op dit vlak belangrijke inspanningen geleverd. Ik denk onder meer aan de inspanningen voor een betere opleiding en vorming. Het interprofessioneel akkoord voorziet 20 miljard Belgische frank voor bijkomende inspanningen inzake vorming. Het gaat hier om een inspanning waar-toe de werkgevers zich hadden verbonden.

In verband met het onderwijs wil ik toch het volgende kwijt. Ik stel vast dat men in ons land en in West-Europa in het algemeen voor bepaalde beroepen grote tekorten heeft. Ik denk bijvoorbeeld aan de zo cruciale sector van de informatie en communicatie. Ik stel mij dan ook de vraag - dit is als u wil een kritiek op het beleid in het verleden - wat wij hebben gedaan op het vlak van oriëntering in het onderwijs.

In de ICT-sector komt men tienduizenden mensen te kort. In sommige landen gaan er bij sociaaldemocraten en groenen zelfs stemmen op om een beroep te doen op Indiërs en Pakistani. Dit is eigenlijk een "constat de carence"; dit is het proces maken van een verkeerd gericht onderwijsbeleid. Ik weet dat men de mensen niet kan dwingen om een studierichting te kiezen waarvoor ze niets voelen. Men kan natuurlijk wel positieve injuncties geven om hen in een bepaalde richting te sturen. We hebben bepaalde studierichtingen toch ook afgeraden en sommige - bijvoorbeeld medische beroepen - zelfs gecontingenteerd. Men had in het verleden actiever kunnen optreden om te vermijden dat we naar noodmiddelen moeten grijpen die zware gevolgen hebben op de rest van de samenleving.

Een tweede middel vormt de mobiliteit. Ik ben altijd verbaasd als ik vaststel dat er tussen Vlaanderen en Wallonië minder mobiliteit bestaat dan tussen Vlaanderen en Frankrijk. Er werken volgens mij op dit ogenblik meer Fransen in West-Vlaanderen dan er Walen in Vlaams-Brabant of de rest van Vlaanderen werken. Volgens mij moet men eens onderzoeken wat de verschillende oorzaken daarvoor zijn. Een van de oorzaken is uiteraard het fiscale aspect. De Fransen hebben een voordeel omdat hun taxatie in de personenbelasting aanzienlijk minder bedraagt dan bij ons.

Alleen de culturele barrière is een te gemakkelijke verklaring. Alleen de taalkennis is te gemakkelijk als verklaring. Als de taalkennis de oorzaak is dan moeten er toch middelen bestaan om daaraan te remediëren. In een zo geroemde, multiculturele samenleving als de onze wordt het tijd dat men de inspanning doet om de taal te kennen

Hans Bonte

van diegene die 30 of 40 kilometer verder woont. In bepaalde regio's is er een werkloosheid van 30% terwijl die in mijn streek slechts 5% bedraagt. Het is dan ook totaal abnormaal dat in eenzelfde economische en monetaire unie er geen overgang bestaat van de ene regio naar de andere.

Als we op het vlak van vorming en opleiding en op het vlak van mobiliteit een grote inspanning leveren dan zullen we een deel van de problematiek van de arbeidschaarste op een redelijke wijze hebben aangepakt. In een volgende fase kunnen we dan verder nadenken over hoe men mensen langer kan laten werken onder allerhande modaliteiten. Ik heb het daarover al even gehad omdat wij in de vorige regering terzake een aantal maatregelen hebben getroffen en ik weet wat deze regering op dat vlak reeds heeft gedaan en wat men nog van plan is te doen.

Dat lijkt mij echter vooral nuttig in een tweede fase. In een derde fase spreekt men van nieuwe migratoire stromen, maar ik denk dat wij ons moeten concentreren op wat er op dit ogenblik nodig is aan interne mobilisering van de arbeidsreserve, vooraleer men zelfs maar zijn gedachten laat gaan over andere middelen die in het verleden helaas te snel zijn gestart, volgens mij althans. Dat zijn mijn beschouwingen inzake de problematiek van de arbeidsschaarste, in vogelvlucht althans, want daarover zijn nog veel andere dingen te zeggen.

Ik ben ervan overtuigd dat de hoogconjunctuur lang zal aanhouden. Ik ben ervan overtuigd dat wij voor een langdurige periode van economische groei staan, wat de economen noemden naar de beroemde Russische econoom - Russisch van voor de Sovjetunie, toen er nog serieuze economen waren - de Kondratieff-cyclus, volgens dewelke men vijftiengjarige periodes kent van economische voorspoed en vijftiengjarige periodes van economisch tragere groei. Men heeft nooit juist geweten wat de omslag van de ene cyclus naar de andere met zich bracht en daarom is het maar schijnwetenschappelijk, maar vanaf het ogenblik dat men zijn naam erop heeft gekleefd, heeft men de schijn van wetenschap al voor zich. Het is dus voor een periode van 1973 tot het jaar 2000 - ik wil het niet situeren op 12 juni 1999, dat zou te grappig worden - dat men die Kondratieff-cyclus ziet, terwijl men nu voor een volgende periode vertrokken is naar grotere economische groei. Dat zal niet continu gebeuren : er zullen onderbrekingen zijn en het zal allemaal niet even sterk zijn. De trend zal echter sterker zijn dan in de voorbije periode.

De problematiek van de arbeidsschaarste wordt dus een reële problematiek. Ik heb het dan nog niet over iets wat ik bijna was vergeten te vermelden, namelijk de demografische inzinking vanaf het jaar 2010. Die zal alles nog versterken en wij moeten ons daar niet alleen financieel

grondig op voorbereiden, maar ook op het niveau van de arbeidsmarkt. Dat is een eerste probleem dat men in ogenschouw moet nemen als men spreekt over de actieve welvaartsstaat en over een nog concretere invulling daarvan.

Ten tweede is er de problematiek van de arbeidsdruk. Persoonlijk ben ik daar al lange tijd mee bezig, omdat men dat rondom ons ziet. Waarschijnlijk wordt dat een van de beschavingsziekten van deze tijd, met de afgeleide gevolgen ook op het vlak van de volksgezondheid, dat spreekt voor zich. Les maux de société noemde men vroeger de beschavingskwalen. De arbeidsdruk en de negatieve gevolgen voor het welzijn van de mensen, zowel persoonlijk als familiaal, worden mijns inziens een van de cruciale problemen voor de komende periode. De problematiek van de arbeidsschaarste is daar natuurlijk in heel belangrijke mate mee verbonden. Daar staan wij voor een groot dilemma. Ik heb daarvoor geen definitieve oplossing. Enerzijds is er een vraag naar meer vrije tijd om tot rust te komen, om uit te blazen van de inspanningen die zijn geleverd en de druk waaronder de mensen staan, is er de roep naar vrije tijd die men vertaalt in de combinatie van gezin en arbeid. Ik zei bijna : familie en arbeid. Anderzijds is er de economische noodzaak om in een periode van arbeidsschaarste alle krachten te mobiliseren en eigenlijk ervoor te zorgen dat men globaal niet minder arbeidsuren werkt dan vandaag. Als men dat niet doet, verhevigt men het probleem van de arbeidsdruk, omdat dezelfde productieve prestatie moet worden geleverd met evenveel of zelfs minder uren. Wij staan daar dus voor een dilemma, dat men natuurlijk cerebraal of intellectueel kan oplossen door te zeggen dat er periodes in het leven zijn waarin men het zachter aan kan doen en periodes waarin men wat harder moet werken. Men heeft dan een zin gevonden die men kan volgen, men heeft dan een speech gehouden, maar men heeft nog geen werkelijkheid.

We hebben er zelf toe bijgedragen door onder meer de formule van de loopbaanonderbreking. Dat was de mooiste formule die minister Hansenne ooit heeft bedacht voor de combinatie van gezin en arbeid. De toepassing van de formule van loopbaanonderbreking houdt in dat men mensen moet vinden ter vervanging van degenen die loopbaanonderbreking hebben gevraagd. Men kan dan niet meer om een macro-economische redenering heen. Dan moet men aan de bedrijven zeggen dat iemand voor een tijd het bedrijf verlaat en door iemand moet worden vervangen.

In de mate dat dit niet of onvoldoende kan, staat men voor grote problemen. In kleine en middelgrote ondernemingen is dat een heel reël probleem. Het resultaat is

Hans Bonte

dan dikwijls dat de patroon of iemand van zijn familie moet instaan voor de invulling van de betrekking die vrij komt omdat iemand loopbaanonderbreking heeft genomen, omdat men niet tijdig een geschikt vervanger op de arbeidsmarkt vindt.

Ik heb daarover op dit ogenblik geen definitieve opinie. Ik zeg alleen dat er op dit ogenblik enerzijds, een sterke vraag is naar meer vrije tijd wat ik begrijpelijk vind en anderzijds, een toenemende economische noodzaak om mensen te kunnen inschakelen in het arbeidsproces waarvoor men steeds minder kandidaten vindt.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Rompuy, mag mevrouw de minister u even onderbreken ?

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Monsieur le président, je voudrais faire une petite observation. Les constats que dresse actuellement M. Van Rompuy ne me posent aucun problème, pas plus que l'évaluation des réalisations passées (succès, échecs ou manques) ou de la politique menée aujourd'hui. Mais ce qu'il vient de dire me paraît particulièrement intéressant.

Il part d'un constat de rareté de l'emploi. Il y a, effectivement, une diminution structurelle significative du nombre de chômeurs dans toutes les régions - c'est évident -, et plus particulièrement en Flandre. Mais le nombre de chômeurs complets indemnisés s'élève à plus de 360 000, dont environ 160 000 en Flandre. Un chômeur étant une personne que l'on ne peut nier, ce chiffre est quand même non négligeable.

M. **Herman Van Rompuy** (CVP) : Je ne le nie pas non plus !

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Vous ne le niez pas, mais j'ajoute que ce chiffre de 360 000 chômeurs ne tient pas compte des chômeurs âgés, prépensionnés ni de tous ces hommes et femmes qui ne sont pas indemnisés, mais qui pourraient être disponibles sur le marché de l'emploi.

Selon le Bureau du plan et le Conseil supérieur de l'emploi, nous aurons à faire face à un problème pour répondre à la demande d'emploi qui se développera sur nos marchés; vous avez raison. Mais une des questions posées particulièrement par rapport à ce constat et à celui que vous faites est celle du stress qui augmente au travail. La revendication unanime s'inscrit dans une volonté de lutter contre le stress au travail, de mieux harmoniser les temps de vie au et en dehors du travail. Cette demande existe.

Si on veut intéresser davantage de personnes à l'emploi, notamment ces centaines de milliers d'hommes et de femmes disponibles sans nécessairement bénéficier d'allocations de chômage, il faut pouvoir leur offrir un temps de travail qui soit compatible avec leur choix de vie personnel, autrement, c'est l'échec assuré.

Le Bureau du plan, le Conseil supérieur de l'emploi nous suggèrent vivement de travailler sur la formation. Vos constats sur l'enseignement sont vrais, tout comme ceux relatifs à la formation professionnelle ou à la formation en entreprise. Par conséquent, il faut travailler sur la formation, la qualification, les publics cibles. Les plans d'embauche ont leur raison d'être. Il existent depuis bien longtemps et nous poursuivrons dans cette voie.

Cependant, afin que davantage de personnes soient disponibles sur le marché de l'emploi, en fonction de cette pression sur l'harmonisation de vie au et en dehors du travail, il faut aujourd'hui peut-être plus qu'hier penser effectivement à une politique plus large d'aménagement du temps de travail.

Cette matière a fait l'objet d'une longue étude dans tout le secteur non marchand. Des solutions originales ont été préconisées et une des grandes questions que l'on se pose est : "Ne conviendrait-il pas d'élargir ce type de dispositif qui présente le double avantage d'augmenter le taux de l'emploi et de simultanément avoir un emploi compatible avec une vie personnelle ?

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Ik ga nog een stap verder. Tot de gehele problematiek van de arbeidsdruk wenste ik net te komen, maar ik ben blij met uw uiteenzetting.

Het probleem van de arbeidsdruk kan slechts goed worden opgevangen wanneer de economische aspecten enerzijds en de persoonlijke en familiale aspecten anderzijds met elkaar worden verzoend, zo niet loopt de hele machine stuk.

Als wij in de problematiek inzake de arbeidsschaarste geen wezenlijke vooruitgang kunnen boeken en de mensen die zich tijdelijk wensen terug te trekken uit het arbeidsproces niet kunnen vervangen, dan kunnen we niet spreken van een verzoening tussen de persoonlijke en familiale aspecten enerzijds en de economische aspecten anderzijds. We moeten beide kunnen combineren.

Ik ga nog een stap verder, maar ook daar ben ik niet klaar met mijn reflectie, we werken er echter hard aan voort. De arbeidsplaats is niet alleen meer de industriële arbeidsplaats in de klassieke betekenis van het woord, maar heeft betrekking op al de plaatsen waar mensen werken, zoals de social-profit- en de overheidssector, het onderwijs, de welzijnssector, de klassieke markt- en de ICT-sector enzovoort. Dat zal telkens een andere aanpak vergen. Hoe kunnen wij daarbij het oude concept van de arbeidsvreugde - een ietwat oubollig woord en ik aarzel om het te gebruiken maar het beantwoordt aan mijn gevoel - en de arbeidsvoldoening verhogen ?

Laurette Onkelinx

Immers, in de mate dat we daarin slagen, wordt ook een deel arbeidsdruk weggenomen. De arbeidsdruk is niet enkel een fysisch maar ook een psychologisch gegeven. Als mensen meer gemotiveerd zijn, meer kunnen participeren - niet noodzakelijk op het hoogste vlak want dat is minder motiverend dan men denkt - door ook op het lokale vlak, op de arbeidsplaats, verantwoordelijkheden te kunnen nemen, indien men op het vlak van het arbeidsomstandighedenbeleid, het arbeidsvoorwaardenbeleid, tot een meer gerelaxeerde toestand zou kunnen komen, dan denk ik dat een deel van de druk wordt weggenomen en op die manier ook een deel van de bijkomende vraag naar vrije tijd, zeker op een ogenblik dat we het probleem van de arbeidsschaarste nog niet op een adequate manier hebben kunnen oplossen.

Gelukkig zijn ook op dat vlak initiatieven genomen. Op het gevaar af te verwijzen naar de vorige regering, verwijs ik naar de wet van 1996 op het welzijn, waarbij men de mogelijkheid heeft kunnen creëren om collectieve arbeidsovereenkomsten te sluiten, onder meer om voorbereidend werk te leveren inzake de problematiek van de arbeidsdruk. Goddank is er op dat vlak al een hele reeks cao's gesloten. Zij hebben voorlopig enkel een voorbereidend karakter. Zij beschrijven het probleem, maar pakken het nog niet aan. Dat is normaal omdat wij nog maar aan het begin van een heel proces staan.

Naast het wegnemen van de oorzaken van de arbeidsdruk moeten wij komen tot een grotere soepelheid in de loop van de carrière onder goede economische voorwaarden, ook in kleine en middelgrote ondernemingen. Er is ook het probleem van de motivatie dat moet worden opgelost, opdat werknemers minder onderhevig zouden zijn aan arbeidsdruk, waardoor zij kunnen aanknopen bij een grotere arbeidsvreugde.

Helaas kan ik deze problemen alleen maar in vogelvlucht aanraken. Ik wil nog twee aspecten beklemtonen. Als men spreekt over de actieve welvaartsstaat hoor ik veel sociale en andere redeneringen, maar ik hoor te weinig economische redeneringen. Inzake kenniseconomie heeft Europa een achterstand op de Verenigde Staten. Ik heb niet moeten wachten op de top in Lissabon om tot die conclusie te komen. Le défi américain is niet voorbij. In de jaren '60 dacht men dat er alleen een managerial gap was en geen technological gap. Dat is niet juist, er is ook een technological gap. Als wij in Europa in de sector van informatie en communicatie maar de helft investeren van de Verenigde Staten is er een effectieve achterstand. Enkel op het domein van de mobilofonie hebben wij een echte voorsprong. Ik ben blij dat men op de top van Lissabon terzake initiatieven heeft ontwikkeld. Het zal niet de minister van Overheidsbedrijven en Telecommunicatie zijn die mij dat zal leren. Het is nodig dat nieuwe bedrijven maximale kansen krijgen. 90% van de arbeidsplaatsen in de Verenigde Staten is gecreëerd door

nieuwe bedrijven. In Vlaanderen hebben wij een heel grote achterstand in wat men "starters" noemt. De vroegere minister van Economie in de Vlaamse regering heeft gezegd dat wij ongeveer de helft van de starters hebben ten opzichte van Nederland en van de Verenigde Staten. Indien wij de uitdaging van de kenniseconomie aangaan, zal het niet alleen met een variatie op het PCKD-project van de vorige Vlaamse regering zijn of met andere goede initiatieven die er ongetwijfeld moeten zijn. Dan zal men er voornamelijk voor moeten zorgen dat men in de economische sector mensen heeft die op dat vlak alle kansen krijgen. Gelukkig hebben wij - zeker in Vlaanderen - schitterende voorbeelden van mensen die pioniersarbeid hebben verricht en die op dit ogenblik wereldleider zijn, om sommige bedrijven uit het leperse niet te noemen, collega Leterme. Ook op andere vlakken zijn er bedrijven die merkwaardige prestaties hebben geleverd. In de toekomst hangt de kenniseconomie af van nieuwe ondernemers. Voor hen moet een aangepast ondernemersklimaat worden gecreëerd, maar zij moeten ook een aangepaste vorming hebben. Als wij een tekort aan mensen in de ICT-sector hebben, dan zullen wij ook geen mensen hebben die nieuwe bedrijven gaan creëren, want zij hebben zelfs niet de meest elementaire vorming.

Als men spreekt over de actieve welvaartsstaat dan moet men tegelijk oog hebben voor de economische aspecten en voor de initiatieven die moeten worden genomen om jonge mensen aan te moedigen. Welnu, ik weet dat op dat vlak de bevoegdheid is verdeeld over de federale en de Vlaamse regering.

Ondanks het gevorderde uur heeft de voorzitter mij nog niet tot de orde geroepen, hoewel ik nochtans op dat bevrijdend signaal wachtte. Wellicht is hij geboeid door mijn merkwaardige uiteenzetting.

De voorzitter : Mijnheer Van Rompuy, ik kan uw gedachten lezen als ik naar u kijk.

De heer Herman Van Rompuy (CVP) : Mijnheer de voorzitter, het is zeker onze gemeenschappelijke opleiding die u parten speelt.

De heer Hans Bonte (SP) : Mijnheer de voorzitter, ik wil de heer Van Rompuy twee concrete vragen stellen alvorens hij - althans dat vermoed ik - het hoofdstuk mobiliteit aansnijdt.

De heer Herman Van Rompuy (CVP) : Toch niet, mijnheer Bonte, want ik meende mijn betoog net af te ronden.

De heer Hans Bonte (SP) : Uw omschrijving van de creatieve maatschappij enerzijds en van de actieve welvaartsstaat anderzijds, vertoont heel wat parallellen. Volgens mij zijn er ook veel parallellen te trekken tussen uw pleidooi en de inhoud van het regeerakkoord op dat vlak.

Hans Bonte

In dat verband denk ik aan de bepalingen omtrent de opleiding en aan de stelling volgens dewelke de pensioengerechtigde leeftijd moet worden opgetrokken als remedie tegen de arbeidsschaarste.

Hoe denkt u hierover in verband met concrete dossiers ? Ik stelde dezelfde vraag aan een aantal leden van uw fractie. Wat het brugpensioen betreft moet u toch toegeven dat de moeilijke beslissing die de vorige regering nam absoluut niet efficiënt bleek te zijn. Immers, de Hoge Raad voor Werkgelegenheid toonde aan dat het optrekken van de brugpensioenleeftijd slechts leidde tot een toename van oudere werklozen en van de zogenaamde Canada dry's, zoals ze gemeenzaam worden genoemd, en dat de ondertewerkstelling van personen van deze leeftijdscategorie even hoog bleef.

Ik stel de vraag dus opnieuw. Vindt u het opportuun om de brugpensioenleeftijd te verhogen ten einde de arbeidsschaarste terug te dringen ?

De mening van de heer Dehaene in dat verband kennen wij nochtans. Net voor de ontbinding van het parlement pleitte hij ervoor het optrekken van de brugpensioenleeftijd als centraal punt in het sociaal debat te beschouwen.

Daarnet werd deze stelling genuanceerd en nu draait u alweer rond de pot, mijnheer Van Rompuy, door te zeggen dat u zich in dat verband nog geen precies idee hebt gevormd.

Ik herhaal mijn eerste concrete vraag : is het volgens u opportuun om de brugpensioenleeftijd op te trekken om de arbeidsschaarste tegen te gaan.

Mijn tweede concrete vraag handelt over de verzoening tussen economie en welzijn om de arbeidsdruk te verlagen. In dat verband haalde u de loopbaanonderbreking aan als een goede maatregel en daarmee ben ik het duidelijk eens. Trouwens, ik voel er veel voor om de loopbaanonderbreking te veralgemenen, ook qua rechten.

Dienaangaande zei u dat u nog niet precies weet hoe zulks concreet moet worden uitgewerkt, rekening houdend met de arbeidsschaarste.

Sommige collega's, waaronder ook leden van uw fractie, formuleerden goede en concrete voorstellen omtrent arbeidstijdonderbreking, verkorting van de werktijd, loopbaanonderbreking ingevolge een aantal omstandigheden. Omtrent de loopbaanonderbreking weet u echter niet goed wat te denken en telkens verwijst u naar het probleem van de vervangingsplicht; wat te doen in het geval de werkgever vruchteloos blijft zoeken naar een vervanger voor degene die zijn loopbaan onderbreekt ?

Ik heb dus een tweede concrete vraag. Meent u dat het thans opportuun is om terug te keren naar een vroegere reglementering, waarbij aan een werknemer de loopbaanonderbreking kan worden geweigerd bij gebrek aan vervanging ? Is dat een noodzakelijke ingreep ?

Misschien geeft een antwoord op deze twee concrete vragen wat meer kleur aan uw betoog.

De **voorzitter** : Kunt u een concreet antwoord geven als besluit, mijnheer Van Rompuy ?

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Dat hoeft niet, mijnheer de voorzitter. In de open debatcultuur moet dat niet meer. Als ik van mening verschil met sommige van mijn collega's mag men mij dat helemaal niet kwalijk nemen, want dat past bij de nieuwe openheid waarbij dat ook binnen een partij moet kunnen. De monoliete blokken die allemaal hetzelfde zeggen, het stereotiepe denken en de eenheidsworstmentaliteit gebruikt men niet meer. U denkt nog in termen van het verleden. U tracht een tweespalt te drijven tussen de ene en de andere en daar kleinzielig garen mee te spinnen. Dit is allemaal voorbij. U moet dat allemaal vanuit een nieuwe geest en een nieuwe sfeer bekijken.

Wij hebben gedurende 40 jaar de verantwoordelijkheid gedragen, lange tijd samen met u. Uw collega's waren daar trouwens heel gelukkig mee. Gedurende 40 jaar hebben wij op alle mogelijke problemen in de samenleving binnen de kortste keren een antwoord moeten geven. We zijn nu 1 jaar in de oppositie. Ik voel mij niet meer geroepen om voor alle problemen onmiddellijk een definitief antwoord te geven. Dat hebben we 40 jaar lang gedaan. Ik neem nu de ruimte om na te denken, om reflecties te formuleren, enzovoort.

Als u bijkomende bemerkingen wenst over de twee interessante onderwerpen die u hebt aangehaald, wil ik u die gerust geven, maar ze zijn geen afgerond, definitief oordeel.

In de problematiek van de arbeidsschaarste moet men in eerste orde een aantal pistes volledig bewandelen die, volgens mij, nu en in het verleden onvoldoende zijn bewandeld. Ik geef enkele voorbeelden.

Ik denk in de eerste plaats aan een aantal klassieke maatregelen. Jammer genoeg hebben we daar te weinig aan gedaan en zijn we ons nu gezamenlijk aan het herpakken op het vlak van vorming en opleiding. We zijn er nog niet op het vlak van onderwijs.

Op het vlak van mobiliteit moeten we een echte inspanning leveren. Hier schuilt een verborgen arbeidsreserve, die nog bijzonder groot is. Het is onaanvaardbaar dat in dezelfde economische unie op 50 kilometer van elkaar werkloosheidsgraden 5 tot 6 keer groter of kleiner zijn. Als we die weg opgaan, kunnen we een stuk van de problematiek opvangen.

Herman Van Rompuy

Mevrouw de minister haalde daarstraks de problematiek van de herintreders aan. Dat is een mooie Nederlandse term. Ik weet niet of men in het Franstalig landsgedeelte voor dat onderwerp zo een mooie term heeft. We hebben het over mensen die niet in de werkloosheidsstatistieken zijn terug te vinden, maar die wel beschikbaar voor de arbeidsmarkt zijn. Zeker in een periode van grote vraag naar arbeid, zou dat interessant kunnen zijn op voorwaarde dat het lonend is deze stap te zetten. Dat is de problematiek van de werkloosheidsval, die ruimer is dan alleen maar het verschil tussen de vergoeding en het loon dat men kan hebben. Ik spreek over mensen die geen vergoeding krijgen. Het is voor hen omwille van allerhande omstandigheden onverstandig om de stap naar arbeid te zetten. Hoe kunnen we die verder aanmoedigen? Dat is een ander middel om de arbeidsreserve opnieuw aan te boren.

Wat brugpensioenen en oudere werklozen betreft, hebben we inderdaad maatregelen genomen. Ik heb het verslag van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid gelezen. Daar staat ook iets anders in. Het heilzaam effect van het optrekken van de brugpensioenleeftijd is op het vlak van het aantal bruggepensioneerden meer dan gecompenseerd door de versoepelingen die we in het stelsel van oudere werklozen hebben ingevoerd. Ik weet wel dat die maatregel zeer sociaal klinkt, maar de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid heeft terecht gezegd dat ze eigenlijk haaks staat op de maatregel die de brugpensioenleeftijd heeft opgetrokken. Wij hebben die beslissingen in de vorige regering gezamenlijk genomen, maar de enen duwden meer in een bepaalde richting dan de anderen. Als u wilt, kan ik dat nader specificeren, tenzij u, zoals de voorzitter, op dat vlak mijn gedachten raadt. Het is geen toeval dat de sommigen voorstander waren van het optrekken van de brugpensioenleeftijd, wat dan in het sociaal akkoord is terechtgekomen. In de regering heeft men, vanwege allerhande motieven, gemeend om een omgekeerde maatregel - wat de activiteitsgraad betreft - te moeten doordrukken door meer categorieën toe te laten tot de oudere werklozen. De Hoge Raad voor de Werkgelegenheid vraagt dat men zich daarover zou bezinnen.

In plaats van te spreken over de brugpensioenleeftijd, moeten we, mijns inziens, de suggestie van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid ernstig nemen. Ik schakel over op het taalgebruik van de Nederlanders die zich nooit definitief uitspreken maar het hebben over heroverwegen en ernstig bekijken. Ik geloof dat de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid terzake nuttig werk kan verrichten.

Mijnheer Bonte, wat was uw tweede punt alweer?

De heer **Hans Bonte** (SP) : De loopbaanonderbreking.

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Voor een aantal categorieën, voor heel korte periodes van loopbaanonderbreking heeft men de vervangingsplicht reeds afgeschaft. Men heeft deze maatregel genomen om de loopbaanonderbreking mogelijk te maken. Als men in al de gevallen star vasthoudt aan de vervangingsplicht - dit is een reflectie - zal men in de toekomst in toenemende mate aan een groot aantal mensen de loopbaanonderbreking moeten weigeren. Dat is de realiteit. Men zal het moeten weigeren omdat er op de arbeidsmarkt geen beschikbare krachten meer zijn.

Wij hebben reeds twee beslissingen genomen. Voor bepaalde vormen van loopbaanonderbreking heeft men de vereiste van vervanging niet meer gesteld. Voor andere vormen heeft men de mogelijkheid geopend om te kunnen werken met uitzendkrachten en niet langer met uitkeringsgerechtigde werklozen.

De dag zal komen dat we nog een stap verder moeten zetten. Hoe, waarom, onder welke voorwaarden en voor welke soorten loopbaanonderbreking is een ander verhaal. Dat zullen we op dat ogenblik moeten onderzoeken. Als men star vasthoudt aan de vervangingsplicht in een periode van toenemende arbeidsschaarste die nog verhevigd wordt door de demografische ontwikkeling, zal men schromelijk tekortschieten inzake de verzoening tussen gezin en arbeid die we allemaal nastreven.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Rompuy, u moet uw betoog beëindigen.

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik had gehoopt dat u me sneller zou terechtwijzen.

Ik betreur dat minister Vandenbroucke nu pas het half-rond betreedt. Ik heb uitvoerig hulde aan hem gebracht. Mijnheer de minister, ik heb een analyse gemaakt van de actieve welvaartsstaat.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Rompuy, de minister zal dat lezen in de "groene bladen" die reeds morgen verschijnen.

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer de minister, ik heb een aantal definities van die actieve welvaartsstaat overlopen, ik heb er een aantal andere opgesomd. Dit alles om te zeggen dat u een zo ruime definitie van de actieve welvaartsstaat geeft dat het een containerbegrip is geworden.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Rompuy, u moet echt uw betoog afronden. U mag de container meenemen.

De heer **Herman Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer de minister, u weet dat goede wetenschappelijke bladen op het einde van het artikel steeds een summary publiceren. Op die manier hoeft men zelfs het artikel niet meer te lezen. Dat is de manier waarop we grote bergen wetenschappelijke artikels lezen.

Herman Van Rompuy

Ik herhaal dat u van de actieve welvaartsstaat een containerbegrip hebt gemaakt. Aan de hand van een aantal recente ontwikkelingen - de problematiek van de arbeidsschaarste is niet volkomen nieuw maar is sinds 1 jaar brandend actueel en de startersproblematiek - heb ik geprobeerd aan te tonen dat onze samenleving voor nieuwe werkelijkheden staat en dat het begrip actieve welvaartsstaat ook een creatieve en kwalitatieve welvaartsstaat kan zijn. Ik heb aangetoond dat ik heel wat elementen terugvond in het beleid van de voorbije jaren. Ik zie even veel continuïteit in een aantal recente beslissingen. Dat zal u niet verwonderen. De socialisten zijn immers meer dan de christen-democraten de garant van de continuïteit in het beleid. Ik herhaal dat ik heel wat elementen van continuïteit vaststel. Alhoewel het regeerakkoord perfect is en alles bevat voor de komende 50 jaar vestig ik uw aandacht op nieuwe ontwikkelingen die zich het voorbije jaar hebben voorgedaan.

De **voorzitter** : Collega's, er zijn sprekers waarvoor men de mildheid van het begrip opbrengt. Dat is geen algemene regel.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik stak mijn arm in de lucht uit bezorgdheid omdat we toch een volgorde hadden afgesproken.

De **voorzitter** : Bent u misschien ongeduldig ? Of hebt u over de Westhoek horen spreken ?

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Nee.

De **voorzitter** : Ik zal mij een beetje strikter aan de tijd houden.

De heer **Servais Verherstraeten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik zal u niet ongerust maken. Het is met enige schroom dat ik het woord neem in het parlementaire debat omdat ik de besprekingen met betrekking tot dit ontwerp van programmawet in de commissie niet exhaustief heb meegemaakt.

Bij de diagonale lezing van de goedgekeurde tekst moeten de haren van ieder rechtgeaard parlementair, die een stukje fierheid heeft over de opdracht die we hier hebben, ten berge rijzen. Mijnheer de voorzitter, ik zal het goedgekeurde artikel 168bis dat na amendering in het ontwerp is gesloten, citeren. "De Koning wordt gemachtigd om bij in Ministerraad overlegd besluit alle nodige maatregelen te treffen met inbegrip van de invoering of uitbreiding van uitstapmogelijkheden die passen in een beleid om de globale activiteitsgraad van het personeel van de werkgevers bedoeld in artikel 2 te ondersteunen". "De door het vorige lid verleende machtiging laat hen toe de wetten te wijzigen, ze op te heffen of vrijstelling van

een uitvoering te verlenen. Deze machtiging verstrijkt op 30 juni 2001. Deze besluiten genomen krachtens de eerste alinea, houden op uitwerking te hebben uiterlijk op 1 april 2002, tenzij zij ten laatste op vermelde datum bij wet zijn bekrachtigd".

Dit ruikt uiteraard naar bijzondere machten en naar een volmachtenamendement. Wanneer wij het verslag nalezen, worden deze vermoedens alleen maar bevestigd. In het verslag staat dat het om alle maatregelen gaat die de activiteitsgraad in het openbaar ambt in zijn geheel kunnen ondersteunen. Het gaat dus niet alleen over het onderwijs, maar over het geheel van het openbaar ambt. Het gaat niet alleen over gelijkgestelde periodes of over het tijdskrediet, maar ook over "en dergelijke". Whatever this may be. Zowel het goedgekeurde amendement als de verslaggeving daarover zijn zo ruim en exhaustief, dat ze ruiken naar volmachten.

Mijnheer de voorzitter, naast een schitterende carrière die u nog voor de boeg hebt, hebt u al een langdurige en schitterende carrière achter de rug. Omtrent volmachten en bijzondere kaderwetten hebt u al meer meegemaakt dan ik. Mijn ervaring is op dat vlak zeer beperkt en verdwijnt in het niets in vergelijking met die van u. Ik kan alleen terugblikken naar de periode 1995-1996. Ik zal niet in herhaling vallen door te verwijzen naar figuren uit de Tweede Wereldoorlog uit Duitsland, Italië en Spanje. De minister van Kleine en Middelgrote Ondernemingen verwees daarnaar in die periode. Hij kreeg daarvoor de steun van zijn partijgenoten.

Ik zal het ook niet meer hebben over de toenmalige fractievoorzitter van de VLD, de heer Dewael, die sprak over de impotentie van het parlement. Velen die nu in de regering zitten, hebben toen gefulmineerd tegen de kaderwetten. Ik ben blij dat minister Daems in deze plenaire vergadering aanwezig is. Ook hij heeft hier toen wekenlang, dag in dag uit, nacht in nacht uit, een fysieke strijd gevoerd waar ik veel respect voor had. Spijtig genoeg moet ik vaststellen dat de huidige meerderheid niet naar uw woorden heeft geluisterd, mijnheer Daems. De macht van het getal primeert op wet en Grondwet. Dat laatste vind ik nog erger.

Met volmachten moeten we zeer selectief en zuinig omgaan. Dat staat ook met zoveel woorden in artikel 105 van de Grondwet dat een onderscheid maakt tussen gewone opdrachtwetten, kaderwetten en bijzondere machtenwetten. De grondwetgever heeft het parlement exclusieve bevoegdheid verleend inzake wetgevend werk. Wanneer in de loop van de week het volmachtenartikel en bijgevolg de volmachtenwet wordt goedgekeurd, gaat men in tegen de Grondwet.

Het parlement kan zijn exclusieve bevoegdheid opgeven, maar slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden. Onze fractievoorzitter Van Peel heeft er reeds aan

Servais Verherstraeten

herinnerd dat dit enkel kan in crisissituatie. Een voorbeeld van een crisissituatie is een oorlog. Welnu, ik denk niet dat we vandaag op voet van oorlog leven, straks misschien wel met Congo als we de Congolese minister van Buitenlandse Zaken moeten aanhouden.

Alle gekheid op een stokje, vandaag is er geen sprake van een crisissituatie. Ik ben geen economist en ik moet een voormalig vice-eerste minister, de heer Mathot, nog gelijk geven dat de fenomenale begrotingstekorten er vanzelf zijn gekomen en ook vanzelf zullen verdwijnen. Immers, er is economische groei en onze tekorten smelten weg. We leven dus niet in een uitzonderlijke situatie of crisissituatie die het bijzondere machtenamendement rechtvaardigt. Integendeel, we leven in een hoogconjunctuur.

De Vlaamse regering, die nagenoeg op dezelfde wijze is samengesteld als de federale regering, bewijst het tegendeel. De gunstmaatregelen die zij terecht voor de welzijnssector heeft uitgevaardigd, staan haaks op wat de federale regering van plan is met de onderwijssector. Zijn de werknemers in die sector minder dan die in de welzijnssector ?

Mocht er inderdaad sprake zijn van uitzonderlijke omstandigheden, dan moeten de volmachten beperkt zijn in de tijd. Onderhavige wettekst is echter geldig tot 30 juni 2001, nagenoeg een jaar. Dit is geen kleine tijdsspanne. Bijgevolg is evenmin aan de tweede voorwaarde voldaan.

Er is al heel wat inkt gevloeid in verband met de te vervullen voorwaarden om af te wijken van het principe van de exclusieve wetgevende bevoegdheid van het parlement. Niet alleen moet er sprake zijn van uitzonderlijke omstandigheden en moeten de volmachten beperkt zijn in tijd, maar moeten ze ook nauwkeurig worden omschreven.

Mijnheer de voorzitter, de doelstellingen van de bijzondere machten die men aan de Koning heeft verleend, en de aangelegenheden waarvoor deze worden verleend, moeten duidelijk uit de wet blijken. Welnu, ik zoek er tevergeefs naar in het volmachtenamendement. De Raad van State heeft naar aanleiding van diverse volmachtenwetten en kaderwetten in zijn advies daaromtrent uitdrukkelijk gesteld dat bijzondere machten precies moeten zijn wat de doeleinden en de oogmerken betreft. Welke zijn de doeleinden van het artikel 168bis ? Welke zijn de oogmerken ? Ik vraag het collega Wauters, die het amendement om artikel 168bis aldus aan te passen heeft ingediend, want ik vind ze niet terug in het amendement noch in de toelichting ervan. Ik vind er evenmin een spoor van terug in het verslag, waaruit ik concludeer dat er in de commissie voor de Sociale Zaken geen bespreking is gewijd aan de vraag wat de doeleinden en de oogmerken van de volmachten zijn. Willen we de leerkrachten langer

in het onderwijs houden ? Of mogen ze vroeger uittreden ? Het zou mij overigens niet verbazen dat dit de achterliggende bedoeling is, aangezien de Vlaamse regering de werknemers in de welzijnssector precies de kans geeft om vroeger te vertrekken en ze op die manier beloont voor het feit dat de ze hun hele carrière met een al te hoge arbeidsdruk moesten afrekenen.

Mijnheer Wauters, ik vraag u wat de doelstellingen zijn. Dat u mij geen antwoord geeft, doet mij concluderen dat ze er niet zijn. Nochtans schrijven de Raad van State en de Grondwet zelf voor dat ze bij wet moeten worden vastgelegd.

Voor welke aangelegenheden kan het ? Ook hier is precisie en nauwkeurigheid vereist. Men kan niet zomaar een algemene volmachtenwet in algemene bewoordingen geven of met een algemeen amendement. Zo algemeen kan deze materie niet zijn. Men moet concreet zijn. Voor welke aangelegenheden kan het en voor welke kan het niet ? Ik lees in het verslag alleen algemene beschouwingen. Het kan voor het onderwijs, maar niet alleen voor het onderwijs, voor heel het openbaar ambt moet het kunnen. Het moet kunnen voor honderdduizenden mensen. Dient het voor een beperking of een uitbreiding ? Ik kan het in de tekst nergens lezen.

Collega's die het amendement hebben ingediend, zij die het hebben uitgeschreven, zij die het zullen goedkeuren, leg het mij alstublieft uit, zodat ik op zijn minst de toets naar de Grondwet kan begrijpen.

Er staat niet klaar en duidelijke omschreven welke aangelegenheden er precies in zijn vervat en welke niet. Nochtans is dat noodzakelijk om ons de kans te geven een betere beoordeling te geven over de wenselijkheid van die bijzondere macht. Is ze opportuun of niet ? Komt ze gepast voor of is ze totaal ongepast ? Wij kunnen er niet over oordelen wanneer er geen precisie wordt weergegeven in de teksten die u ons niet alleen ter goedkeuring voorlegt, maar die u als het ware ter goedkeuring door de strot van het parlement stuwt.

Waarom zijn er die beperkingen ? Waarom die precisie en die nauwkeurigheid ? Waarom die tijdsbeperking ? Waarom die uitzonderlijke situatie en die crisissituaties waarbinnen dit slechts kan ? Waarom ? Omdat elke maatregel, hoe dan ook - en behoudens vergissing mijnentwege leven wij nog altijd in een rechtsstaat - aan een rechterlijke controle en een rechterlijke toets moet kunnen worden onderworpen. Met een amendement als dit, met een artikel 168bis, is die rechterlijke toets onmogelijk en creëert u rechtsonzekerheid terzake.

Welke zijn die vier criteria ? Ik stel vast, ten eerste, dat er geen crisissituatie is; ten tweede, geen tijdsbeperking; ten derde, geen precieze omschrijving van doeleinden en nauwkeurigheid. Doch, de rechtspraak en de rechtsleer kennen nog een vierde voorwaarde - ik moet intellectueel

Servais Verherstraeten

eerlijk zijn - met betrekking tot het toestaan van een uitzonderlijke omstandigheid die het rechtvaardigen om van de prerogatieven van de wetgever, om van uw prerogatieven afstand te doen, met name er mag geen afbreuk worden gedaan aan internationale en supranationale normen. Ze mogen geen afbreuk doen aan bevoegdheden die in de Grondwet zijn toebedeeld.

Mijnheer de voorzitter, de eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat dit amendement niet in strijd is met die vierde voorwaarde. Naar al of niet grondwettelijkheid haalt dit amendement 1 punt op 4. Dat is naar unieff-normen van twintig jaar geleden een F-notering, zelfs niet voldoende voor een deliberatie. Het biedt zelfs weinig kans om in tweede zit met succes af te ronden.

Mijnheer de voorzitter, artikel 168bis is ongrondwettelijk. De Grondwet is geen vodge papier. Wie zei dit ook weer ?

De **voorzitter** : Neen, daarom ging deze collega naar de Koning.

De heer **Servais Verherstraeten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, daar ga ik voorlopig nog niet heen. In alle ernst, artikel 168bis is ongrondwettelijk. Die bewoordingen werden eigenlijk ook bij de kaderwet uit de vorige legislatuur aangehaald. Toen sprak men van de begrafenis van de democratie. Mijnheer de voorzitter, als ik een begrafenis moet associëren met een kleur, dan denk ik aan paars. Bij een begrafenis hoort paars. Mijnheer de voorzitter, als we inderdaad afbreuk doen aan de prerogatieven van de wetgever en dit tegen de Grondwet in de begrafenis van de parlementaire democratie is, dan moet ik zeggen dat paars inderdaad een begrafenis heeft veroorzaakt.

Het is inderdaad ook een pauselijke kleur.

De **voorzitter** : Collega, het is de kleur van de kardinalen om juist te zijn. Mijnheer Verherstraeten, als we de kerkelijke discussie buiten het gesprek laten, kunt u misschien uw betoog beëindigen. De jezuïeten kenden in principe geen kardinalen.

De heer **Servais Verherstraeten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, de laatste woorden uit de regeringsbanken waren illustratief voor twaalf maanden regeringsbeleid. Ik hoorde vertegenwoordigers van alle kleuren van de regenboog, behalve van groen.

In elk geval is artikel 168bis ongrondwettelijk. Mijnheer Wauters, u kunt nu lachen maar u zult niet meer lachen als dit amendement goedgekeurd zal worden. Aan de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen zullen wij dit kenbaar maken aan elke openbaar ambtenaar en elke leerkracht, van welk net dan ook. Wij zullen hen meedelen wie er allemaal een dergelijk amendement wil goedkeuren.

Mijnheer de voorzitter, ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om nog een specifieke vraag met betrekking tot een ander artikel van deze programmawet te stellen aan de minister van Sociale Zaken. Mijnheer de minister, met betrekking tot de responsabilisering van de openbare instellingen inzake de sociale zekerheid heb ik vanmorgen een mondelinge vraag gesteld aan uw collega van Openbaar Ambt. Het ging meer bepaald om de uitvoeringsmaatregelen van het koninklijk besluit van 3 april 1997. De regering is bezig met Copernicus en de modernisering van het openbaar ambt. Binnenkort zullen we ook de resultaten van de publieke bevraging krijgen. Eigenlijk was ook de vorige regering al bezig met de modernisering van het openbaar ambt, onder meer met betrekking tot de parastatalen. Dit gebeurde trouwens deels op verzoek van die parastatalen. Op basis hiervan zijn er in de vorige legislatuur wetgevende maatregelen genomen, onder meer het koninklijk besluit van 3 april 1997.

Het koninklijk besluit van 3 april 1997 was een kans tot responsabilisering van de parastatale instellingen door hen meer autonomie te geven, door hen faciliteiten te verstrekken met betrekking tot de verloning. Dat vinden wij ook in de Copernicus-nota terug. Het koninklijk besluit van 1997 lag in de lijn van het Copernicus-plan. U hebt terzake, als ik mij niet vergis, de belofte gedaan dat bepaalde uitvoeringsmaatregelen met betrekking tot het koninklijk besluit van 1997 zouden worden uitgevaardigd in de loop van dit voorjaar, meer bepaald in de loop van april. Deze werden tot op heden niet uitgevaardigd. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat u en de regering een stuk verder willen gaan dan datgene waar het koninklijk besluit van 1997 in voorziet. Dat heeft waarschijnlijk ook met de implementatie van de Copernicus-nota te maken.

Ik vraag mij af waarom deze programmawet, omwille van de Copernicus-nota, omwille van de ambitie om verder te gaan dan het koninklijk besluit van 1997, toch wijzigingen aan het koninklijk besluit van 1997 uitvaardigt. Ik juich deze ambitie toe want ik ben voor de responsabilisering. De parastatale instellingen bewijzen dit ook in de praktijk aan te kunnen. Deze voormiddag werd mij door de minister van Openbaar Ambt gemeld dat er uitvoeringsmaatregelen terzake zullen worden getroffen en nieuwe beheersovereenkomsten zullen worden gesloten, niet met alle parastatale instellingen maar slechts met enkelen, met name op 1 januari 2000. De andere parastatale instellingen zullen op 1 januari 2001 aan bod komen. Ik heb vragen bij dit tijdsschema. Indien de Copernicus-nota de reden van het uitstel van de uitvoeringsmaatregelen van 1997 was, waarom kan er dan geen uitstel voor de artikelen 126 en 127 van de programmawet komen met betrekking tot de aanpassing van het koninklijk besluit van 1997 ?

De **voorzitter** : U moet eindigen, mijnheer Verherstraeten.

De heer **Servais Verherstraeten** (CVP) : Waarom werd de ene kwestie uitgesteld en staat de andere nu tersluiks in de programmawet ? De programmawet is toch geen vuilnisbakwet waarin alles moet worden gegooid ? De argumentatie en de reden hiervoor ontgaat mij. Dat is de reden waarom ik u deze vraag stel, mijnheer de minister.

De **voorzitter** : De heer Wauters is de laatste spreker. Daarna volgt de heer Leterme die kort en gebald, zoals hij dat kan en zal doen, specifieke vragen zal stellen aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven. Daarna zal de regering, die reeds vaak heeft geantwoord op vragen, het woord kunnen voeren. Mijnheer Wauters, u moet geen lengtorecord kloppen. U hebt het woord.

De heer **Joos Wauters** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, ik zal kort zijn. Mevrouw de minister, mijnheer de minister, programmawetten zijn vaak een vergaarbak via welke veel technische aanpassingen en modaliteiten snel in de wetgeving kunnen worden ingepast. Dat heb ik reeds ondervonden in de vijf jaren dat ik reeds in het parlement zetel. De programmawet bevat ook nu budgettaire maatregelen in het beleid van de regering, waarover wij en ook de regering de discussie hebben kunnen voeren.

Op zich is dit een mogelijkheid. Wij hebben niets tegen deze technische uitwerking maar ook nu weer worden in deze programmawet een aantal politieke knopen doorgehakt die veel beter in afzonderlijke wetsontwerpen waren opgenomen. Wij vragen aan de regering om hiermee in de toekomst zorgvuldiger om te springen.

Deze zorgvuldigheid zou een opener en een meer democratisch debat mogelijk maken. Indien er wordt voortgewerkt met programmawetten dan dienen die alleszins te worden beperkt tot maatregelen die noodzakelijk zijn voor een correcte uitvoering van de begroting en waarvoor in het parlement duidelijke beleidslijnen zijn toegelicht en beslissingen op regeringsniveau zijn genomen. Omgekeerd zijn wij in staat om ten gronde snel en accuraat te handelen en zijn wij steeds bereid om alle wetsontwerpen correct te behandelen. Ik vraag uitdrukkelijk dat de regering in de toekomst met deze opmerkingen rekening houdt.

In deze programmawet staan uiteraard heel wat goede dingen. Er wordt onder meer uitvoering gegeven aan akkoorden die werden gesloten tussen de regering en de sociale partners. Ik denk bijvoorbeeld aan de gelijkstelling van de geschorsten en de herintreders met vergoede werklozen krachtens artikel 80 van de werkloosheidsreglementering. Dit is een goede zaak want op die manier komen deze mensen in aanmerking voor alle

tewerkstellingsprogramma's. Bovendien kennen de werkgelegenheidsmaatregelen aan de werkgevers een bijdragevermindering toe zoals dit het geval is voor uitkeringsgerechtigde werklozen. In het kader van die pluriactieve welvaartsstaat moeten wij ons afvragen of de artikelen 80 en volgende nog wel moeten worden gehandhaafd. Wij als groenen hebben wetsvoorstellen ingediend om deze zaak aan te pakken.

Mevrouw de minister, het is bovendien goed dat de terbeschikkingstelling van werknemers principieel verboden blijft. Er wordt op dit vlak inderdaad een verruiming doorgevoerd maar het uitlenen van werknemers zonder enige beperking zou nefaste sociale gevolgen kunnen hebben. De regering heeft er goed aan gedaan om een oplossing te zoeken dat kon rekenen op de goedkeuring van de sociale partners.

De nieuwe maatregelen inzake werkgeversgroeperingen en invoeginterim zijn volgens ons nieuwe instrumenten die gericht zijn op een betere integratie van langdurig werkzoekenden en bestaansminimumtrekkers. Wij onderschrijven op deze manier het regeerakkoord dat de kansen op arbeid voor alle personen wil verhogen en dan vooral voor hen die te snel aan de kant worden geschoven. Mevrouw de minister, wij willen u er toch op wijzen dat de uitvoering van deze maatregelen de nodige omzichtigheid en zorgvuldigheid zal vergen. Het toewijzen van paritaire comités bepaalt in hoge mate de arbeids- en beloningsvoorwaarden. Deze bevoegdheidstoewijzing is dus zeker niet neutraal. Een concurrentieslag met neerwaartse spiraal inzake werknemersvoorwaarden is in deze ontoelaatbaar.

Daarnaast vragen wij u als minister van werkgelegenheid die de beslissingen moet nemen om alle noodzakelijke informatie, die u via de paritaire comités en het sociaal overleg zult verkrijgen, zorgvuldig af te wegen.

Wij starten met nieuwe maatregelen. Zorg ervoor, mevrouw de minister, dat de sociale verworvenheden niet aftakelen.

Kansen op arbeid in een pluriactieve staat zijn fundamenteel voor ons. Arbeid is in iemands leven van primordiaal belang. Zij draagt bij tot de zelfrealisatie. Er is echter in het verleden dikwijls een groot tekort geweest aan arbeid, waardoor velen in de zogeheten crisistijd werden uitgestoten. Talrijke personen konden niet toetreden tot die arbeidsmarkt of werden op oudere leeftijd uitgestoten. Dit betekende een maatschappelijk verlies aan ervaring en deskundigheid. Ook in het onderwijs heeft deze historische werkelijkheid zich voorgedaan. De TBS-maatregel +55 werd daardoor ingegeven. Het betrof een tewerkstellingsmaatregel voor jongere werknemers die op de arbeidsmarkt hun intrede konden doen, waardoor ouderen dezelfde arbeidsmarkt konden verlaten. Dit was een herverdeling tussen generaties, een herverdeling

Joos Wauters

van arbeid als zodanig. Impliciet werd daarna een verwachting in het leven geroepen bij de vijfenvijftigplussers van vervroegde uittrekking. Er werd eigenlijk nooit een maatschappelijk debat gevoerd daarover, niettegenstaande de arbeidslast in het onderwijs steeds moeilijker en zwaarder was geworden. Er is als het ware een stilzwijgende maatregel totstandgekomen, die eigenlijk te ver af stond van de oorspronkelijke doelstelling om jongeren aan het werk te krijgen. Men heeft deze maatregel opnieuw stilzwijgend laten voortduren, maar men heeft nooit de vraag gesteld wat de nieuwe doelstelling was, wat de nieuwe elementen waren in het debat. In die zin is de onderwijssector illustratief voor de verschillende andere al dan niet economische sectoren.

Door de economische evolutie en situatie hebben vele werknemers de eenzijdige flexibiliteit moeten ondergaan. Er is voor de werknemers nooit of nauwelijks wederkerigheid geweest. Dit was nochtans een vraag van vele werknemers, met name de vraag of men opnieuw kon beschikken over de autonomie van de eigen tijdsbesteding. Dergelijke vraag past in een samenleving waarvan de leden autonomer en meer geëmancipeerd zijn geworden, waarbij keuzes voor meer kwaliteit kunnen worden gemaakt. Essentieel zijn voor ons kwaliteit van arbeid voor iedereen en tijdens heel de loopbaan, kwaliteit van leven en van de combinaties van arbeid en gezin en van arbeid en leven. De discussie over deze thema's dient opnieuw te worden aangevat. Het lijkt alsof een nieuw tijdperk met nieuwe mogelijkheden nu is aangebroken. Voor ons is de activiteitsgraad geen absoluut gegeven. De gehele loopbaan moet worden bekeken met het oog op genuanceerde maatregelen. Immers, de band tussen betaalde arbeid en inkomen is losser geworden. De levensloop kan vrijer worden ingevuld, waarbij andere vormen van maatschappelijke participatie en ook onthaasting kansen krijgen. Wij zijn volop op zoek naar wegen en naar een nieuw evenwicht, waarbij loopbaankrediet, zorgkrediet, bijscholing, arbeidsduurvermindering en kwaliteit van leven belangrijke items zijn geworden.

De autonomie van de eigen tijdsbesteding houdt de mogelijkheid van keuze in. Maak ik de keuze op de leeftijd van dertig tot veertig jaar, wanneer mijn gezin gestalte krijgt ?

Wil ik een perspectief op het einde van mijn loopbaan ?
Hoe wil ik de kwaliteit van het leven ingevuld zien ?
Welke eisen stel ik aan de kwaliteit van de arbeid zelf ?

Dit zijn de prangende vragen die we voorgeschiedt krijgen en die worden gesteld in het kader van de pensioenproblematiek van de belastende beroepen, van de vervroegde terbeschikkingstelling, maatregelen die in deze programmawet zijn opgenomen.

We zijn er, samen met de meerderheid, in geslaagd om de opening te creëren voor verdere discussie, zodat alle mogelijke actoren hun verantwoordelijkheid zouden kunnen opnemen met inbegrip van de gemeenschappen, de syndicaten en wijzelf als parlement. Wij zullen hier immers de discussie kunnen voeren. In de commissie heeft de minister zich ook geëngageerd om in het parlement geregeld de stand van zaken toe te lichten. Wij zullen ons uiteindelijk kunnen uitspreken over de maatregelen die worden genomen en de wetsontwerpen dienaangaande.

Wij houden er niet van dat de zwartepiet wordt doorgeschoven. Laat dit duidelijk zijn. De minister heeft uitdrukkelijk verklaard - en ik weet dit ook uit andere bronnen -, dat de vakbonden akkoord gingen met de voorgestelde maatregelen. Indien zij dat niet waren, zouden zij zich daartegen met alle middelen hebben verzet. Zo was het toch in mijn tijd. Ik zou dan mijn woord niet hebben gegeven en ik zou alles in het werk hebben gesteld om de genomen maatregelen af te keuren. Men heeft dit niet gedaan. Men heeft dit ook niet gedaan in het comité A, hoewel men een maand de tijd had om daarover te discussiëren. Nu de zwartepiet doorspelen naar de politiek is niet netjes.

Mevrouw **Greta D'Hondt (CVP)** : Mijnheer de voorzitter, de heer Wauters heeft voldoende ervaring in het sociaal overleg. Als hij het protocol leest, weet hij dat het comité A rond de thematiek tweemaal met een tijdsinterval van drie dagen werd samengeroepen en dat men unaniem een negatief advies heeft uitgebracht. De regering heeft hiervoor geopteerd in de plaats van voor de voortzetting van de discussie, omdat dit negatief advies noodzakelijk was om het advies van de Raad van State te kunnen vragen in de Kamer.

Mijnheer Wauters, of u dat in uw tijd zou hebben aanvaard, is een boeiend debat. Dit debat kan worden gevoerd. U zegt dat wanneer men in uw tijd niet akkoord ging met een aantal maatregelen, men ze niet zomaar had laten passeren. Ik neem aan dat u het met mij eens bent dat het sociaal overleg ernstig moet worden genomen, vooral als het gaat om debatten inzake loopbaanplanning, loopbaaneinde, pensioen.

Had men u in uw tijd opgedrongen om over dergelijke aangelegenheden beslissingen te nemen binnen een tijdspanne van minder dan een maand, dan had u dit ook niet geweigerd. Wel had u er duidelijk op gewezen dat dit een loopje nemen was met het sociaal overleg. U zult dit volgens mij niet tegenspreken.

Ik laat de appreciatie inzake de sociale partners voor wat ze is. Ik zeg alleen dat de wijze waarop de mogelijkheid tot sociaal overleg aan de sociale partners wordt aangeboden, geen schoolvoorbeeld is. Men kan uiteraard van gedachten wisselen over de vraag of zij er goed gebruik van hebben gemaakt.

Greta D'Hondt

Het gaat hier niet over het vastleggen van een vervangingsdag voor de feestdag van 11 juli; het gaat over pensioenen en loopbaanonderbreking. Dit op twee vergaderingen afdwingen, had u in uw tijd ook niet aanvaard.

De heer **Joos Wauters** (AGALEV-ECOLO) : Dat is juist, mevrouw. Ik had dat niet aanvaard. Ik stel alleen vast - en bronnen bewijzen dat - dat de vakbondstop midden april van deze maatregelen op de hoogte was gebracht. Bovendien beschikten zij in comité A over een tijdspanne van een maand. Als zij van mening waren dat die maatregelen niet in deze programmawet moesten worden opgenomen, hadden zij hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Ik ben het er niet mee eens dat men achteraf zegt dat het de politiek is die hen bedot. Zij hebben hun verantwoordelijkheid, met de middelen waarover zij beschikken, niet opgenomen. Ik wil de zwartepiet niet doorgespeeld krijgen. Ik wil als parlements lid mijn verantwoordelijkheid opnemen inzake deze thematiek. Dat heb ik ook gedaan, in volle onafhankelijkheid. Omdat deze materie mij na aan het hart ligt wou ik mij daarvoor inspannen. Het verheugt mij dat ik de mogelijkheid heb gecreëerd van nieuw overleg in een heel proces dat moet worden ontwikkeld. Ik heb vertrouwen in de minister van Sociale Zaken. Hij staat open voor een dergelijk debat en is bereid om voortdurend verstandige maatregelen in te voeren. Ik vertrouw erop dat wij in de komende maanden maatregelen zullen uitwerken in de commissie. Ik ben optimistisch voor de toekomst want ik weet dat wij begonnen zijn aan de pluri-actieve welvaartsstaat.

De **voorzitter** : Dat was de laatste spreker. 20 collega's hebben hier het woord gevoerd gedurende meer dan 10 uur. Er waren vele onderbrekingen, die mijns inziens als positief werden ervaren. Le gouvernement est également intervenu à plusieurs reprises. Il reste maintenant à régler le problème de M. Leterme et de M. Daems.

Mijnheer Leterme, aangezien de zaak technisch zeer ingewikkeld is en de heer Daems niet aanwezig was, geef ik u een tweede keer het woord, echter op voorwaarde dat u heel bondig bent. De minister weet waarover het gaat. U kunt kort zeggen wat uw punt was, dat u heel uitgebreid hebt kunnen ontwikkelen. Wij zullen dan het antwoord van de regering, bij monde van de heer Daems, aanhoren.

Je ne voudrais pas, madame la vice-première ministre, que vous serviez de facteur pour transmettre les propos de M. Leterme à M. Daems.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : De heer Goutry vraagt het eenvoudig te houden.

De **voorzitter** : Dan kunnen wij er allemaal van genieten.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik betreur, samen met u, dat ik nu nog het woord moet nemen. Indien de regering qualitate qua was vertegenwoordigd, zou dit niet moeten gebeuren. Daarstraks hadden wij een meningsverschil over het verslag van de bespreking in de commissie voor de Infrastructuur. Ik betreur het niet alleen dat de verslaggever haar verslag vanmorgen niet heeft voorgelezen, wellicht in het kader van een wat kinderachtige afspraak binnen de meerderheid om geen mondelinge verslagen te brengen, maar ook dat zij het vertikt om aanwezig te zijn bij de bespreking van het punt dat de commissie aanbelangt en waarvan het schriftelijke verslag wordt betwist.

Dat geldt ook voor de aanwezigheden in de commissie en de leden weten dat. Het is altijd wat met de meerderheid : ofwel is de minister afwezig, ofwel zijn de leden afwezig. Het is betreurenswaardig.

De **voorzitter** : Collega's, ik verzoek u de heer Leterme niet te onderbreken, hem niet te provoceren en hem zijn betoog te laten beëindigen.

En u, mijnheer Leterme, verzoek ik om uw vragen klaar en duidelijk te formuleren.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, zolang men beleefd blijft zal ik niet ingaan op provocaties.

Ik kom thans tot mijn vraag over de omzetting van de richtlijn R&TTE in de wet van 21 maart 1991. Die omzetting heeft betrekking op de wet van 1979 inzake de radioberichtgeving en op de wet op de overheidsbedrijven. Het gaat erom het systeem van de klassieke vervolging voor de gerechtelijke instanties inzake de non-conformiteit van zendapparatuur te vervangen door een systeem van coregulering en responsabilisering van de sector, een idee dat de minister erg genegen is, althans in het gebruik van grootse Engelse termen en holle frasen. In de realiteit echter, stond het eerste wetsontwerp dat de minister terzake indiende haaks op de bepalingen van de R&TTE-richtlijn en op zijn bombastische uitspraken omtrent een nieuw beleid inzake telecommunicatie.

Tijdens de bespreking van het ontwerp in de commissie meen ik loyaal te hebben meegewerkt aan het initiatief van de minister om ook een technische bespreking te voeren. Toen werd afgesproken dat ik mijn amendement tot invoering van een artikel 14bis in het voorliggend ontwerp, maar dat betrekking had op artikel 109quater van de wet van 21 maart 1991, zou intrekken. Dit gebeurde, weliswaar mits de uitdrukkelijke erkenning van de minister dat het ontwerp op dat vlak niet volkomen op punt was, maar dat zulks zou worden hersteld via een artikel in de programmawet.

Yves Leterme

Welnu, in de loop van de namiddag las ik er zowel het uitstekend commissieverslag van mevrouw Lalieux als de Handelingen van 25 mei laatstleden op na, waarin de minister verklaarde : "In de commissie deed ik de toezegging, met name het amendement op artikel 109quater dat terzake werd ingediend.... te behandelen in de programmawet die nog voor het zomerreces zal worden besproken".

Bij de eerste bespreking van dit ontwerp van programmawet in de commissie voor de Infrastructuur, mijnheer de minister, kregen wij niet de gelegenheid u te ontmoeten en uw vervanger, staatssecretaris Chevalier, ging niet in op dat onderwerp. Ik stelde hem hierover evenwel geen vragen, want aangezien u afwezig was, was ik evenmin aanwezig - met minder dan u wil ik het niet doen.

Vorige week, tijdens de derde commissievergadering, die was gewijd aan de bespreking van en de stemming over een regeringsamendement, stelde ik u deze vraag, maar daarvan is geen spoor terug te vinden in het verslag. Ik meen echter dat u toen verwees naar het advies van de Raad van State. Welnu, inmiddels nam ik kennis van dat advies en in de Nederlandstalige versie staat de passus op de bladzijden 116 tot 118 en in de Franstalige versie op de bladzijden 53 en volgende. Er staat niet in dat het invoeren van een ander artikel 109quater in de wet van 21 maart 1991, niet mogelijk was via de programmawet, hoewel zulks mij destijds wel werd voorgehouden maar waarvan, ik herhaal, jammer genoeg geen spoor terug te vinden is in het verslag.

Ik lees alleen dat de Raad van State een andere formulering voorstelt. U kan in die zin niet verwijzen naar het niet nakomen van uw belofte, aan mij en aan de sector in al zijn vertakkingen. Dit heeft niets te maken met het feit dat de Raad van State zou hebben verklaard dat dit niet via de programmawet kan worden ingevoerd. De Raad van State adviseert alleen om de omschrijving van de administratieve sanctie anders te formuleren. Wat is de echte reden waarom dit niet in dit ontwerp is opgenomen ? Wanneer zal u uw belofte nakomen ? Wij kunnen zeer snel een wetsvoorstel uitwerken dat in oktober met uw medewerking kan worden behandeld. Wij hopen dat u uw belofte zal nakomen en dat we in oktober zeer snel een ontwerp van regeringszijde kunnen krijgen. De belofte die hier werd gedaan toen we ons amendement hebben ingetrokken, moet alsnog worden ingevuld.

Minister **Rik Daems** : Mijnheer de voorzitter, wij hebben in de commissie een aantal keren uitvoerig over deze problematiek gesproken. Ik betreur zelf ook dat ik bij de behandeling niet kon aanwezig zijn, omdat ik op officiële missie in het buitenland was.

Ik ben wel ingegaan op onze afspraak. In het ontwerp van programmawet staat de passus wel degelijk in. Als men het advies van de Raad van State leest, waarin men

inderdaad een oplossing via herformulering voorstelt, ben ik van oordeel dat men het concept van coregulering dat hier ten dele in terug te vinden is, beter in een apart wetsontwerp kan behandelen. Coregulering is één van de aspecten die door het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie fel worden ontwikkeld. Vanuit het BIPT is trouwens een aantal keren een nota hierover aan mij gericht. Dat weet u ook. Het leek me opportuener om in een apart wetsontwerp het aspect van coregulering op meer dan alleen maar de zendapparatuur van toepassing te maken. Men kan dit inderdaad in een programmawet doen. Er staat niet in het advies dat zulks niet kan, maar het leek mij verstandiger om dit via een wetsontwerp te bewerkstelligen.

Dit is een belangrijke wijziging ten opzichte van de bestaande wetgeving. Coregulering zoals ze door de Belgen en de Britten wordt gehanteerd, is een heel ander concept dan de regulering zoals ze tot voor kort naar voren is gebracht.

Mijnheer de voorzitter, ik blijf bij het engagement dat ik ben aangegaan. Het leek mij alleen verstandiger om het uit de programmawet te lichten. Ik heb het wel degelijk in de praktijk gebracht want het stond in het ontwerp van programmawet.

In oktober zal ik met bijzonder veel plezier - en met de nodige scherppte vanwege de heer Leterme en zijn collega's, maar ook vanuit de meerderheid - een aantal aspecten in een ontwerp van wet behandelen. Ik heb het BIPT trouwens gevraagd om dienaangaande een aantal voorbereidingen te treffen, gezien het feit dat dit aspect reeds door het BIPT uitvoerig is aangehaald en bijna letterlijk aan mij is overgezonden.

De heer **Yves Leterme** (CVP) : Mijnheer de minister, ik neem akte van het feit dat er een derde poging zal moeten komen. Eigenlijk moest artikel 109quater zijn gewijzigd door implementatie van de richtlijn. U hebt dat destijds ruitelijk toegegeven. Ik hoop dat u zich dat herinnert.

Ik heb het ontwerp van programmawet niet getekend. Uw handtekening staat eronder. Artikel 233 van het oorspronkelijk voorontwerp dat aan de Raad van State voor advies is voorgelegd, voorzag in een herformulering van artikel 109quater. U zegt nu dat het u verstandiger leek om dat niet via een programmawet te doen. Dat verstand is blijkbaar en cours de route gekomen. Wij wensen u veel succes met uw derde poging. Wij hopen dat die niet te lang uitblijft. Wij zijn bereid om u daarbij een eind op weg te helpen, maar ik ben ervan overtuigd dat dit met uw goede adviseurs niet echt nodig is.

Avant de passer la parole à la vice-première ministre, je voudrais souligner le fait que dans le cours du débat, beaucoup de réponses ont été données sur le contenu du projet et le gouvernement a eu l'occasion de répliquer.

Yves Leterme

De heer **Luc Goutry** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik wil erop wijzen dat de regeringsleden die zullen antwoorden - iets waarnaar wij met grote belangstelling zullen luisteren - het moeilijk zullen hebben om met de leden van de meerderheidspartijen te communiceren. Er is nog 1 lid van de PS, grote fractie, aanwezig. De VLD is er zelfs in geslaagd om volledig afwezig te zijn in het halfroond.

De **voorzitter** : Mijnheer Goutry, ik heb ook ogen.

De heer **Servais Verherstraeten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik wijs mijn collega Goutry terecht. Hij gaat immers aan de primus inter pares voorbij. Als voorzitter moet u onafhankelijk zijn, behoudens een vergissing meen ik te weten dat u nog deel uitmaakt van de VLD-fractie. U vertegenwoordigt de VLD-fractie.

De **voorzitter** : Waarvan akte.

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Monsieur le président, chers collègues, je profite de cette réponse pour réitérer mes remerciements à celles et ceux qui ont participé, autour de cette loi-programme, aux travaux en commission, c'est-à-dire le président et les membres de la commission, mais également celles et ceux qui ont enrichi de leurs questions et de leurs réflexions nos travaux de ce jour.

Comme vous l'avez fort justement signalé, monsieur le président, nous avons eu l'occasion de donner certaines réponses depuis notre banc, notamment en ce qui concerne les chèques-services.

Je retiendrai des interventions quatre grandes questions, que je ne viderai certainement pas aujourd'hui. Elles nous mobiliseront sans aucun doute encore dans les mois qui viennent, mais je me permettrai tout de même de donner mon opinion.

Tout d'abord, les jeunes au pair. Faut-il leur apporter un nouveau statut ? Je le crois vraiment. Comme vous le savez, la législation actuelle est très ambiguë. D'un côté, le jeune au pair n'est pas un travailleur; il est simplement considéré comme participant à un échange culturel moyennant une aide de 12 000 francs par mois. Il n'a donc pas de statut, pas de salaire et pas de protection sociale. Mais d'un autre côté, il faut un permis de travail pour la famille qui accueille le jeune au pair. On laisse donc supposer qu'il devrait être considéré comme un travailleur.

Par ailleurs, ouvrons les yeux et nous verrons ce que font ces jeunes au quotidien. On sait qu'ils aident très largement les familles dans des tâches domestiques, comme le baby-sitting ou d'autres travaux d'aide ménagère.

La volonté du gouvernement est donc de ne pas fermer les yeux sur le problème des jeunes au pair et d'essayer de leur construire un statut. Nous en avons donc discuté avec toute une série de commissions consultatives - je pense notamment au comité consultatif sur la main-d'oeuvre étrangère - en vue de leur offrir, d'une part, un statut qui les protège de ce qui a été dénoncé dans les années précédentes, à savoir des dérives d'utilisation de ces personnes dans des filières de traite des êtres humains. D'autre part, le statut doit leur assurer une protection sociale pendant la durée de leur séjour en qualité de jeune au pair.

Dès lors, comment parvenir à réaliser ce statut ? En tout cas, la forme légistique doit résider dans un arrêté royal, car toutes les dispositions relatives aux jeunes gens au pair se trouvent concentrées dans l'arrêté royal du 9 juin 1999. Aussi ne pouvons-nous changer leur statut que par le biais d'un nouvel arrêté royal.

Partant, vous me demanderez pourquoi avoir alors introduit dans la loi-programme une disposition les concernant. Tout simplement, pour le motif qu'un salaire minimum devra être versé - dans la mesure où nous offrons un véritable statut aux jeunes gens au pair - en fonction des heures prestées par ces derniers. Ainsi avons-nous inséré dans la loi-programme la possibilité d'employer les jeunes au pair comme d'autres catégories de la population - dont notamment les chômeurs de longue durée engagés comme travailleurs domestiques - en leur accordant une exemption totale de cotisations sociales ainsi qu'un traitement fiscal favorable. Cette mesure leur octroiera, d'une part, le bénéfice d'un véritable statut, et allégera, d'autre part, la facture à charge des familles.

Relativement à certaines applications du "plan printemps" - à savoir les groupements d'employeurs et l'intérim d'insertion -, la discussion tenue en commission a démontré l'intérêt de chacun pour les formules proposées, même si leurs modalités font l'objet d'inévitables discussions. En outre, il m'est apparu que chacun a conscience de la difficulté d'intégrer, sur le marché de l'emploi, des personnes peu qualifiées ou des chômeurs de longue durée étant peu formés et de la nécessité de disposer de moyens nouveaux et de propositions originales. Le groupement d'employeurs et l'intérim d'insertion participent de ces solutions originales.

Mme Cahay m'a demandé si l'on allait limiter ces possibilités-là aux chômeurs indemnisés. A cela, je répondrai par la négative; en effet, la loi-programme ne parle pas de "chômeurs indemnisés", mais bien de "demandeurs d'emploi de longue durée". Aussi, en théorie, ces nouvelles possibilités pourraient s'offrir également aux personnes exclues par l'article 80 - dont M. Wauters a parlé -, aux femmes et aux hommes "retrants" - pour reprendre la formule consacrée - et aux ex-indépendants - comme le dit Mme Cahay - qui

Laurette Onkelinx

s'inscrivent comme demandeurs d'emploi. Toutefois, le problème demeure dans le fait que tout ce système est conçu autour d'une activation des allocations de chômage. Dès lors se pose une évidente difficulté d'application de cette mesure pour celles et ceux qui n'ont pas accès aux allocations de chômage.

Par ailleurs, pour répondre à la question de M. Delizée, un chômeur de longue durée est, selon la définition européenne, un chômeur qui est au chômage depuis plus d'un an.

Ce sera défini par arrêté royal. Faut-il s'en tenir à la définition européenne ? Est-elle trop large, trop étroite ? C'est évidemment un débat très important et une réflexion que nous devons avoir.

Je confirme ici ce que j'ai dit en commission. Ces solutions originales pour les chômeurs de longue durée doivent faire l'objet d'une évaluation. Le président Wauters attirait notre attention sur le danger éventuel de telles formules qui sollicitent très fortement la flexibilité des travailleurs, au niveau de leur temps de travail, de leur lieu de travail. Le moins que l'on puisse dire, c'est que cela peut entraîner un plus grand stress qu'un emploi "normal".

Nous avons donc prévu une évaluation pour voir ce que donne cette formule et si nous pouvons l'étendre éventuellement à d'autres catégories de publics. Je l'ai effectivement confirmé en commission.

Pour le reste, monsieur le président, j'ai été particulièrement intéressée par les développements qui ont été tenus à cette tribune sur toute la politique de l'emploi.

Je commencerai par quelques réflexions sur l'augmentation du taux d'activité, en s'intéressant plus particulièrement aux publics les plus défavorisés.

Je pense comme M. Van Rompuy que tout commence par la prévention; et la prévention du non-emploi, c'est évidemment la formation. Il faut travailler plus et mieux en matière de formation, d'autant plus que nous allons rentrer dans une nouvelle économie, dans l'ère de la société cognitive. Si nous n'y prenons garde, ceux qui ont déjà tellement de difficultés à s'intégrer sur le marché de l'emploi verront ces difficultés s'amplifier.

Comment faire pour cerner correctement ce problème de la formation ? A la rentrée, une conférence interministérielle emploi/formation sera convoquée. Comme vous le savez, le problème de la formation concerne les communautés et les régions avec la formation professionnelle, et le fédéral qui doit aider à l'adaptabilité sur le marché de l'emploi.

Nous verrons ensemble comment répondre à cette demande très forte d'un programme cohérent sur la formation.

J'en profite pour dire au sujet de la société de la connaissance, que nous constatons - M. Van Rompuy a raison - qu'il manque effectivement à l'heure actuelle près de 42 000 ingénieurs dans les nouvelles technologies de la communication qui devraient être eux-mêmes, soit des créateurs d'entreprises, soit des formateurs. Là aussi, il faudra trouver des solutions originales pour pouvoir très rapidement répondre à la demande.

Nous recevrons en septembre-octobre le bulletin de l'Europe sur notre politique d'emploi. Je sais déjà que l'Europe va mettre en évidence les efforts qui ont été faits en termes de coordination, mais nous devons aller plus loin et accepter systématiquement, non pas dans les principes pour ce qui ressort des compétences fédérales, mais dans les modalités d'application, des différences certaines qui correspondent à la différence qui existe dans les marchés de l'emploi des différentes régions de ce pays.

En ce qui concerne la mobilité, il est évident que nous pouvons faire plus et mieux. Ma collègue, Isabelle Durant, a entrepris une concertation sociale avec les interlocuteurs sociaux sur les problèmes de mobilité. Il faudra certainement élargir ce débat et voir très précisément où il faut investir pour permettre une meilleure mobilité. Dans certaines régions, pour parcourir 15 km avec les transports en commun, il faut une heure et demie. Nous devons voir quelles sont les difficultés sur le terrain et y répondre.

Nous poursuivrons le plan d'embauche particulier car le marché de l'emploi évolue et nous avons besoin de réponses qui évoluent pour être en phase avec lui. Mais nous devons en même temps introduire beaucoup plus de simplification. Vous savez tous - il y a parmi vous de nombreux spécialistes de l'emploi - qu'il y a pléthore de plans d'embauche et il est difficile de s'y retrouver, aussi bien pour les organismes d'insertion que pour les entreprises ou les administrations. C'est la raison pour laquelle, lors des discussions avec les interlocuteurs sociaux, nous avons promis un plan général de simplification des plans d'embauche. J'y travaille actuellement.

Enfin, la dernière grande question évoquée à cette tribune a été une meilleure réflexion sur la répartition du temps de travail tout au long de la carrière professionnelle. Mme Van de Casteele notamment a émis des réflexions très intéressantes.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik wil ingaan op de bemerking van mevrouw de minister inzake de ingewikkeldheid van de banenplannen. De CVP ontkent dit niet. Ik wijs er echter op dat dit een historisch groeiproces is geweest waardoor de banenplannen ingewikkeld geworden zijn. De CVP heeft een wetsvoorstel ingediend tot stroomlijning van de banen-

Greta D'Hondt

plannen. Dit toont, mijns inziens, onomstotelijk aan dat de oppositie constructief en positief wil meewerken aan een oplossing. Ik hoop dat dit voorstel, dat reeds geruime tijd werd ingediend, binnenkort kan worden besproken in dit parlement.

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Cela avait effectivement donné l'occasion d'entamer un premier dialogue en commission des Affaires sociales. Il faudra le poursuivre et "marquer le but" en arrivant à cette simplification dont on parle depuis longtemps mais qui doit donner des fruits.

Comme je le disais, il faut approfondir la problématique du travail et sur la carrière.

Certains à cette tribune avaient demandé de réfléchir à l'objectif visant à augmenter le taux d'emploi. Cependant, l'obsession d'atteindre cet objectif ne doit pas nous faire oublier de prendre en compte le stress et le bien-être des travailleurs. Comme M. Van Rompuy l'a dit, nous devons également avoir pour objectif de mieux concilier une augmentation du taux d'emploi avec le bien-être au travail, notamment dans le cadre de l'harmonisation des temps de vie travail-famille ou vie sociale personnelle.

Vous avez également abordé largement la question du taux d'activité des plus âgés. Comme je m'y étais engagée en commission, un plan sera déposé à la rentrée pour augmenter le taux d'activité de cette catégorie de personnes. Mais il faut savoir qu'il s'agit d'une question très complexe. Il n'y a pas une réponse. C'est une mosaïque de réponses qui doit être donnée.

Le 18 juillet prochain, je rencontrerai l'ensemble des interlocuteurs sociaux non pas pour leur soumettre un programme déjà élaboré, même si nous sommes assez loin dans les réflexions concernant l'augmentation du taux d'activité, mais pour entamer un dialogue ouvert avec eux sur les réponses les plus adéquates en termes de formation ou d'adaptation aux transformations pour les travailleurs plus âgés, que ce soit en termes d'incitants, qu'il s'agisse de la question des licenciements, qui a été examinée dans le cadre de propositions de loi, ou encore, non de l'âge de la prépension - M. Vandebroucke a été très clair ce matin et je partage tout à fait son avis -, mais plutôt de formes nouvelles de prépension mi-temps qui pourraient être inscrites dans un concept global induisant la notion de compagnonnage dans les entreprises dans le cadre de l'aménagement du temps de travail.

On a parlé de l'accord du secteur non marchand. Ce dernier a fait des propositions originales pour les plus de 45 ans dans le secteur non marchand hospitalier. Il existe

également d'autres dispositions : les interruptions de carrière, les comptes épargne-temps, etc... Elles doivent être globalement examinées pour apporter une réponse générale à la problématique de l'augmentation du taux d'activité des plus âgés.

Actuellement, il n'est pas seulement question de réintégrer les plus âgés sur le marché du travail. Comme l'a dit notamment Mme D'Hondt, ce ne sont pas seulement les chômeurs âgés qu'il faut encourager au travail mais aussi celles et ceux qui, pour le moment, sont sans emploi et qui pourraient en avoir un s'il leur était proposé, en fin de carrière, un emploi compatible avec leur vie personnelle.

Voilà, monsieur le président, quelques remarques et réflexions à partir des déclarations développées à cette tribune et, peut-être surtout, quelques dossiers qui vont nous mobiliser dans les mois qui viennent.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, op dit late uur zou ik de minister nog iets willen vragen in verband met de activering en de loopbaanplanning. Mevrouw de minister zegt dat zij op 18 juli contact zal hebben met alle sociale partners en dat de werkzaamheden al een eind gevorderd zijn. Uit deze reflectie zal een nota moeten voortkomen die er in september zou moeten zijn zodat dit kan omgezet worden in wetgevend werk.

Ik wil vanavond nog van de minister vernemen of de Kamer en vooral de commissie voor de Sociale Zaken de kans zal krijgen om rond dit belangrijk punt een reflectie te hebben. Dit betekent iets anders dan een wetsontwerp voorgeschoteld te krijgen waarbij de eerste reacties leiden tot een scheiding tussen oppositie en meerderheid. Ik wil van de minister weten of ze zich hiertoe kan engageren en of er een wetgevend initiatief van de regering komt. Alle fracties moeten minstens de kans krijgen om aan een open debat mee te werken. Als daar op korte termijn een wetsontwerp uit voortspruit, is dat uiteraard positief. Dit mag er echter niet komen in de stijl van : we praten eerst met de sociale partners, daarna sturen we het naar de Kamer en het parlement moet het maar slikken. Ik wil van de minister weten of we de kans krijgen om dat te bespreken.

Mme **Laurette Onkelinx**, ministre : Je suis évidemment à la disposition de la commission si l'on voulait un débat général sur l'augmentation du taux d'activité des plus âgés.

Mais je remarque que l'on demande à cor et à cri, à très juste titre, un programme qui concerne les plus âgés. Il ne se passe pas une semaine sans qu'on s'inquiète de savoir où en est ce plan. Si la commission décide une

Laurette Onkelinx

réflexion générale avant, pendant ou après le dépôt, ou en tout cas avant le dépôt d'un projet de loi, je suis à sa disposition. Je demanderai simplement que cela s'organise le plus rapidement possible.

De **voorzitter** : Collega's, in het debat werden door de regering reeds veel antwoorden gegeven. Mijnheer de minister, u vult aan met wat u meent nog te moeten antwoorden.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mijnheer de voorzitter, ik zal veel korter zijn dan mevrouw Onkelinx die uitvoerig en interessant is ingegaan op een aantal dossiers. Ik wil de leden van de Kamer danken voor het debat dat we zowel in de commissie als hier in de plenaire vergadering hebben gevoerd. Vooral in de commissie hebben we een nuttig debat gehad, zowel wat het strikt juridisch wetgevend werk, als wat de context betreft waarin een aantal wijzigingen aan de wetgeving worden voorgesteld.

We hebben een aantal amendementen overgenomen die door de oppositie zijn voorgesteld, waaronder enkele belangrijke. Ik wil er één onder de aandacht brengen, namelijk het amendement van mevrouw D'Hondt met betrekking tot het uit de markt nemen van producten die niet meer terugbetaald worden door de ziekteverzekering. U hebt via een amendement een veel betere procedure geïntroduceerd in de wetgeving op de ziekteverzekering. Dat komt mij zeer goed uit omdat ik in toenemende mate te maken heb met het probleem waarbij bedrijven vragen om een product te schrappen van de lijst van terugbetaling. Vervolgens introduceren zij het product opnieuw op de markt aan de prijs die zij willen. Het amendement dat u hebt voorgesteld, stelt mij in de mogelijkheid om dit op een veel effectievere manier te bestrijden. Dit is inderdaad niet ernstig. Er zijn concrete dossiers die vandaag voorliggen waarbij ik dit middel goed kan gebruiken. Op dat vlak hebben we constructief parlementair werk verricht.

Ik zal niet herhalen wat er tijdens het debat aan de orde is geweest en waar ik op gereageerd heb. Ik wil een zeer algemene bemerking geven die inspeelt op wat verschillende sprekers, waaronder Jan Peeters en Herman Van Rompuy, hebben gezegd, meer bepaald over de richting die wij moeten uitgaan met het sociaal beleid en de invulling die wij aan de idee van de actieve welvaartsstaat moeten geven. Aangezien de heer Van Rompuy niet meer aanwezig is en gelet op het late uur, zal ik niet uitweiden over zijn betoog dat mij interessant leek. Toch zal ik enkele opmerkingen te berde brengen en een politieke conclusie trekken.

De heer Van Rompuy meende dat de actieve welvaartsstaat toch wel een erg vaag begrip was. Ik vind dat eerlijk gezegd geen zeer relevante kritiek. Het begrip welvaartsstaat, waarmee wij 40 jaar hebben geleefd en waar wij voortdurend mee hebben geschermd, is zo mogelijk nog

vager. Definiëren wat een welvaartsstaat is, is inderdaad niet eenvoudig. Niemand heeft er hier destijds ooit op gealludeerd dat dit een vaag begrip was. Nochtans, nu men specificeert wat men nastreeft, met name een actieve welvaartsstaat, vindt men het een vaag begrip. Overigens meen ik dat we best met zeer algemene begrippen mogen werken.

Ingaand op een ander discussiepunt daaromtrent, kan ik zeggen dat ik geen enkel probleem heb met de verklaring van de heer Van Rompuy dat hij zich in dat idee kan terugvinden. Ik heb er nooit behoefte aan gehad - en de regering ook niet - om verschrikkelijk origineel te zijn. Ik heb niet de behoefte standpunten in te nemen die door niemand anders gesteund worden, integendeel. Een brede consensus over de doelstellingen is goed. Het belet echter niet dat we op een bepaald moment een nieuw begrip formuleren, ook al ligt het in het verlengde van het denken en het beleid. In geval van een nieuwe situatie, nieuwe elementen in het beleid en een andere context waarin we werken, kan het zijn dat we een nieuw begrip moeten formuleren dat duidelijker aangeeft wat onze doelstellingen zijn. Welnu, thans streven we naar een welvaartsstaat, waarin wie om een of andere reden niet actief kan zijn, wordt beschermd en waarin tegelijk zoveel mogelijk personen actief kunnen zijn.

Verschillende sprekers, waaronder opnieuw de heer Van Rompuy, hebben terecht beklemtoond dat wij de actieve welvaartsstaat kwalitatief moeten invullen. Ik ben het er volkomen mee eens dat, wanneer het blijft bij de louter boekhoudkundige analyse dat meer personen aan het werk moeten om de sociale zekerheid gemakkelijker te kunnen financieren, er heel weinig nieuws wordt gezegd. Dat wisten we reeds. Natuurlijk moeten we dat in de verf zetten en dat doen we ook. Wel nieuw is het debat over de wijze waarop de activiteit in onze samenleving wordt georganiseerd en de samenhang tussen het professioneel leven, het gezinsleven en de persoonlijke ontplooiing, kortom de discussie over de organisatie van de levenscyclus. We hebben immers moeten vaststellen dat we hyperactief zijn tussen 25 en 55 jaar en dat er nood is om de arbeidscyclus meer in overeenstemming te brengen met onze natuurlijke en familiale levenscyclus. Daarover moet er inderdaad ook van gedachten worden gewisseld. Anders brengt het debat weinig nieuws bij.

Het ergert mij enigszins dat men aan het regeerakkoord en aan onze verklaringen terzake een zeer enge, materialistische en productivistische interpretatie geeft, alsof het alleen maar gaat over werken, werken, werken. Neen, daarover gaat het niet. Eigenlijk gaat het over de wijze waarop we de economische activiteit in onze samenleving wensen te organiseren, zodanig dat ze verzoenbaar is met andere vormen van participatie en zingeving aan onder meer het familiaal leven.

Frank Vandenbroucke

Daarover gaat de discussie. Het gaat over de combinatie van die elementen. Men probeert steeds opnieuw de indruk te wekken dat wij vertrekken vanuit die enge interpretatie. Dat is niet het geval. Als men zegt dat een kwalitatieve invulling moet worden gegeven, dan ben ik het daar ten volle mee eens. Ik kan er nog iets meer over zeggen, en dat brengt mij tot het politieke debat, naast de algemene beschouwingen die ik heb geformuleerd.

In de eerste fase van het regeringswerk, die nu stilaan achter ons komt te liggen, werd veel aandacht besteed aan economische en monetaire instrumenten. Wij hebben beslist de minimumlonen te verhogen. Dat is goed en rechtvaardig. Het moedigt ook mensen aan die misschien minder geschoold zijn dan andere mensen en die weinig verdienen op de arbeidsmarkt om toch aan de slag te gaan en aan de slag te blijven. Het is een tamelijk economische benadering.

Wij hebben beslist in de sociale reglementering een aantal werkloosheidsvallen weg te werken, want het verschil tussen wat men verdient als men gaat werken en wat men heeft als men niet gaat werken is misschien niet groot genoeg, onder meer wegens gebrek aan kinderopvang en dies meer. Het zijn ook relatief economische argumenten.

Wij komen nu in een fase van het regeringswerk, waarbij de kwalitatieve invulling zal vooropstaan. Hiermee bedoel ik ervoor zorgen dat wie in deze samenleving werkt, inderdaad ook een kwaliteitsvol leven kan leiden en dat hij of zij zowel in het werk als in de combinatie tussen het werk en zijn of haar persoonlijk leven kwaliteit kan vinden. Wij mogen werk niet herleiden tot de typische bezigheid zoals we ze vandaag op de arbeidsmarkt kennen.

Het veel bredere kwalitatieve debat komt nu aan de orde. De meer kwalitatieve invulling zal heel concreet aan de orde komen als wij het zullen hebben over arbeidsduur of elementen als flexibiliteit over de loopbaan.

Dat brengt mij tot het thema dat hoog in dit debat stond, meer bepaald welke soort uitstapregelingen voor de toekomst in overweging kunnen worden genomen. Ik zal niet herhalen wat daarover reeds werd gezegd in de commissie. Wij willen het systeem geleidelijk aan herdenken, met de samenleving, niet tegen de samenleving in, en bepalen hoe men de loopbaan van mensen organiseert, welke vrijheden en mogelijkheden men daarin schept, enzovoort. Dat veronderstelt alternatieve uitstapmogelijkheden, alternatief ten aanzien van wat wij vandaag kennen, waarbij de uitstap zich zeer sterk concentreert aan het einde van de loopbaan.

Ik heb ook in de commissie uitgelegd waarom ik dat zo belangrijk vind. Ik ben van oordeel dat wij vandaag in een vicieuze cirkel zitten, waarbij mensen tussen hun 25ste en 50ste worden uitgeperst, waarbij men niet meer

investeert in mensen boven de 45 jaar, omdat men toch niet verwacht dat zij nog lang aan het werk blijven. Het is die vicieuze cirkel die men absoluut moet doorbreken. Men kan dat niet bij wet en decreet. Het vergt een culturele verandering, een diepgaande sociale verandering en dat veronderstelt inderdaad breed overleg.

Ik heb ook in de commissie uitgelegd waarom wij bepaalde punctuele maatregelen nu inschrijven.

Ik ben relatief optimistisch over het gevolg dat dit zal hebben. Ik vertrouw eigenlijk op de capaciteit van de vakbonden, ook in het onderwijsveld, om even creatief met de Vlaamse overheid, de Franstalige gemeenschapsregering en met ons te onderhandelen over alternatieve uitstapmogelijkheden als de vakbonden van de non-profitsector dat hebben gedaan. We mogen niet vergeten dat het resultaat van de onderhandelingen met de non-profitsector niet in de eisencahiers zat. De idee om een selectieve arbeidsduurvermindering te geven voor mensen boven een bepaalde leeftijd zat niet in de eisenbundel. Daar zaten allerlei andere dingen in die ook interessant waren. Wij hebben dat gerecombineerd tot iets nieuws en creatiefs. Ik meen dat wij dat met de vakbonden uit het onderwijsveld ook zullen kunnen doen. Ik kan mij inbeelden dat u nu zult vragen waarom ik daar niet op gewacht heb. Ik heb hier al verschillende keren op geantwoord. Ik ben erg optimistisch dat dit toch mogelijk zal zijn. Deze programmawet maakt dat mogelijk en dwingt de regering ook om daar meer dan ooit met de Kamer over te discussiëren. Dat lijkt mij een van de conclusies te zijn. Ik engageer mij zeer formeel om daarover zeer stipt te overleggen met de gemeenschappen en gewesten. Ik denk dat een van de fundamentele conclusies is dat de Kamer hongert naar fundamentele discussies over de loopbaanproblematiek en over de kwalitatieve invulling van de actieve welvaartsstaat. Ik meen dat we dit punt bij de hervatting van onze werkzaamheden meteen zullen moeten opnemen.

Mevrouw **Greta D'Hondt (CVP)** : Mijnheer de voorzitter, het feit dat u mij even hebt laten wachten laat mij toe om meteen twee opmerkingen te maken.

Mijnheer de minister, ten eerste, kon u blijkbaar raden wat ik ging zeggen. Ik herhaal het nogmaals omdat ik dit zeer sterk meen. Als u echt meent - en ik twijfel daar eigenlijk niet aan - dat u gelooft in de kwaliteit van het sociaal overleg en in de capaciteit van degenen die het sociaal overleg moeten dragen voor de openbare sector en voor het onderwijs, dan zijn we het eens. Ik geloof daar ook zeer sterk in, tot men bewijst dat men daar niet toe in staat is. Ik zeg dus wat u al verwachtte, namelijk dat u hen beter die volle kans had geboden. De sociale onderhandelingen zijn voor het najaar gepland. Het amendement dat moest dienen om de achterban te verzekeren dat men hen op het laatste gered heeft was

Greta D'Hondt

dus niet nodig geweest. Als men er in gelooft, dan kon dit in het najaar geregeld worden. Als dat niet was gelukt en als men die rol niet wou vervullen, dan kon de regering nog zeer goed de maatregelen nemen die nu in de programmawet zitten.

Ten tweede, bespeur ik een zeer belangrijke nuance in de antwoorden die wij van twee sociale ministers krijgen op de vraag of de Kamer bij dit debat kan worden betrokken. Uw antwoord luidt ongenueanceerd ja. Het antwoord van uw collega was: "Als u daar tijd voor vindt". Ik zal een voorstel indienen. Dat is een heel andere benadering. Ik doe niets af aan het voorrecht van een regering of een minister om een ontwerp in te dienen maar ik had gevraagd om een ernstig debat te kunnen voeren over de eindeloopbaanproblematiek.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mevrouw D'Hondt, ik wil niet polemisch zijn of mevrouw Onkelinx verdedigen omdat ze een goede collega van mij is, maar ik denk echt dat u haar verkeerd hebt begrepen. Ik heb zeer aandachtig naar mevrouw Onkelinx geluisterd. Dat hebben wij niet afgesproken. Zij heeft gezegd dat zij daarover graag een debat wil voeren. Zij heeft gezegd dat zij goed begrijpt dat men niet moet wachten tot er een ontwerp klaar is. Zij heeft gezegd dat ze er niet van uitgaat dat u moet wachten tot er een ontwerp klaar is. Zij heeft daaraan alleen toegevoegd dat hiervoor tijd moet worden gemaakt in de loop van de maand september of later. Ik denk niet dat dit een probleem zal zijn. Mevrouw D'Hondt, het valt bij u niet veel voor maar ik denk dat u de minister niet goed hebt begrepen.

Mevrouw **Greta D'Hondt** (CVP) : Mijnheer de minister, ik heb mevrouw de minister goed begrepen. Ik vestig de aandacht van de Kamervoorzitter en de voorzitter van de commissie voor de Sociale Zaken erop dat wij in september beschikbaar zijn. Men moet niet zeggen dat er in september geen tijd is waardoor er in oktober een wetsontwerp zal klaarliggen waarover wij ons moeten uitspreken. Wij zijn vragende partij voor het debat en dat kan voor ons in september.

De **voorzitter** : Mevrouw D'Hondt, er zijn geen technische problemen inzake een tijdschema.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Mijnheer de voorzitter, ik heb mijn uiteenzetting afgerond.

De **voorzitter** : Mijnheer de minister, de heer Verherstraeten heeft nog een vraag voor u.

De heer **Servais Verherstraeten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil u niet te lang weerhouden maar u hebt, denk ik, nog niet op mijn vraag over de responsabilisering van de overheid geantwoord.

Minister **Frank Vandenbroucke** : Dat is juist, mijnheer Verherstraeten. Het is essentieel dat we iets ambitieuzer worden met betrekking tot de hervorming die we doorvoeren ten aanzien van de parastatalen. Dat was op zich een heel goed project, dankzij de inspanningen van de administrateurs-generaal van de parastatalen. Wij zaten reeds gedurende vele jaren op een goed spoor inzake de zelfstandigheid en de responsabilisering van de parastatalen. Men kan dit echter niet op deze manier uitvoeren als men tegelijkertijd hervormingen in de departementen wil doorvoeren, zoals minister Van den Bossche dat voor ogen heeft.

Men spreekt deze dagen vaak over trendbreuken in de nieuwe coalitie. Ik heb geen moeite om te erkennen dat er ook veel continuïteiten zijn. Daarover denk ik heel genuanceerd. Ik begrijp dat mensen in uw fractie zeggen de actieve welvaartsstaat te steunen. Dat is geen grote breuk. Wat minister Van den Bossche echter inzake het bestuur van de departementen wil hervormen, is een fundamentele trendbreuk. Ik heb recht van spreken want voor minister Van den Bossche zaten er ook Vlaamse socialisten op het departement van het Openbaar Ambt. Ik denk dus dat ik wel geloofwaardig ben. Dit is een enorme versnelling in de hervorming van het Openbaar Ambt die we in de vorige legislatuur niet hadden ingecalculeerd. Daarover dacht de federale regering, ook de SP, toen minder ambitieus, tenzij misschien minister Van den Bossche in de Vlaamse regering. Wat minister Van den Bossche doet, gaat zoveel verder dan wat oorspronkelijk in de parastatalen was gepland, dat men die kloof niet kan overbruggen door de twee zaken tegelijkertijd op dergelijke verschillende manier te doen.

Men moet dit enigszins om mekaar afstemmen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de manier van leidinggeven, de manier van organiseren, enzovoort. Dat is de reden waarom ik ben teruggekomen op mijn initieel engagement om vóór april de uitvoeringsbesluiten te nemen die de bestuursovereenkomsten in werking moeten laten treden. Ik had dit inderdaad gezegd maar ik heb mijn mening moeten herzien omdat ik de omvang van wat minister Van den Bossche doet en het gevolg daarvan op wat ik wil doen voor de parastatalen heb onderschat. Dit vraagt mij heel wat meer tijd omdat de lat hoger komt te liggen. Ik moet bovendien toegeven dat het de zaken ook heel wat moeilijker maakt. Hij maakt mij het leven niet gemakkelijk.

Ondertussen kunnen wij het wetgevende arsenaal al aanpassen. Een van de elementen die in de programmawet zijn terug te vinden, is dat het statuut van het personeel van de parastatalen zal worden gealigneerd op een bewegend statuut dat aan het openbaar ambt in

Frank Vandenbroucke

het algemeen zal worden toegekend. De mogelijkheid blijft echter bestaan een aantal specifieke uitzonderingen toe te voegen. Wij weten dat het statuut van het openbaar ambt nog zal bewegen. Er is geen enkele reden om daarmee te wachten.

Voor het overige zullen we mekaar in het dossier van de responsabilisering nog een paar keer moeten spreken omdat we dit zullen moeten aanpassen aan de plannen van minister Van den Bossche. De hervorming mag niet te ver uit mekaar liggen. Wat in de programmawet staat, maakt het mogelijk om inzake het statuut van het personeel het nodige voorbereidend werk te doen.

De **voorzitter** : Collega's, wij hebben elf uur gedebatteerd.

Je remercie toutes celles et tous ceux qui sont intervenus. Un peu de statistiques.

Twaalf collega's van de oppositie en acht leden van de meerderheid hebben het woord genomen.

Après ce bon débat, la discussion générale est close.

De algemene bespreking is gesloten.

Demain matin, à 10.00 heures, nous entamerons la discussion des articles.

Ik dank iedereen voor de vlijt, de inzet en de inspanning.

Je vous souhaite un retour prudent et heureux.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

- De vergadering wordt gesloten om 22.59 uur. Volgende plenaire vergadering donderdag 13 juli 2000 om 10.00 uur.

- La séance est levée à 22.59 heures. Prochaine séance plénière jeudi 13 juillet 2000 à 10.00 heures.

BIJLAGE

PLENAIRE VERGADERING
WOENSDAG 12 JULI 2000

INTERNE BESLUITEN*COMMISSIES**Samenstelling*

Volgende wijziging werd door de VU&ID-fractie voorgesteld :

COMMISSIE VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN, DE ALGEMENE ZAKEN
EN HET OPENBAAR AMBT

Plaatsvervangers

De heer Ferdy Willems vervangen door mevrouw Els Van Weert.

*VOORSTELLEN**Toelating tot drukken**Rgt art 64-2*

1. Wetsvoorstel (mevrouw Trees Pieters en de heren Stefaan De Clerck, Servais Verherstraeten en Hubert Brouns) tot beperking van het eigendoms- en exploitatie-recht van apotheken, nr.794/1.
2. Wetsvoorstel (mevrouw Trees Pieters en de heren Stefaan De Clerck, Servais Verherstraeten en Hubert Brouns) tot regeling van de overdracht van apotheken, nr.795/1.
3. Voorstel van resolutie (de heer Geert Versnick c.s.) inzake de Belgische diamantsector, nr.796/1.
4. Wetsvoorstel (de heren Jozef Van Eetvelt en Daniël Vanpoucke) tot wijziging van artikel 89 van de nieuwe gemeentewet, nr.798/1.
5. Wetsvoorstel (de heren Jozef Van Eetvelt en Daniël Vanpoucke) tot wijziging van de artikelen 50 en 53 van de nieuwe gemeentewet, nr.799/1.

ANNEXE

SEANCE PLENIERE
MERCREDI 12 JUILLET 2000

DECISIONS INTERNES*COMMISSIONS**Composition*

La modification suivante a été proposée par le groupe VU&ID :

COMMISSION DE L'INTERIEUR, DES AFFAIRES GÉNÉRALES ET DE LA
FONCTION PUBLIQUE

Membres suppléants

Remplacer M. Ferdy Willems par Mme Els Van Weert.

*PROPOSITIONS**Autorisation d'impression**Rgt art 64-2*

1. Proposition de loi (Mme Trees Pieters et MM. Stefaan De Clerck, Servais Verherstraeten et Hubert Brouns) limitant le droit de propriété et d'exploitation des officines pharmaceutiques, n°794/1.
2. Proposition de loi (Mme Trees Pieters et MM. Stefaan De Clerck, Servais Verherstraeten et Hubert Brouns) réglant la transmission des officines pharmaceutiques, n° 795/1.
3. Proposition de résolution (M. Geert Versnick et consorts) relative au secteur belge du diamant, n°796/1.
4. Proposition de loi (MM. Jozef Van Eetvelt et Daniël Vanpoucke) modifiant l'article 89 de la nouvelle loi communale, n°798/1.
5. Proposition de loi (MM. Jozef Van Eetvelt et Daniël Vanpoucke) modifiant les articles 50 et 53 de la nouvelle loi communale, n°799/1.

PLENAIRE VERGADERING
WOENSDAG 12 JULI 2000

SEANCE PLENIERE
MERCREDI 12 JUILLET 2000

MEDEDELINGEN

COMMUNICATIONS

SENAAT

SÉNAT

Aangenomen wetsontwerpen

Bij brieven van 6 juli 2000 zendt de Senaat de volgende wetsontwerpen over, zoals hij ze in vergadering van die datum heeft aangenomen :

- wetsontwerp tot oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank (nr. 800/1);

Verzonden naar de commissie voor de Justitie

- wetsontwerp tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (nr.801/1) waarover de Kamer een beslissing moet nemen binnen een termijn die 60 dagen niet te boven mag gaan, overeenkomstig artikel 81 van de Grondwet.

Verzonden naar de commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de nationale wetenschappelijke en culturele Instellingen, de Middenstand en de Landbouw

Projets de loi adoptés

Par messages du 6 juillet 2000, le Sénat transmet, tel qu'il les a adoptés en séance de cette date, les projets de loi suivants :

- projet de loi créant une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police (n°800/1);

Renvoi à la commission de la Justice

- projet de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (n°801/1) sur lequel la Chambre doit se prononcer dans un délai ne pouvant dépasser 60 jours, conformément à l'article 81 de la Constitution.

Renvoi à la commission de l'Economie, de la Politique scientifique, de l'Education, des Institutions scientifiques et culturelles nationales, des Classes moyennes et de l'Agriculture